

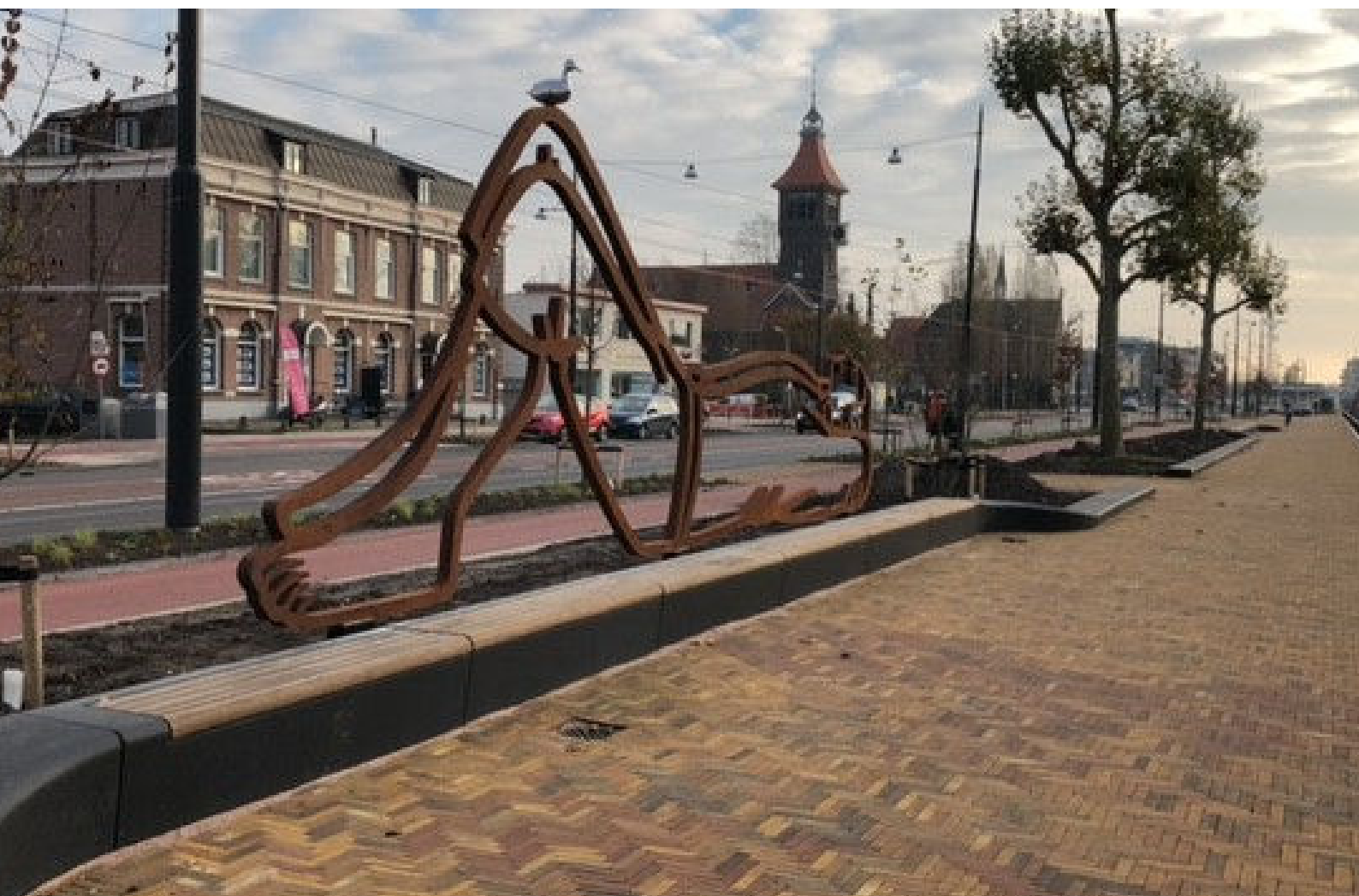
Programmabegroting 2025

Versie: Vastgesteld door Raad

14 november 2024

Duurzaamheid	103
Risico's en weerstandsvermogen	117
Bedrijfsvoering	131
Lokale heffingen	138
Onderhoud kapitaalgoederen	157
Verbonden partijen	168
Financiering	187
Algemeen	187
Grondbeleid	192
Grootschalige projecten	194

Duurzaamheid

Inleiding

Onze samenleving bevindt zich op een kantelpunt. Wereldwijde economische, sociaal-maatschappelijke en ecologische crises hebben de kwetsbaarheid van die samenleving getoond. Klimaatverandering, stijgende energieprijzen, voedsel- en grondstoffenschaarste en het afnemen van plant- en diersoorten staan op dit moment hoog op de (inter)nationale agenda. In de toekomst zal duurzame ontwikkeling alleen maar in belang toenemen.

Duurzaamheid is een veelomvattend maar vaak uitgehold begrip. Daarnaast heeft duurzaamheid te kampen met het imago 'duur' 'soft' en 'elitair' te zijn. Het tegendeel is waar. We hebben iedereen nodig om onze samenleving meer robuust en toekomstbestendig te maken. Wanneer de drie P's (People, Planet en Profit) integraal en toekomstgericht worden toegepast in keuzes op alle beleidsterreinen, werken we samen aan een financieel-economisch, sociaal-maatschappelijk én ecologisch gezonde toekomst.

Coalitieakkoord

De afgelopen jaren is er hard gewerkt aan een duurzaam Diemen. Ook in deze bestuursperiode blijven we hierop inzetten. In het coalitieakkoord staat: *"We willen een schoon en duurzaam Diemen achterlaten voor de volgende generaties. Daarbij hebben we oog voor de inwoners die achterop dreigen te raken. Met daadkrachtige maatregelen pakken we energiearmoede aan en zorgen we dat niemand achterblijft"*

In de coalitieperiode 2022-2026 wordt de uitvoering van de Duurzaamheidsagenda 2020-2025 voortgezet. In het coalitieakkoord zijn aanvullende plannen en acties opgenomen. Deze sluiten goed aan op de thema's en de opzet van de Duurzaamheidsagenda en zijn opgenomen onder de betreffende thema's in deze paragraaf.

Duurzaamheidsagenda

Op 2 juli 2020 heeft de gemeenteraad de Duurzaamheidsagenda 2020 – 2025 vastgesteld. Met de Duurzaamheidsagenda willen we de omschakeling maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen. De Duurzaamheidsagenda geeft de kaders voor de programmatische aanpak voor de komende jaren.

De Duurzaamheidsagenda heeft twee pijlers met ieder drie thema's. Met de eerste pijler Duurzame samenleving willen het afwentelen van problemen op andere landen en andere generaties tegengaan. Tot deze pijler behoren de volgende drie thema's: energie & klimaat, afval & circulaire economie, natuur & biodiversiteit. Met de tweede pijler Gezonde leefomgeving worden de problemen in de leefomgeving aangepakt waar we hier en nu last van hebben. Tot deze pijler behoren de volgende drie thema's: klimaatadaptatie, luchtkwaliteit & geluid en schone mobiliteit

Als gemeente willen we natuurlijk zelf ook het goede voorbeeld geven. Daarvoor zullen we de interne samenwerking verder versterken. De gemeente kan het realiseren van een duurzame samenleving en een gezonde leefomgeving echter niet alleen. Ook de samenwerking met de samenleving en met de stichting Daarom Duurzaam Diemen zullen we intensiveren.

Schematisch ziet de opzet van de duurzaamheidsagenda 2020-2025 er als volgt uit:

1) PROGRAMMA - Programmering, monitoring en rapportage - Doorwerking duurzaamheid in beleid (APV, Omgevingsvisie, handboek openbare ruimte, etc.) - Financiële regelingen voor duurzaamheid (leningen, subsidies, etc.) - Communicatie	
2) DUURZAME SAMENLEVING	3) GEZONDE LEEFOMGEVING
2.a) Energie & klimaat - Energie besparen - Duurzame energie opwekken - Aardgasvrij maken gebouwde omgeving - Stimuleren en faciliteren lokale energie-initiatieven - Aanpak overige broeikasgassen	3.a) Klimaatadaptatie Inspelen op: - Opwarming gebouwde omgeving (hittestress) - Intensere regenbuien - Langere periodes van droogte
2.b) Afval & Circulaire Economie - Preventie van afval - Verbeteren afvalscheiding - uitbannen giftige en milieuschadelijke stoffen - Stimuleren (lokale) circulaire producten en diensten - Circulaire aanpak grondstoffenstromen en strategische grondstoffen - stimuleren duurzame gezonde voeding en minder voedselverspilling - slim benutten organische reststromen - stimuleren duurzaam bouwen en slopen - stimuleren duurzame omgang met spullen	3.b) Luchtkwaliteit & geluid - Aanpak bronnen van luchtverontreiniging - Geluidmaatregelen bij bron, overdracht en ontvanger
2.c) Natuur & biodiversiteit - Versterken natuurwaarde - Versterken ecologische verbindingen, waaronder verbinding buurtgroen en natuur	3.c) Schone mobiliteit - Dekkend netwerk laadpalen e-mobiliteit - smart mobility - schone mobiliteit bevoorrading - Deelmobiliteit - Groen OV - Parkeerbeleid - Aantrekkelijke fiets en wandelroutes
4) SAMENWERKING gemeentelijke organisatie en activiteiten - Duurzaam\maatschappelijk verantwoord inkopen - Duurzaamheid bedrijfsvoering, gemeentelijke gebouwen, terreinen en voertuigen - Duurzaam ontwikkelen van de openbare ruimte. - Duurzaam beheren van de openbare ruimte	
5) SAMENWERKING met de samenleving - Versterken en uitbouwen Daarom Duurzaam Diemen community tot hét duurzaamheidsplatform binnen Diemen - Faciliteren en ondersteunen duurzaamheidsinitiatieven vanuit de samenleving - Duurzaamheidspacten met doelgroepen (bedrijventerreinen, winkelcentra, zorginstellingen, scholen, sportverenigingen, etc.) - stimuleren start-ups met oplossingen voor duurzaamheidsvraagstukken - steunen van initiatieven op het gebied van duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen	

Gemeentelijk duurzaamheidsprogramma

In de paragraaf duurzaamheid van de begroting zijn de 5 hoofddoelen\onderdelen vanuit de duurzaamheidsagenda weergegeven:

1. Een programmatische aanpak
2. Naar een duurzame samenleving
3. Naar een gezonde leefomgeving
4. Samenwerken aan duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie
5. Samenwerking aan duurzaamheid met de samenleving

Hieronder zullen we per onderdeel ingaan op:

- langetermijndoelen (wat willen we bereiken)
- de geplande activiteiten voor 2025 (wat gaan we ervoor doen)
- monitoring (indicatoren uit de Duurzaamheidsagenda en het coalitieakkoord 2022 - 2026)

1. Een programmatische aanpak

Wat willen we bereiken?

- Via een programmatische aanpak op duurzaamheid willen we binnen Diemen de komende jaren de omslag maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen. Daarmee willen we de langetermijndoelen duurzame samenleving en gezonde leefomgeving uit de Duurzaamheidsagenda 2020 – 2025 realiseren. In het collegeakkoord zijn op de Duurzaamheidsagenda aanvullende duurzaamheidsacties benoemd voor de periode 2022-2026.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Evaluatie duurzaamheidsagenda 2020 - 2025 en voorbereiding opstellen vervolprogramma 2026 - 2030
- Uitvoeren jaarprogramma duurzaamheid 2025 (de acties uit de paragraaf duurzaamheid van de begroting 2025) op basis van de Duurzaamheidsagenda en aanvullende acties uit het Coalitie-akkoord
- Voortzetten interne en externe communicatiecampagnes duurzaamheid
- Opname van duurzaamheid bij ontwikkeling van nieuw gemeentelijke beleid
- Voortzetten van het verstrekken van duurzaamheidsleningen en duurzaamheidssubsidies

Monitoring

Wat	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Aantal verstrekte duurzaamheidsleningen	17	11	25	15

2. Naar een duurzame samenleving

Met de pijler Duurzame samenleving uit de Duurzaamheidsagenda gaan we het afwentelen van problemen op andere landen en andere generaties tegen. Tot de pijler duurzame samenleving behoren de volgende drie thema's: Energie & Klimaat, Afval & Circulaire Economie, Natuur & Biodiversiteit.

2.A THEMA ENERGIE & KLIMAAT

Wat willen we bereiken?

- 2040 fossiel onafhankelijke gemeente
- 90% CO₂ reductie in 2050 (Klimaatakkoord)
- Minimaliseren emissie overige broeikasgassen
- 2030 20,8 GWh opwek zonne-energie/25 hectare zonnepanelen op grote daken
- Het tijdig realiseren van een toekomstbestendig energiesysteem om daarmee ruimtelijke, economische en klimaatdoelstellingen te faciliteren (Energievisie Noord-Holland Zuid)

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Aanpak (bovenregionale) energie-infrastructuur
  - Deelname aan de provinciale taskforce energie-infrastructuur
  - Deelname aan het regionaal overleg tussen Liander en gemeenten over het Energiesysteem Actieplan (ESAP) voor Amstelland
  - Inbreng bij de actualisatie van de provinciale Energievisie en het provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat
  - Deelname aan de verkenning voor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding Diemen-Lelystad-Ens
  - Deelname aan de verkenning voor een nieuw 380 kV hoogspanningsstation van TenneT aan de oostkant van Amsterdam
  - Medewerking aan het haalbaarheidsonderzoek voor een nieuw 150 kV onderstation van Liander bij de Gooiseweg/Daalwijkdreef
- Uitvoering Regionale energie strategie (RES):
  - Voortzetting deelname stuurgroep en werkgroep RES Noord-Holland Zuid
  - Nadere uitwerking projectgebied windenergie Diemerscheg
  - Projectbesluit zon langs de snelwegen vanuit Energieroute Noord-Holland
  - Uitvoeren Actieplan zon op grote daken 2022 -2026
  - Haalbaarheidsonderzoek zon op parkeerterreinen en gevels
- Uitvoering Transitievisie Warmte
  - Start opstellen Warmteprogramma als actualisatie van de Transitievisie Warmte
  - Werving wijkmanager(s) en ondersteuning (vanuit CDOKE budget)
  - Ontwikkelen wijkgerichte aanpakken naar een aardgasvrij Diemen
  - Faciliteren en ondersteunen van buurtinitiatieven
  - Uitvoering afspraken over energie in het kader van de meerjarenafspraken met woningcorporaties
  - Deelname regionale samenwerking warmtetransitie Noord-Holland Zuid
  - Voortzetten MRA-samenwerking voor onderzoek naar de ontwikkeling van aardwarmte
  - Soortenmanagementplan (SMP)¹ voor invulling van de onderzoeksverplichting beschermde diersoorten bij isolatie van gevels en daken:
    - opstellen Soortenmanagementplan
    - aanvragen gebiedsgerichte Omgevingsvergunning Natuur bij de provincie
    - aanleg alternatieve verblijven voor vleermuizen.

¹ de Raad van State heeft uitspraak gedaan over voldoende ecologisch onderzoek bij isolatie van dak en spouwmuur van woningen. Om isolatie mogelijk te blijven maken moeten gemeenten een soortenmanagementplan opstellen en alternatieve verblijven voor vleermuizen gaan aanleggen.

- Beoordelen mogelijkheden en voorbereidingen treffen voor het opzetten van een klantvolgsysteem² voor de energietransitie
- Voorzetten bedrijventerreingerichte aanpak energietransitie
- Uitvoering Actieplan isolatie en energiebesparing koopwoningen 2023 - 2026
  - Voortzetten energie-advies woningeigenaren en VVE's via regionaal energieloket
  - Voortzetten jaarlijkse collectieve inkoopactie energiemaatregelen woningeigenaren
  - Voortzetten ondersteuning VVE's energiebesparing en opwek duurzame energie
  - Voortzetting draaggolf campagne energiebesparing Diemen centrum
  - Voortzetting keukentafelgesprekken gericht op buurtgerichte verduurzaming
  - Voortzetting uitvoerig subsidieregeling woningisolatie met focus op slecht geïsoleerde woningen
  - Voortzetting advisering en procesbegeleiding VVE's met focus op slecht geïsoleerde woongebouwen
- Uitvoering Actieplan energie-armoede
  - Voortzetting energie-advies door vrijwillige energiecoaches (n.a.v. prestatie afspraken met woningcorporaties, gestart in 2021)
  - Onderzoeken aanvullende mogelijkheden aanpak energie-armoede
- Uitvoering van het door Diemen in 2022 mede ondertekende Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025:
  - Toezicht en handhaving energie- en klimaatregelgeving Europese Energie Efficiency Richtlijn, Besluit activiteiten leefomgeving en Besluit bouwwerken leefomgeving
  - Voortzetten energie-advies bedrijven via regionaal energieloket

Monitoring

Wat	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
CO ₂ uitstoot (excl. Autowegen)	103 kton	98 kton	n.n.b.	103 kton	93 kton ³
Energiegebruik (excl. autowegen)	1.597 TJ	1.559 TJ	n.n.b.	1.450 TJ	1.440 TJ ⁴
Elektriciteit uit hernieuwbare bronnen	5,6%	8,1%	n.n.b.	9,2%	12,5% ⁴
Totaal aardgasverbruik kleinverbruikers ⁵	13.781.900 m ³	13.527.147 m ³	12.237.286 m ³	n.v.t.	12.230.000 m ³ ⁶

² Een klantvolgsysteem is een database waarin gegevens over klanten staan. In het geval van de warmtetransitie en de opgave om van het aardgas af te gaan gaat het om een database waarbij per woonadres kan worden bijgehouden : Wie contactpersonen zijn, wat openbare en aangeleverde gegevens over de huidige energiesituatie en energieprestatie zijn, welke contactmomenten er geweest zijn en welke afspraken daarbij gemaakt zijn en wat wensen, behoeften en openstaande vragen zijn. De database wordt conform de privacyregelgeving gevuld met openbare gegevens en aanvullende benodigde gegevens waar bewoners hun toestemming voor hebben gegeven. De toegang tot benodigde gegevens waarvoor inwoners toestemming hebben gegeven wordt daarbij beperkt tot alleen de medewerkers die direct betrokken zijn bij de energietransitie.

³ De monitoringsgegevens zijn afkomstig uit de klimaatmonitor van Rijkswaterstaat. Helaas lopen de gegevens achter (voor 2023 zijn de gegevens nog niet gepubliceerd) waardoor het ook niet mogelijk is hierop goed te begroten.

⁴ Zie opmerking onder 1.

⁵ Deze gegevens zijn voor het eerst opgenomen in de jaarstukken 2023 vanwege de raadsnotie voor een aardgasmonitor. Voor deze monitor wordt gebruik gemaakt van open data van Liander. Jaarlijks rapporteert Liander het gasgebruik van kleinverbruik aansluitingen, (< 40m³/uur). Zowel in woningen als in kleine bedrijven en instellingen. De weergegeven hoeveelheden zijn het standaard jaarverbruik (SJV). Dit is het gemeten gebruik, gecorrigeerd voor temperatuur en energieinhoud. In verband met de privacy van de gebruikers geeft Liander het gebruik per postcode (PC6). Het totale gebruik verkrijgen we door het gemiddelde gebruik te vermenigvuldigen met het aantal aansluitingen per postcode.

⁶ De verwachting is dat het aardgasverbruik in 2025 vrijwel gelijk blijft ten opzichte van 2024 en 2023. Dit komt omdat het energiebesparingseffect door sterk verhoogde aardgas prijzen direct na de inval in Oekraïne deels teniet is gedaan door inmiddels lagere prijzen. Daarnaast is de gebouwvoorraad sinds het laatste kwartaal van 2023 nauwelijks verder geïsoleerd ten gevolge van een uitspraak van de Raad van State over de problemen met bescherming van vleermuizen. Om isoleren weer goed mogelijk te kunnen maken is de gemeente begonnen met het opstellen van een Soortenmanagementplan.

2.B THEMA AFVAL & CIRCULAIRE ECONOMIE

Wat willen we bereiken?

- Het terugdringen van de hoeveelheid ongescheiden restafval richting de landelijke norm van 100 kg per inwoner (Afvalplan)
- Een afvalvrij dorp en een volledig circulaire economie in 2050
- Circulaire bedrijfsvoering van de gemeente Diemen; het goede voorbeeld geven (zie onderdeel 4 samenwerking op duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie)
- Het stimuleren van bestaande en nieuwe bedrijven in innovatie en circulariteit en het creëren van extra werkgelegenheid

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Uitvoeren Afvalplan 2020 gemeente Diemen: basisstructuur afvalinzameling behouden en het scheidingspercentage verder bevorderen
- Voortzetten communicatie en voorlichting over afvalscheiding
- Voortzetten van het op aanvraag verstrekken van containers aan huis voor de inzameling van oud papier en karton en/of plastic verpakkingen, blik en drankenkartons.
- Voortzetten gescheiden inzameling afval bij scholen
- Jaarlijkse uitdeeldag compost op gemeentewerf
- Stimuleren en faciliteren deelname aan landelijke opschoondagen (Landelijke Opschoondag en World Cleanup Day) en bewonersinitiatieven op dit gebied.
- Verminderen van zwerfafval en het verkleinen van de plastic soep in Diemen, samen met onze (jonge) inwoners
- Toezicht en handhaving regelgeving bedrijfsafval vanuit Besluit Activiteiten Leefomgeving
- Intensivering samenwerking met Rataplan
- Uitvoeren Plan van aanpak circulaire economie gemeente Diemen
- Opstellen beleidsplan/uitvoeringsprogramma circulaire economie
- Onderzoek naar instrumenten om circulariteit beter te betrekken bij projecten in de openbare ruimte
- Interne inspiratiesessies om circulariteit onder aandacht te brengen
- Voortzetten deelname aan deelregionale MRA werkgroep circulaire economie
- Aansluiting bij MRA aanpak grondstofstromen
  - Beoordeling haalbaarheid en deelname textielrace bij scholen in de AM regio (gericht op bewustwording, hergebruik en reparatie en inzameling van textiel)
  - Terugdringen gebruik wegwerpplastic en in openbare ruimte plaatsen van objecten gemaakt van moeilijk recyclebare plastics vanuit MRA convenant circulaire plastics
  - Stimuleren houtbouw vanuit MRA convenant houtbouw
  - Stimuleren circulair bouwen vanuit MRA convenant toekomstbestendige woningbouw
- Deelname aan de Week zonder Vlees
- Intensivering samenwerking met Rataplan

Monitoring

Wat	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Hoeveelheid restafval (kg) per inwoner per jaar	186 kg	180 kg	170 kg	180 kg

2.C THEMA NATUUR & BIODIVERSITEIT

Wat willen we bereiken?

- Versterken natuurwaarde
- Versterken ecologische verbindingen, waaronder verbinding buurtgroen en natuur
- 1000 nieuwe bomen planten in de komende 4 jaar (collegeakkoord 2022-2026)

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Voortzetten inhuur ecologisch specialist voor advisering bij projecten en verbeterde omgang met beschermde soorten bij (ver)bouwen en overige werkzaamheden

- Uitvoeren van projecten uit het Uitvoeringsprogramma verbeteren Lokale Ecologische Structuur Diemen 2022 gericht op 1) in stand houden en verbeteren ecologische verbindingen en 2) kwaliteit van de Lokale Ecologische Structuur Diemen 2022 verbeteren, waaronder:
  - een verbinding onder het spoor tussen park Spoorzicht en de Oosterringdijk
  - verbeteren ecologische kwaliteit Park de Omloop en Diemerdreef.
  - verbeteren ecologische verbinding onder het spoor bij Zwanenpad
- Voortzetten van verbinden van buurtgroen met de hoofdgroenstructuur/natuur.
- Communicatie verbeterde aanpak voor omgang met beschermde soorten bij (ver)bouwen en overige werkzaamheden (waaronder opstellen soortenmanagementplan voor onder meer de isolatieopgave)
- Voortzetten aanleg en onderhoud van natuurvriendelijke oevers en verbinden van waterpartijen
- Voortzetten verhogen van belevings- en natuurwaarde bij groot onderhoud van perken en borders
- Voortzetten grasmaaien met oog voor ecologie
- Voortzetten waar mogelijk bomen aanplanten conform de doelstelling uit het Coalitie-akkoord
- Stimuleringsactie planten bomen bij particulieren
- Voortzetten voorlichting problemen plaagdieren en waterkwaliteit door voedsel in de openbare ruimte. Hiervoor is een extra fte plaagdierbeheersing gevraagd

Monitoring

Wat	Werkelijk 2018	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Hoeveelheid bomen in de openbare ruimte	10.774 ⁷	12.568 ⁸	12.500 ⁹	14.274 ¹⁰

⁷ Bron: Update Groenplan 2018.

⁸ Eind 2023 is gestart met een nieuw beheersysteem en een inspectie van alle bomen in Diemen. In 2023 was ook de inspectie van Diemen Zuid afgerond en waren de aantallen ingevoerd in het nieuwe beheersysteem. Het aantal bomen dat bij 'werkelijk 2023' staat, was dus een optelling van de nieuwe gegevens voor Diemen Zuid en de aantallen uit het oude beheersysteem voor de rest van de gemeente.

⁹ De begroting op 12.500 bomen eind 2024 was op basis van de stand van zaken van het oude bomenbestand in augustus 2023. Dit was nog voorafgaand aan het in gebruik nemen van het nieuwe beheersysteem en de start van de inspectie van alle bomen in Diemen.

¹⁰ Het werkelijke aantal bomen in het nieuwe bomenbestand in augustus 2024 bedraagt: 13.774. De inspectie van Diemen Zuid en Centrum is afgerond en de aantallen zijn ingevoerd in het nieuwe beheersysteem. Dit aantal is dus gebaseerd op een optelling van de nieuwe gegevens voor Diemen Zuid, Centrum en de aantallen uit het oude beheersysteem voor de rest van de gemeente. In 2025 verwachten we rond de 500 bomen bij te planten. Daarmee komt de begroting van het aantal bomen eind 2025 dus uit op $13.774 + 500 = 14.274$

3. Naar een gezonde leefomgeving

Met de pijler Gezonde leefomgeving uit de Duurzaamheidsagenda pakken we de problemen in de leefomgeving aan waar we hier en nu last van hebben. Tot de pijler gezonde leefomgeving behoren de volgende drie thema's: Klimaatadaptatie, Luchtkwaliteit & Geluid en Schone Mobiliteit.

3.A THEMA KLIMAATADAPTATIE

Wat willen we bereiken?

- Voorbereid zijn op opwarming gebouwde omgeving (hittestress), Intensere regenbuien en langere periodes van droogte

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Uitvoeren Programma Klimaatadaptatie 2024-2028
- Klimaatadaptief inrichten Scheepskwartier en Vlinderbuurt, waarbij de resultaten worden gemonitord ter lering voor toekomstige projecten
- Klimaatadaptief inrichten Oosterringdijk bij reconstructie
- Voortzetten operatie Steenbreek gericht op het stimuleren van ontstenen en vergroenen van privéterreinen
- Voortzetten gesprek met scholen over vergroenen van hun schoolpleinen

Monitoring

Wat	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Aantal buurten (van in totaal 35) die volledig aan de Diemense normen voor wateroverlast voldoen	3	4	5	8
Aantal buurten (van in totaal 35) die volledig volgens het beleid tegen droogte zijn ingericht	3	4	5	9

3.B) THEMA LUCHTKWALITEIT & GELUID

Wat willen we bereiken?

- Een gezonde leefomgeving met een schone luchtkwaliteit en lage geluidbelasting

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Voortzetten deelname in de Bestuurlijke Regie Schiphol over de inpassing van luchtvaart en de luchthaven Schiphol in de regio
- Voortzetten inbreng en toetsing van eisen luchtkwaliteit en geluid bij ruimtelijke en verkeerskundige plannen en projecten
- Actualiseren verkeersmodel voor de voortzetting van het maken van geluidberekeningen voor bestaande situaties en nieuwe ontwikkelingen
- Uitvoeren acties uit Actieplan geluid 2024-2028
- Uitvoeren acties uit decentraal uitvoeringsplan Schone Lucht Akkoord
- Voortzetten bewustwordingscampagne nadelen stoken en beperken overlast
- Start onderzoek naar milieuzones voor auto- en vrachtverkeer en daarbij opnieuw beoordelen mogelijkheden milieuzones brom en snorfietsen
- Voortzetten lobby verlagen maximumsnelheid rijkswegen
- Voortzetten jaarlijkse meting luchtkwaliteit in samenwerking met de GGD (in 2021 gestart)
- Volgen meetprogramma geluid van Rijkswaterstaat voor het onderdeel scheepvaart op de vaarwegen van Rijkswaterstaat

Monitoring

Wat	Wanneer
meting luchtkwaliteit	jaarlijks (ingaaande 2021)
5 jaarlijks opstellen geluidbelastingskaarten	Geluidbelastingskaart is in 2022 geactualiseerd; volgende actualisatie volgt in 2026

3.C) THEMA SCHONE MOBILITEIT

Wat willen we bereiken?

- Uitstootvrij regionaal OV-systeem in 2030
- Overige regionale mobiliteitssystemen uitstootvrij in 2050
- Aantrekkelijke fiets- en wandelroutes

Wat willen we gaan doen in 2025?

- Proactief bijplaatsen laadpalen voor auto's in Diemen (conform Beleidsnotitie opladen elektrische voertuigen en de laadkaart met vooraf uitgezochte geschikte locaties). We onderzoeken de haalbaarheid van drie snellaadpalen in Diemen.
- Uitbreiden aantal zero emissie bussen door GVB/Vervoerregio. Op dit moment is de helft van de bussen in de VRA emissievrij. Dit wil men door extra te investeren verhogen tot 95% in 2025
- Verbeteren zwakke schakels in het (regionaal) fietsnetwerk: verbreden brugdek Diemberg en onderzoek naar een verkeersveiliger oversteek van de Weteringweg.
- Hanteren parkeernormen en aanleg voldoende fietsparkeerplaatsen conform Parkeernormennota
- Voortzetten regionale samenwerking Green Deal zero Emission stadslogistiek en Green Deal fiets in samenwerking met de Vervoerregio Amsterdam
- Deelname aan Regionaal Mobiliteitsprogramma (onderdeel nationaal Klimaatakkoord) via de Vervoerregio Amsterdam. De doelen uit het Regionaal Mobiliteitsprogramma zijn geborgd in bestaande beleidstrajecten binnen de Vervoerregio Amsterdam. Diemen neemt hieraan deel
- Uitbreiden en monitoren van het aanbod van elektrische deelmobiliteit (o.a. auto's, deelbakfietsen en scooters)

Monitoring

Wat	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Aantal laadpalen	89 laadpalen	112 laadpalen	145 laadpalen	160 laadpalen
(Aantal laadpunten)	176 laadpunten	223 laadpunten	290 laadpunten	320 laadpunten

4. Samenwerken aan duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie

Wat willen we bereiken?

- Duurzaam/maatschappelijk verantwoord inkopen
- Duurzaamheid in de bedrijfsvoering: gemeentelijke gebouwen, terreinen en voertuigen
- Duurzaam ontwikkelen van de openbare ruimte
- Duurzaam beheren van de openbare ruimte
- 2030 klimaatneutrale gemeentelijke organisatie
- Doelstellingen circulair inkopen:
  - 2022 >10%;
  - 2025 >50%;
  - indien haalbaar 100% in 2030.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Voortzetten begeleiding Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) door MVI- regisseur
- Opstellen jaarplan MVI 2025 mede op basis van Inkoopjaarplan 2025
- Aansluiting bij relevante regionale inkooppakketten vanuit MRA programma Circulaire Economie
- Uitvoering gemeentelijke Meerjarenonderhoudsplannen gericht op energiebesparing, opwek van duurzame energie en aardgasloze gemeentelijke gebouwen (zie paragraaf onderhoud kapitaalgoederen - gebouwen Diemen)
- Voortzetten gescheiden afvalinzameling gemeentelijke organisatie
- Voortzetten inkoop duurzame elektriciteit en CO₂ gecompenseerd gas
- Advies duurzaamheid (energie, circulair, natuurinclusief en klimaatadaptief) bij alle relevante ruimtelijke (her)ontwikkeling
- Advies natuur, milieu (geluid, lucht, veiligheid, bodem) en verkeer/mobiliteit waar van toepassing bij ruimtelijke (her)ontwikkelingen
- Alleen inkopen van gecertificeerd duurzaam hout en papier
- Toepassen energiezuinige led verlichting bij vervanging lichtmasten en armaturen
- Voortzetten beheer openbare ruimte zonder chemische bestrijdingsmiddelen

Monitoring

Wat	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Energieverbruik gemeentelijke organisatie (Elektriciteit (KWh) en gas (m ³)) ¹¹	3.320.000 KWh 230.000 m ³	2.397.303 kWh 217.968 m ³	3.400.000 kWh 225.000 m ³	2.750.000 kWh 204.000 m ³
Opgewekte duurzame energie gemeentelijke organisatie ¹²	185.000 kWh	231.870 kWh	340.000 kWh	360.000 kWh ³
% Led openbare verlichting ¹³	30%	38%	40%	50%

¹¹ De gemeente neemt elektriciteit af met certificaten van in Nederland opgewekte duurzame elektriciteit en aardgas met CO₂ compensatie. Bij de transitie naar aardgasvrije verwarmingstechnieken neemt het gebruik van (duurzaam opgewekte) elektriciteit toe en het gebruik van gas af.

¹² De begrote hoeveelheid opgewekte duurzame energie voor de gemeentelijke organisatie betreft de opwek op gebouwen die van de gemeente zijn én door de gemeente gebruikt worden. Waar mogelijk plaatst de gemeente echter ook in samenspraak met de huurders/gebruikers zonnepanelen op gebouwen die wel van de gemeente zijn maar die niet door de gemeentelijke organisatie gebruikt worden, zoals 't Kruidvat, het Noorderlicht en de Omval.

¹³ Toelichting %Led openbare verlichting: Vervanging van de resterende spaarlampen door LED verlichting is onderdeel van groot onderhoud.

5. Samenwerken aan duurzaamheid met de samenleving

Wat willen we bereiken?

- In samenwerking met de samenleving de omslag maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen om zo de langetermijndoelen van een duurzame samenleving en gezonde leefomgeving uit de Duurzaamheidsagenda 2020 – 2025 en het Coalitieakkoord 2022-2026 te realiseren
- Versterken en uitbouwen Daarom Duurzaam Diemen community tot hét duurzaamheidsplatform binnen Diemen
- Sluiten van Diempacten (duurzaamheidspacten) met doelgroepen (bedrijventerreinen, winkelcentra, zorginstellingen, scholen, sportverenigingen, etc.)

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Voortzetten van het natuur- en milieu-educatie aanbod voor scholen via de AM regio en Natuurwijs
- Ondersteuning bij het uitbouwen van Daarom Duurzaam Diemen
- Voortzetten in 2021 gestarte programma met energievoaches
- Uitvoering afspraken over duurzaamheid in de meerjarenafspraken met de woningcorporaties
- Jaarlijkse adviesvraag duurzaamheid aan kinderraad: initiatief dat kinderraad wil oppakken en/of initiatief voor gemeentelijke duurzaamheidsprogramma
- Ondersteuning inwonerinitiatieven duurzaamheid
- Stimuleren ambassadeurschap duurzaamheid
- Deelname onderzoek en doorontwikkeling Powersavergame(n.a.v. raadsmotie)¹⁴

Monitoring

Wat	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Verstrekte subsidies	1	2	3	3

¹⁴ De gemeente Diemen heeft begin 2020 megedaan met een wetenschappelijk onderzoek vanuit de Universiteit Utrecht naar de effectiviteit van een spel (Power Saver Game) met energiebesparing tot doel. Op 2 juli 2020 nam de gemeenteraad de motie powersavergame Diemen aan waarin het college werd verzocht de mogelijkheid te onderzoeken om het energiebesparingsspel een jaarlijks terugkerend evenement te maken. De ontwikkelaar werkt momenteel nog aan een nieuwe versie van de game. Naar aanleiding van de motie heeft de gemeente Diemen het voornemen uitgesproken om aan een vervolgonderzoek mee te doen zodra een nieuwe versie beschikbaar is.

Kostenraming

De gemeentelijke kosten voor de uitvoering van het jaarprogramma duurzaamheid over 2025 beramen we op € 719.000. Dit kan worden gefinancierd vanuit het bestaande structurele budget voor duurzaamheid.

Voor de benodigde capaciteitsversterking op de energietransitie zetten we de gelabelde specifieke uitkering capaciteit decentrale overheden voor klimaat en energiebeleid (CDOKE) in. In 2025 gaat het om € 680.000. Voor het opstellen van een soortenmanagementplan¹⁵ heeft de gemeente Diemen de maximale bijdrage van € 116.000 vanuit de SPUK SMP bij de provincie aangevraagd. Omdat dit de kosten niet volledig dekt, is hiervoor aanvullend € 67.000 uit het gemeentelijke duurzaamheidsbudget begroot.

De aanpak energiearmoede kunnen we tot en met 2025 voortzetten vanuit een door het Rijk toegekende derde specifieke uitkering energiearmoede (SPUK EA). Ook kunnen we een deel van het Actieplan energiebesparing en koopwoningen 2023 -2026 financieren vanuit in 2023 (looptijd tot en met 2026) ontvangen en in 2024 (looptijd tot en met 2027) aan te vragen specifieke uitkering vanuit het Nationale IsolatieProgramma (SPUK NIP).

Duurzaamheid is een dynamisch terrein met vele lokale, regionale en (inter)nationale ontwikkelingen. Nieuwe (gelabelde) Rijksuitkeringen, extra investeringen en (lokale) ontwikkelingen die effect hebben op de gemaakte begroting voor duurzaamheid zullen via kwartaalbrieven worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Via deze link is het overzicht van de kostenraming ook digitaal te bekijken.

---

¹⁵ Zie Programma Leefomgeving en Klimaat => Nieuwe ontwikkelingen => Programma duurzaamheid

onderdeel		actie	gemeente budget	CDOKE & SPUKS
1) PROGRAMMA		10% overhead inzet CDOKE gelden uitgaven communicatie communicatieadviseur duurzaamheid TOTAAL	€ 5.000 € 5.000	€ 68.000 € 85.000 € 153.000
2) DUURZAME SAMENLEVING	2.a) Energie& Klimaat	(boven)regionale energie-infrastructuur: deelname aan (boven)regionale overleggen en inbreng bij programma's	n.v.t.	
		Regionale Energiestrategie (RES): projecten en onderzoek grootschalige opwek duurzame energie vanuit RES	€ 50.000	
		inhuur ondersteuning projecten duurzame energie (o.a. zon op grote daken)	€ 60.000	
		Transitievisie Warmte (TvW): warmteregisseur (uit CDOKE; begroot budget naar beleidsadviseur circulaire economie)	-€ 70.000	€ 70.000
		inwonersinitiatieven, wijkgerichte aanpak van het gas af	€ 52.000	
		klantvolgsysteem warmtetransitie	€ 20.000	
		Soortenmanagementplan (omgaan met beschermde soorten bij isolatie)	€ 67.000	SPUK SMP
		gebiedsmanager(s), ondersteuning wijkgerichte aanpak		€ 357.000
		actieplan energiebesparing en isolatie koopwoningen 2023-2026: inhuur ondersteuning warmteregisseur (o.a. uitvoering isolatieplan)	€ 60.000	€ 100.000
		energieloket en helpdesk voor woningeigenaren en VVE's	€ 12.000	
	uitvoering actieplan energiebesparing en isolatie bestaande woningen	€ 54.000		
	budget regeling isolatiemaatregelen en aanpak slecht geïsoleerde woningen		SPUK NIP	
	actieplan energiearmoede t/m 2025: inhuur aanpak energiearmoede	€ 70.000		
	energiearmoede maatregelen		SPUK EA	
	energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025: toezicht en handhaving energieregelgeving door Omgevingsdienst	budget OD		
energieloket en helpdesk bedrijven	€ 6.000			
	TOTAAL	€ 381.000	€ 527.000	
	2.b) Afval& Circulaire economie	Circulaire Economie: beleidsadviseur circulaire economie (75.000 CDOKE rest via afvalstoffenheffing)	€ 70.000	
budget uitvoering actieplan circulaire economie		€ 30.000		
huishoudelijk afval en zwerfafval: uitvoeren afvalplan 2020 (vanuit afvalstoffenheffing)		n.v.t.		
uitvoeren maatregelen zwerfafval		n.v.t.		
	2.c) Natuur& Biodiversiteit	bedrijfsafval: Toezicht en handhaving afvalregelgeving bedrijven door gemeente en Omgevingsdienst	n.v.t.	
		TOTAAL	€ 100.000	
3) GEZONDE LEEFOMGEVING		3.a) Klimaatadaptatie		
		wijkgerichte aanpak maatregelen klimaatadaptatie	€ 20.000	
		aanleg, beheer en onderhoud riolering (o.a. vanuit rioolheffing)	n.v.t.	
		TOTAAL	€ 20.000	
	3.b) Luchtkwaliteit Geluid	luchtkwaliteit: jaarlijkse luchtmeting GGD (milieubudget)	n.v.t.	
		geluid: uitvoering lokaal actieplan schone luchtakkoord (milieubudget)	n.v.t.	
		5 jaarlijks: actualisatie geluidniveaukaart en actieplan geluid (milieubudget)	n.v.t.	
		TOTAAL	0	
	3.c) Schone Mobiliteit	plaatsing laadpalen (vraaggestuurd)	€ 3.000	
		TOTAAL	€ 3.000	
4) SAMENWERKING INTERN		inhuur adviseur MVI (niet uit duurzaamheidsbudget)	n.v.t.	
		TOTAAL	0	
5) SAMENWERKING EXTERN		subsidie Daarom Duurzaam Diemen	€ 37.000	
		energiecoaches	€ 60.000	
		powersavergame	€ 8.000	
		overige subsidies voor ondermeer Duurzaamheidspacten (reservering per jaar)	€ 20.000	
		TOTAAL	€ 125.000	
		TOTAAL	€ 719.000	€ 680.000

Risico's en weerstandsvermogen

Toelichting

Sinds 1 januari 2004 verplicht het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten tot het maken van een paragraaf weerstandsvermogen in de programmabegroting en de jaarrekening. Deze paragraaf moet ten minste bevatten:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een inventarisatie van de risico's.

Conform het BBV, artikel 11 lid 2, moeten wij vanaf 1 januari 2016 ook de volgende zes kengetallen verplicht opnemen in paragraaf weerstandsvermogen van de programmabegroting:

1. netto schuldquote;
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. solvabiliteitsratio;
4. grondexploitatie;
5. structurele exploitatieruimte;
6. belastingcapaciteit.

In het kader van financieel toezicht zijn nog geen landelijke normen beschikbaar. Dit is de aanleiding waarom de toezichthouder vooralsnog geen gebruik maakt van deze normen om te bepalen hoe wij presteren op de betreffende onderdelen. Mocht er alsnog een landelijke normering komen, dan zal de toezichthouder zich daarbij aansluiten.

Beleid omtrent weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen zonder dat het bestaande beleid moet worden gewijzigd. Het geeft inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente.

Bij het weerstandsvermogen wordt onderscheid gemaakt in structureel en incidenteel weerstandsvermogen.

Inschatting risico's

Voor een goede bedrijfsvoering moeten we weten welke risico's (en kansen) wij hebben en hoe wij deze risico's kunnen beheersen. Ter bepaling van het benodigde weerstandsvermogen hebben we inzicht in het risicoprofiel nodig.

We hebben de risico's geïnterviewd en onderzocht welke beheersmaatregelen zijn genomen of alsnog genomen moeten worden.

Ook bij de inventarisatie van de risico's maken we onderscheid in structurele en incidentele risico's. Daarbij wordt aangegeven wat het (maximaal) verwachte risicobedrag is en maakt het team een inschatting over de kans van voordoen. We houden daarbij onderstaande inschattingspercentages aan.

Score	Risicokans	Gemiddelde risicokans
1. Laag	0% - 20%	10%
2. Matig	20% - 40%	30%
3. Gemiddeld	40% - 60%	50%
4. Hoog	60% - 80%	70%
5. Zeer hoog	80% - 100%	90%

Omdat de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet slechts globaal is aan te geven, rekenen we met een variatiebreedte van 20%. Het verwachte (maximale) risicobedrag en de kans op voordoen leiden tot een gewogen risicobedrag.

Weerstandscapaciteit

Om het weerstandsvermogen te bepalen wordt het totaal van de gewogen risicobedragen afgezet tegen de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden van de gemeente om niet begrote kosten te dekken. Ook hier weer maken we onderscheid in structurele en incidentele weerstandscapaciteit.

- Incidentele weerstandscapaciteit
- Structurele weerstandscapaciteit

Weerstandsratio

Het totaal aan gewogen risico's wordt afgezet tegen de weerstandscapaciteit. Dit leidt tot de bepaling van een weerstandsratio. Met behulp van de hierna volgende tabel beoordelen we de ratio van de gemeente Diemen. Deze normtabel is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR).

Weerstandsratio	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Resultaten risico analyse

De risico's zijn te onderscheiden in structurele en incidentele risico's.

Voor structurele risico's moeten we dekking vinden in een permanente oplossing in de vorm van een voorziening, verzekering of een afdoende beheersmaatregel. Daarnaast zijn er nog risico's binnen de begroting die niet te kwantificeren zijn. Deze risico's zijn apart inzichtelijk gemaakt.

De risico's beschrijven we kort. Daarbij geven we aan of het een nieuw of een bestaand risico betreft. In de hierna volgende tabel zijn alle geïnterpreteerde risico's in beeld gebracht.

Volgnr.	Risico-omschrijving	Verwacht (maximaal) risicobedrag	Kans op voordoen	Status
Incidentele risico's				
1.	Plantage de Sniep	980.000	Matig	Bestaand
2.	Holland Park	960.000	Matig	Bestaand
3.	Spreidingswet	500.000	Hoog	Nieuw
4.	Buitenlust	280.000	Matig	Bestaand
5.	Schadevergoeding volkstuinen	30.000	Gemiddeld	Bestaand
Subtotaal incidentele risico's		2.750.000		
Structurele risico's				
6.	Herijking verdeling Gemeentefonds	3.200.000	Hoog	Bestaand
7.	Bundeling Uitkeringen inkomensvoorziening Gemeenten BUIG	790.000	Laag	Bestaand
8.	Urentoerekening naar projecten en investeringen	700.000	Laag	Bestaand
9.	Energieprijzen	150.000	Matig	Bestaand
10.	Onderwijshuisvesting Basisonderwijs	110.000	Zeer hoog	Bestaand
11.	Beheer Diemberbos	100.000	Hoog	Nieuw
Subtotaal Structurele risico's		5.050.000		
Totaal		7.800.000		
Niet kwantificeerbare risico's				
12.	Kosten Jeugdzorg		-	Bestaand
13.	Fiscale wijzigingen		-	Bestaand
14.	Prijsinflatie		-	Bestaand
15.	Rente		-	Bestaand

Incidentele risico's

1. Plantage de Sniep

Risicobedrag: € 980.000

Nadere omschrijving risico:

Bij de meest recente actualisatie van de grondexploitatie Plantage de Sniep (zie daarvoor het MPG bij deze Jaarrekening 2023), is een zo goed als mogelijke inschatting gemaakt van het resultaat en de doorlooptijd van het project. In de geactualiseerde grondexploitatie hebben we ook een kansen- en risicoanalyse toegevoegd. Bij de voorbereiding en realisatie van grootschalige projecten spelen tal van projectspecifieke onzekerheden en nader te onderzoeken of af te spreken onderdelen een rol. De kansen- en risicoanalyse geeft inzicht in de onzekerheden die mogelijk kunnen optreden. Hierbij is het streven om eventuele risico's met een negatieve financiële impact te voorkomen en of te beheersen. In het MPG is een overzicht en toelichting van alle kansen, risico's en beheermaatregelen opgenomen, die zich kunnen voordoen in Plantage de Sniep

Beheersmaatregelen:

We sturen op kosten en kansen die zich kunnen voordoen in het project. Tegenvallers zijn, bij langlopende projecten, nooit helemaal te vermijden. Voor de risico's en kansen zie de geheime bijlage MPG.

2. Holland Park

Risicobedrag: € 960.000

Nadere omschrijving risico:

- Holland Park faciliterend

Het berekend risicobedrag is geschat op € 0,31 miljoen. Het gaat om het saldo van de gemaakte plankosten en de overige voorbereidingskosten die in het kader van de faciliterende planvoorbereiding Holland Park Oost en Holland Park Zuid zijn gemaakt en nog moeten worden verhaald op huidige en toekomstige ontwikkelende partijen.

Beheersmaatregelen:

Door externe partijen te faciliteren en de verbindende schakel te zijn, stimuleren we het particulier initiatief in de gebiedsontwikkeling. We hebben inmiddels overeenkomsten gesloten met meerdere projectontwikkelaars die een groot gedeelte van het gebied herontwikkelen of hebben herontwikkeld. Deze overeenkomsten regelen een exploitatiebijdrage, waarin impliciet ook de al gemaakte en te maken gemeentelijke voorbereidingskosten en incidentele investeringskosten zitten. Zo ook recent met ontwikkelaar AM van het Steigerblok van Holland Park Zuid (huidige Inholland). Een deel van de bijdrage hebben we al in rekening gebracht. Toekomstige partijen van nog te ontwikkelen locaties in Holland Park Zuid zullen op vergelijkbare wijze moeten bijdragen in de gemeentelijke kosten.

- Grondexploitatie Holland Park West

De grondexploitatie Holland Park West is 31 mei 2018 vastgesteld. Bij de actualisatie van de grondexploitatie (zie daarvoor het MPG bij de Jaarrekening 2023), is een inschatting gemaakt van het resultaat en de doorlooptijd van het project. In de geheime bijlage van de geactualiseerde grondexploitatie hebben we ook een kansen- en risicoanalyse toegevoegd met een overzicht en toelichting van alle kansen, risico's en beheermaatregelen. Het berekend risicobedrag is geschat op € 0,65 miljoen.

3. Spreidingswet

Risicobedrag: € 500.000

Nadere omschrijving risico:

Een nieuw risico is de Spreidingswet. De Spreidingswet bepaalt hoeveel asielzoekers iedere gemeente in Nederland moet opvangen. Voor deze taak ontvangt iedere gemeente een vast bedrag. Meerkosten voor het realiseren van opvangplekken komen ten laste van de gemeente. Gezien de krappe woningmarkt is het lastig om huisvesting te realiseren.

Beheersmaatregelen:

Voor de opvang van ontheemden is een projectgroep opgericht. We sturen op de kosten en kansen die zich kunnen voordoen in het project. In de kwartaalbrieven rapporteren we over de voortgang.

4. Buitenlust

Risicobedrag: € 280.000

Nadere omschrijving risico:

Bij de recente actualisatie van de grondexploitatie Sociale woningbouw Buitenlust (zie daarvoor het MPG bij de Jaarrekening 2023) is een inschatting gemaakt van het resultaat en de doorlooptijd van het project. In de geactualiseerde grondexploitatie hebben we een kansen- en risicoanalyse toegevoegd. Bij de voorbereiding en realisatie van grootschalige projecten spelen tal van projectspecifieke onzekerheden en nader te onderzoeken of af te spreken onderdelen een rol. De kansen- en risicoanalyse geeft inzicht in deze onzekerheden die mogelijk kunnen optreden. Hierbij proberen we eventuele risico's met een negatieve financiële impact te voorkomen en of te beheersen. In het MPG is een overzicht en toelichting van alle kansen, risico's en beheersmaatregelen opgenomen.

Beheersmaatregelen:

We sturen op kosten en kansen die zich kunnen voordoen in het project. Tegenvallers zijn bij langlopende projecten nooit helemaal te vermijden.

5. Schadevergoeding Volkstuinen ONA

Risicobedrag: € 30.000

Nadere omschrijving risico:

De gemeente is in december 2023 door de rechter in het ongelijk gesteld over het eigendom van het perceel A-4707, dat ook in gebruik is als volkstuinen door een vereniging. De gemeente heeft zich altijd als eigenaar van dit perceel gedragen en meent dat zij door verkrijgende, dan wel bevrijdende verjaring eigenaar van het perceel is geworden. Het vonnis van de rechtbank stelt echter dat de gemeente geen eigenaar is van het perceel. Ook is de uitspraak dat wij schadevergoeding moeten betalen wegens het niet kunnen innen van huurpenningen door de eiser. Het risicobedrag is gebaseerd op deze huurpenningen.

Beheersmaatregelen:

Op 23 januari 2024 heeft het college besloten om hoger beroep in te stellen. Tegelijkertijd proberen we in overleg met de eiser om tot een minnelijke schikking te komen.

Structurele risico's

6. Herijking verdeling Gemeentefonds

Risicobedrag: € 3.200.000

Nadere omschrijving risico:

In de Meicirculaire 2022 van het Gemeentefonds is de herijking van de verdeling van het Gemeentefonds verwerkt. De herijking van het gemeentefonds is een omvangrijke operatie geweest en is nog steeds niet afgerond. De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft daartoe een onderzoeksagenda voorgesteld. De VNG heeft aangegeven het van belang te vinden dat de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en gemeenten nauw bij de uitvoering van de onderzoeksagenda betrokken worden.

De planning is dat in 2025 een evaluatie wordt opgeleverd. In de huidige situatie is Diemen een nadeelgemeente. Er is afgesproken dat gemeenten vooralsnog gecompenseerd worden voor het voor- dan wel nadeel, welke hoger is dan het afgesproken ingroeipad. Het ingroeipad staat ter discussie maar was oorspronkelijk gebaseerd op jaarlijkse stappen van maximaal € 15 per inwoner (€ 450.000 per jaar).

Totdat er duidelijkheid is, blijven wij de positieve compensatiepost van € 3,2 miljoen opnemen. Dit bedrag vormt dus een risico binnen het gemeentefonds en dus ook binnen onze begroting. Echter nu al maatregelen nemen, zou ten koste gaan van voorzieningen die later moeilijk te herstellen zijn.

Beheersmaatregelen:

Totdat er duidelijkheid is, blijven wij de positieve compensatiepost van € 3,2 miljoen opnemen. Dit bedrag vormt dus een risico binnen het gemeentefonds en dus ook binnen onze begroting. Nu al voorsorteren en maatregelen nemen gaan ten koste van het voorzieningenniveau. Deze stap willen we pas maken als er zekerheid is over de uitwerking.

7. Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG)

Risicobedrag: € 790.000

Nadere omschrijving risico:

Via de Participatiewet (BUIG) verstrekt de gemeente een uitkering om in het levensonderhoud te voorzien. Het macrobudget voor deze uitkering stelt het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vast. Via een verdeelsystematiek wordt er jaarlijks in september tijdens het desbetreffende uitvoeringsjaar geld toegewezen aan gemeenten. Gemeenten die geld overhouden mogen dit houden. Gemeenten kunnen ook geld tekort komen als de uitkering van het Rijk onvoldoende is om de bijstandslasten te dekken.

Beheersmaatregelen:

De gemeente kan, bij een tekort van meer dan 7,5% van het definitieve vastgestelde BUIG budget, onder voorwaarden in aanmerking komen voor een aanvullend budget, de zogenaamde "vangnetuitkering".

8. Urentoerekening naar projecten en investeringen

Risicobedrag: € 700.000

Nadere omschrijving risico:

In de begroting en de jaarrekening rekenen we de uren van de ambtelijke organisatie toe naar de producten waarvoor ze werken. Zo ook naar grondexploitaties en grote

investeringen. Met name de toerekening van uren naar investeringen is nieuw. De kosten als gevolg van deze urentoerekening worden meegenomen bij de ramingen van de grondexploitaties en de investeringsbudgetten. Wanneer er geen nieuwe grondexploitaties of grote investeringen meer zijn, dan verdwijnt de behoefte aan projectleiders. Dit brengt een risico met zich mee wanneer de projectleiders in vaste dienst zijn.

Beheersmaatregelen:

Dit risico doet zich al langere tijd voor en de kans dat dit risico zich voordoet schatten we laag in. We zien dat de groei en de daarbij horende investeringsprojecten nog langere tijd aanhouden. Steeds vaker zien we dat er herstructurerings- en transformatie-opgaven op ons afkomen, welke een projectmatige aanpak vragen. De directie heeft oog voor dit risico en kan tijdig anticiperen.

9. Energieprijzen

Risicobedrag: € 700.000

Nadere omschrijving risico:

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne zijn sinds 2022 de tarieven voor het leveren van energie (gas en elektriciteit) enorm gestegen. In 2023 zijn de energieprijzen enigszins gestagneerd. Grofweg is de analyse dat momenteel de kosten voor gas en elektra twee keer zoveel bedragen als in 2021. De kosten zijn momenteel ingeschat op ongeveer € 1 miljoen per jaar. De energieprijs blijft sterk afhankelijk van buitenlandse ontwikkelingen.

Beheersmaatregelen:

De energieprijzen worden voor de gemeenten per kwartaal vastgelegd. We zien de laatste kwartalen een lichte daling van de prijzen. Het is moeilijk in te schatten of deze door gaat zetten.

In 2024 hebben we de kosten voor energie met € 400.000 verhoogd. Daarnaast zijn in 2024 en 2025 de huurtarieven voor de sporthallen en het zwembad extra verhoogd. Verwachting is dat dit toereikend zal zijn.

10. Onderwijshuisvesting basisonderwijs

Risicobedrag: € 110.000

Nadere omschrijving risico:

Op basis van de leerlingenprognoses wordt een toename van het aantal leerlingen in het basisonderwijs verwacht. Deze toename in het aantal leerlingen hangt samen met de bevolkingsgroei van Diemen. Uitgaande van het laatst vastgestelde Integrale Huisvestingsplan 2024 (IHP) lijkt de huidige leerlingencapaciteit van de scholen in Diemen niet voldoende om deze groei in de toekomst volledig op te vangen.

In het IHP wordt rekening gehouden met de investeringsbehoefte van in ieder geval een nieuwe basisschool. Op basis van de VNG-normering bedraagt de bouw van een school € 6,8 miljoen. Volgens de huisvestingsverordening is die norm leidend. Echter, de afgelopen jaren is gebleken dat de kostprijs sterk afhangt van marktontwikkelingen. Volgens het IHP zouden op basis van de huidige marktontwikkeling de kosten € 8,8 miljoen bedragen. De hogere kapitaallasten bedragen bij een afschrijving in 50 jaar en een rentepercentage van 3,5% € 110.000.

Beheersmaatregelen:

Aangezien huisvesting voor basisonderwijs een wettelijke verplichting is, moeten we bij de afwegingen over alle voorzieningen in Diemen rekening te houden met deze toekomstige lasten. Het is nog onzeker in welk jaar de investering gaat plaatsvinden. Zodra dit bekend is zal het investeringsbudget daarop aangepast worden.

11. Beheer Diemberbos

Risicobedrag: € 100.000

Nadere omschrijving risico:

Het fonds waaruit het beheer in het Diemberbos nu betaald wordt, zal binnen een aantal jaren leeg raken. Met diverse partijen verkennen we de mogelijkheden om tot een structurele oplossing voor het beheertekort van het Diemberbos te komen. Dit heeft nog niet tot concrete afspraken geleid. In de begroting hebben we structureel al € 58.000 opgenomen als garantstelling voor het beheer voor het Diemberbos. Die bijdrage effectueren we overigens pas als ook de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland hun bijdrage leveren. Afhankelijk van welke partijen meefinancieren en hoeveel partijen bijdragen kan de bijdrage van Diemen oplopen tot een veelvoud van wat we nu opgenomen hebben. Gezien de zorgen over de financiering van het beheer van het Diemberbos vanaf 2026, zullen wij u in 2025 uitgebreider informeren voorafgaand aan het opstellen van de Kadernota 2026.

Beheersmaatregelen:

In eerste instantie inzet op (bestuurlijk) overleg om zoveel mogelijk partijen mee te laten financieren.

Nog niet te kwantificeren risico's

12. Kosten jeugdzorg

Nadere omschrijving risico:

De uitgaven specialistische jeugdhulp blijven een financieel risico vormen, mede als gevolg van de open einde regeling, een stijging in de aantallen jeugdigen en de al maar toenemende complexe problematiek. Daarbij vormen de brede wettelijke taken en de verwijzers die niet onder onze aansturing functioneren complicerende factoren.

Beheersmaatregelen:

Er is veel in gang gezet met als doel kosten voor de jeugdhulp te beheersen, zoals een taakgerichte manier van bekostigen van de hoog specialistische jeugdhulp sinds 2022, uitbreiding contractmanagement, bevorderen van meer (specialistische) hulp dichtbij om dure trajecten te voorkomen, onderzoeken naar (kosten)effectiviteit van preventieve en algemene voorzieningen en bestandsanalyses. We zijn als gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet, maar hebben niet alles in de hand. De uitgaven blijven daarom een financieel risico vormen.

13. Fiscale wijzigingen

Nadere omschrijving risico:

Op 1 januari 2016 is de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen van kracht geworden. Als gevolg hiervan zijn gemeenten vennootschapsbelastingplichtig indien en voor zover een onderneming wordt gedreven. Met name 'winstgevende' grondexploitaties vormen hierbij een financieel risico. We hebben al onze activiteiten voor de vennootschapsbelasting beoordeeld op basis van de relevante ondernemerscriteria. Op basis van deze beoordeling hebben we het standpunt ingenomen dat er geen sprake is van vennootschapsbelastingplichtige activiteiten. De Belastingdienst heeft inmiddels een standpunt ingenomen en aangegeven waar het vermoeden bestaat van belastingplichtige activiteiten.

Dit zijn de volgende activiteiten:

- het ophalen van bedrijfsafval;
- de verkoop van reststoffen voortkomend uit de activiteit inzameling van huishoudelijk afval (hierover loopt overleg met de Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten). De impact van de tussenkomst van een tussenschakel, zoals bijvoorbeeld Rova, is eveneens onderwerp van gesprek;
- het geven van gelegenheid van reclame-uitingen voortvloeiend uit privaatrechtelijke (concessie) overeenkomsten;
- de uitgifte van leningen.

Beheersmaatregelen:

Onze (externe) fiscale adviseur heeft voor Diemen onderzocht of bovenstaande activiteiten leiden tot een belastingplicht. Het blijkt dat met name de concessieovereenkomsten voor de uiting van reclame voor Diemen relevant is. Ondanks dat wij het op voorhand niet eens zijn met de aanslagoplegging doen we vanaf 2016 wel aangifte. Dit om naheffingsrente (8%) uit te sluiten. De gemeente volgt de landelijke ontwikkeling nauwkeurig om te kunnen anticiperen op eventuele relevante ontwikkelingen. In de meerjarenprognose grondexploitaties wordt jaarlijks de vpb-positie van de grondexploitaties vastgelegd.

- Vernieuwen convenant Horizontaal Toezicht

Diemen heeft in 2023 met de Belastingdienst een nieuw convenant afgesloten over 'Horizontaal toezicht'. Dit houdt in dat de processen waar belastingafdracht een rol speelt goed zijn geborgd in de organisatie. Oftewel we moeten fiscaal in control zijn.

Vanaf 2024 zijn de spelregels voor het horizontaal toezicht verscherpt. In afstemming met Duo+ en de Belastingdienst scherpen maken we afspraken waar verbetering mogelijk is en welke fiscale veranderingen er op ons afkomen. De belangrijkste processen zijn de afdracht van btw, loonbelasting en vennootschapsbelasting.

14. Rente

Nadere omschrijving risico:

In 2022 is de rente gaan stijgen. Waar voorheen de lage (zelfs negatieve) rentestand interessant was om kortlopend geld te lenen stijgt de rente nu in rap tempo. Dit geldt zowel voor het lenen van kortlopende en langlopende leningen. Dit heeft niet alleen tot effect dat onze rentekosten van deze leningen oplopen. Ook heeft dit een nadelig effect op interne verrekenrente. Deze rente gebruiken voornamelijk bij het doorrekenen van de grondexploitaties.

Beheersmaatregelen:

We kunnen niet sturen op het rentepercentage. Dat is het gevolg van wereldwijde ontwikkelingen. De Nederlandse Bank stuurt de rente-ontwikkeling voor Nederland aan.

Bij de financiering van de gemeente zijn er beheersmaatregelen om het risico te verspreiden. Er zijn verplichte maatregelen die zorgen dat de effecten van de rente geleidelijk in de begroting terecht komen. Dit wordt geregeld via de zogenoemde 'risiconorm'. De provincie heeft hierin een toezichthoudende taak. De maatregel komt er op neer dat in een bepaald jaar niet meer dan een genormeerd bedrag mag worden geherfinancierd.

Daarnaast is sturing op rente mogelijk door te sturen op investeringen. Simpel gezegd hoeven we minder te financieren wanneer we minder investeren. Oftewel door investeringen uit te stellen zijn de rentekosten te beïnvloeden. In de praktijk werkt dit complexer omdat de vraag naar voorzieningen veelal voortkomt uit de groei van de gemeente. Evident is dat het sowieso duurder wordt om de toekomstige investeringen te financieren.

Berekening weerstandscapaciteit

Onderstaand de berekening van de structurele en incidentele weerstandscapaciteit. De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit lichten we onder de tabel afzonderlijk toe.

Weerstandscapaciteit	1 januari 2025
Incidentele weerstandscapaciteit	
Algemene reserve	29.077
Reserve Grondzaken	14.151
Verwacht begrotingssaldo incidenteel	-1.485
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	41.743
Structurele weerstandscapaciteit	
Onbenutte belastingcapaciteit	4.848
Stelpost onvoorzien	60
Verwacht begrotingssaldo structureel	695
Totaal structurele weerstandscapaciteit	5.603
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	47.346

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog mogelijk is voor een tariefsverhoging OZB voordat een gemeente toe kan treden als artikel 12-gemeente, mocht de gemeente de eigen financiële huishouding niet meer rondkrijgen en een beroep moeten doen op extra gelden. Een gemeente wordt dan als het ware onder curatele gesteld. Op basis van het landelijke gemiddelde OZB-percentages van de WOZ-waarde is het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 van de Financiële verhoudingswet voor het jaar 2025 vastgesteld op 0,1595%.

Onbenutte belastingcapaciteit	WOZ-waarde Begroot 2025	Tarief begroot 2025 Diemen	Tarief Artikel 12	Verschil tarieven	Onbenut
Woningen - eigenaren	7.297.580.000	0,0670%	0,1595%	0,0925%	6.746.955
Niet-woningen - eigenaar	938.105.000	0,2752%	0,1595%	-0,1157%	-1.085.790
Niet-woningen - gebruiker	797.390.000	0,2615%	0,1595%	-0,1020%	-813.395
Totaal onbenutte belastingcapaciteit					4.847.770

Weerstandratio

Bij de weerstandratio zetten we de geïnventariseerde risico's af tegen de aanwezige weerstandscapaciteit. In onderstaande tabel de berekening van de gewogen risicobedragen.

Risicoprofiel begroting 2025				
Volgnr.	Risico-omschrijving	Verwacht (maximaal) risicobedrag	Kans-percentage	Gewogen risico-bedrag
Incidentele risico's				
1.	Plantage de Sniep	980.000	30,0%	294.000
2.	Holland Park	960.000	30,0%	288.000
3.	Spreidingswet	500.000	70,0%	350.000
4.	Buitenlust	280.000	30,0%	84.000
5.	Schadevergoeding volkstuinen	30.000	50,0%	15.000
Totaal risicoprofiel Incidenteel		2.750.000		1.031.000
Structurele risico's				
6.	Herijking verdeling Gemeentefonds	3.200.000	70,0%	2.240.000
7.	Bundeling Uitkeringen inkomensvoorziening Gemeenten BUIG	790.000	10,0%	79.000
8.	Urentoerekening naar projecten en investeringen	700.000	10,0%	70.000
9.	Energieprijzen	150.000	30,0%	45.000
10.	Onderwijshuisvesting Basisonderwijs	110.000	90,0%	99.000
11.	Beheer Diemerbos	100.000	70,0%	70.000
Totaal risicoprofiel Structureel		5.050.000		2.603.000
Totaal		7.800.000		3.634.000

Berekening weerstandratio

De weerstandratio wordt berekend voor de incidentele en structurele risico's. Aan de hand van de eerder genoemde gewogen risicobedragen en weerstandscapaciteit bepalen we hoe Diemen ervoor staat.

Incidentele weerstandratio =	Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 41.743	=	40,5
	Gewogen risicobedrag	€ 1.031		
Structurele weerstandratio =	Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 5.603	=	2,2
	Gewogen risicobedrag	€ 2.603		

Conclusie

- De **incidentele weerstandratio** blijft 'Uitstekend'.

De incidentele weerstandratio wordt voornamelijk beïnvloed door grondexploitaties en de kosten als gevolg van de Spreidingswet.

De snelle ontwikkelingen en de grote geldstromen die binnen de grondexploitaties omgaan maken een groot deel uit van de incidentele risico's. Om deze risico's op te vangen is een aparte reserve en voorziening Grondzaken ingesteld.

- De **structurele weerstandratio** verbetert tot 'Uitstekend'.

De structurele weerstandratio is enigszins vertekenend. De berekening van de structurele weerstandratio is namelijk gebaseerd op het structurele begrotingssaldo van 2025 en niet op de saldi van latere jaren. De ratio van 'Uitstekend' staat dus onder druk.

Met name de inkomsten vanuit het Rijk vormen een groot risico. Ook de risico's van de 'open-einde' regelingen binnen het sociaal domein en de bijstand blijven bestaan. Anticiperend hierop hebben we in de Kadernota 2025 een stappenplan voorgesteld

om te komen tot besparingen en ombuigingen. Met het inzichtelijk maken van deze maatregelen kunnen we aansturen op een structureel sluitende begroting. Daarnaast zijn we terughoudend met het inzetten van nieuw beleid.

Kengetallen

Kengetallen	Norm	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1. Netto Schuldquote	<100%: groen >130%: rood	26%	54%	57%	59%	108%	102%
2. Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<70%: groen >100%: rood	27%	56%	57%	59%	108%	102%
3. Solvabiliteitsrisico	>50%: groen < 30%: rood	38%	33%	40%	40%	40%	40%
4. Grondexploitatie	nvt	-14%	-13%	-26%	-26%	-29%	-28%
5. Structurele exploitatieruimte	>0,6%: groen < 0%: rood	6,80%	0,31%	0,64%	-1,52%	-1,25%	-2,40%
6. Belastingcapaciteit	Landelijk gemiddelde 100%	103%	102%	102%	102%	102%	102%

1 + 2. Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De nettoschuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De nettoschuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Nu kan er in een gemeente sprake zijn van het doorlenen, door weer aan andere partijen een lening te verstrekken, zoals aan sportclubs, culturele organisaties, etc. Om vervolgens inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen moet de schuldquote zowel inclusief als exclusief doorgeleende gelden worden weergegeven. Op deze manier ontstaan twee indicatoren.

Deze indicatoren brengen in beeld in hoeverre de netto schulden zich verhouden tot de totale baten (inkomsten) van de gemeente. Hoe hoger het percentage, hoe meer externe financiering de gemeente heeft aangetrokken om de activiteiten (investeringen) te financieren.

Dit inzicht is uiteraard voor Diemen zelf van belang, maar het is ook verplicht deze kengetallen in begroting en rekening op te nemen. Samen met de andere vier financiële kengetallen geven ze een beeld van de financiële situatie van de gemeente.

De netto schuldquote wordt volgens een vaste formule berekend:

$$\text{De netto schuldquote} = (A+B+C-D-E-F-G) / H \times 100\%$$

- A Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)
- B Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)
- C Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)
- D Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)
- E Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)
- F Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)
- G Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)
- H Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus exclusief mutaties reserves))

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

In de tabel is een verslechtering van de netto schuldquote te zien ten opzichte van de voorgaande jaren. Oorzaak hiervan is dat we geld moeten lenen voor nieuwe investeringen. Vanuit de grondexploitaties zijn er de komende jaren geen grote opbrengsten te verwachten die we voor de financiering in kunnen zetten. Bovendien moeten we enkele vrijvallende geldleningen herfinancieren.

3. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit geeft een beeld van de mate waarin een gemeente zijn bezittingen financiert met eigen of vreemd vermogen. Voor het vergelijk met andere gemeenten heeft deze maatstaf beperkingen. Het kan zijn dat een gemeente activa huurt, terwijl een andere gemeente activa in eigen bezit heeft. Daardoor verschillen de balansen van gemeenten aanzienlijk, terwijl de risico's van beide instellingen elkaar weinig ontlopen.

4. Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitaties een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente. Het is belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of de grondexploitaties kunnen bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen (en dus ook tot een lagere solvabiliteitsratio).

De negatieve waarde is het gevolg van de gunstige aanbesteding van Holland Park West.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang te kijken naar de structurele baten en lasten. Dit kengetal geeft aan welke ruimte de gemeente heeft om eigen lasten te dragen. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

6. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in Diemen zich verhoudt ten opzichte het landelijke gemiddelde. Op basis van de gemiddelde WOZ-waarden worden de lokale lasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolrecht) vergeleken met het landelijke gemiddelde.

Bedrijfsvoering

Openbaarheid

Inleiding

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo vervangt de Wet openbaarheid van bestuur. Artikel 3.5 van de Woo schrijft voor dat een bestuursorgaan in de begroting aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de wet. In de jaarstukken moeten we verslag doen van de uitvoering van de wet, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. In deze paragraaf geven wij aan wat wij in 2025 gaan oppakken om uitvoering te geven aan de Woo. Daarbij richten wij ons op de drie pijlers van de Woo:

- Actieve openbaarmaking
- Passieve openbaarmaking
- Verbetering van de informatiehuishouding

Actieve openbaarmaking

De Woo noemt elf categorieën die wij actief openbaar moeten maken. Het overgangsrecht van de Woo regelt dat de start van de actieve openbaarmaking van deze elf categorieën wordt geregeld in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Daarin zal naar verwachting naast de datum ook worden bekend gemaakt dat de elf categorieën niet allemaal tegelijk openbaar gemaakt moeten worden, maar dat daar een fasering in wordt aangebracht. Categorieën die we als eerste gaan oppakken zijn:

- Raadsstukken
- Convenanten
- Organisatiegegevens
- Woo-verzoeken

De keuze voor deze categorieën is op advies van de VNG, ingegeven door de planning van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Overigens zijn er natuurlijk al behoorlijk wat documenten die we openbaar maken. Denk aan vastgestelde verordeningen, beleidsregels, organisatiegegevens en dergelijke. Om de actieve openbaarmaking volgens de Wet open overheid (Woo) te ondersteunen komt er een verwijzindex: de 'Woo-index', en een zoekfunctie op overheid.nl.

Passieve openbaarmaking

Naast het actief openbaar maken kan iedereen altijd vragen om bepaalde informatie (op verzoek) openbaar te maken. Ook bij openbaarmaking op verzoek gaat de Woo ervan uit dat het belang van openbaarheid altijd geldt en dat alleen in uitzonderingsgevallen een bijzonder belang vóór openbaarmaking kan gaan. Concreet betekent dit dat een Woo-verzoek (of onderdelen daarvan) alleen kan (of kunnen) worden geweigerd wanneer een beschermd belang in het geding is.

Verbetering van de informatiehuishouding

Één van de uitgangspunten van de Woo is dat de informatiehuishouding op orde is. De verbetering van de informatiehuishouding wordt in Duo+ verband via een programma opgepakt. In 2023 is een programmateam ingericht en zijn de eerste activiteiten gestart, in 2025 gaat de uitvoering daarvan door.

Rechtmatigheidsverantwoording

Goedkeuringstolerantie en rapportagegrens

In de financiële verordening is vastgelegd dat de raad in de kadernota de goedkeuringstolerantie en rapportagegrens voor rechtmatigheid vastlegt. In de jaarstukken vindt op basis van deze tolerantie en rapportagegrens de verantwoording plaats.

In de Kadernota 2025 is de goedkeuringstolerantie voor rechtmatigheid op 2% van de totale lasten vastgesteld. Op basis van deze begroting is dat € 220.000.

De rapportagegrens voor rechtmatigheid blijft op € 100.000 vastgesteld.

Organisatieontwikkeling

Met het eindrapport '*Diemen '22 op waarde geschat*' uit 2023 heeft de organisatie verschillende adviezen gekregen die ook in 2025 aandacht vragen van de organisatie. De adviezen waren onder meer gericht op aanpassingen in de omvang van de teams, één set aan sturingsinstrumenten, vastleggen van werkwijzen en afspraken en elkaar daarop aanspreken en meer doen om vitaliteit van medewerkers goed te houden (werkdruk / ziekteverzuim). De directie gebruikt dit adviesrapport voor haar Directieplan 2025 dat de basis is voor de teamplannen. In 2025 is ook aandacht voor de omvang van de teams en de aansturing. In het onderdeel strategische personeelsplanning wordt hier op ingegaan.

Samenwerking Duo+

Duo+ geeft de ontwikkelingen aan die op het gebied van bedrijfsvoering op ons af komen, maar ook ontwikkelingen die we vanuit de drie gemeenten willen oppakken. Iedere DUO-gemeente neemt deze ontwikkelingen op in de eigen kadernota. Tot op heden is dat een goed werkende systematiek. Nu de financiële middelen krapper worden, komt er enige spanning op het systeem te staan. Afhankelijk van de gemeentelijke financiële positie wordt er kritischer gekeken naar de aangedragen ontwikkelingen vanuit Duo+. Voor Duo+ is het belangrijk dat de dienstverlening aan de drie gemeenten zoveel mogelijk gelijk blijft. Wanneer één gemeente een ontwikkeling wél wil doorzetten en de andere gemeenten niet wordt het lastig. Meer dan voorgaande jaren zullen we hier vooraf overeenstemming over moeten bereiken met alle DUO-organisaties.

Loonstijgingen en prijsindexering

De volledige CAO van 2024 is doorberekend in de salarissen van 2025. Als de definitieve CAO voor 2025 bekend is passen we deze alsnog toe door middel van een begrotingswijziging.

In 2024 is een forse prijsontwikkeling doorberekend namelijk 11,7% voor de materiële zaken, dit volgens de inflatie van dat moment. We wachten af of deze aanpassing in 2024 voldoende is geweest om ook in 2025 de prijsontwikkeling op te kunnen vangen. Indien in specifieke gevallen aanpassing noodzakelijk is dan zal dit tussentijds meegenomen worden via een begrotingswijziging.

Personeel & Organisatie

Het in 2023 ingezette transitieproces moet in 2025 volledig zijn doorgevoerd. Door de vorming van adviesteams is een betere aansluiting gevonden bij de vraagstukken van de partnerorganisaties, en daarmee is professionelere dienstverlening tot stand gekomen. In 2024 en 2025 zetten we in op de doorontwikkeling van functies (taak- en rolduidelijkheid), mensen (kennis, vaardigheden, houding en gedrag), werkprocessen en

op de toekomstbestendigheid van het team P&O. Te denken valt aan de opzet van een eigen werving- en selectieplatform, de DUO- academie en duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

Het aantrekken van nieuwe mensen is moeilijk binnen de huidige arbeidsmarkt. Op allerlei manieren proberen we personeel te werven. Ook willen we graag dat medewerkers langere tijd bij Diemen werkzaam blijven. Duo+ ondersteunt ons bij de invulling en uitvoering op deze onderwerpen. Hiervoor is structureel budget nodig voor personeel en incidenteel budget voor de inrichting van systemen en de uitvoering van eenmalige trajecten. Incidenteel is € 25.000 nodig en structureel € 25.000.

Informatisering & Automatisering

Voor schuldhelpverlening is een nieuwe applicatie aangeschaft. Om de data te kunnen ontsluiten voor datagestuurd werken is een extra rapportagemodule nodig. De rapportagemodule bestaat uit een aantal kant-en-klare dashboards waarmee we veel sneller dan nu in staat zijn om de gegevens voor een benchmark te vervaardigen. Dit helpt de beleidsmedewerkers inzicht te krijgen in het effect van het beleid voor schuldhelpverlening.

De Omgevingswet is ingevoerd sinds 1 januari 2024. Omdat hierdoor ook de processen wijzigen, leidt dit tot de aanschaf van nieuwe softwaresystemen. Bovendien willen we graag dat de huidige applicaties elektronisch aanvragen (webformulieren) ondersteunen. In deze behoefte voorziet het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) niet. Steeds meer spreekkamers vragen om hybride oplossingen voor overleg. Ook oude apparatuur moet vervangen worden voor modernere en vaak duurdere apparatuur. Dit zorgt voor extra kosten voor audiovisuele apparatuur.

Voor deze drie ontwikkelingen is structureel € 85.000 nodig.

Interne dienstverlening

Het aantal medewerkers bij de vier DUO-organisaties is behoorlijk gegroeid en daarmee ook het aantal meldingen bij de Servicedesk (Topdesk). Daarnaast maken we steeds meer voor verschillende soorten meldingen gebruik van deze applicatie. In 2024 kon dit nog deels bekostigd worden uit de stelpost groei. Dat gaat voor 2025 niet lukken. Ondanks diverse efficiencymaatregelen is voor de gewenste dienstverlening extra capaciteit nodig. Dat vraagt structureel € 35.000.

Staf

Duo+ heeft € 150.000 beschikbaar voor de inkoopfunctie. Hiervoor hebben we een eigen inkoopcoördinator/-adviseur in dienst en huren we in op maatschappelijk verantwoord inkopen, bijvoorbeeld bij het maken van actieplannen en beleid. Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI) is voor Diemen belangrijk. Daarom willen we deze taak steviger invullen en vragen we extra budget van € 20.000) structureel. De sturing op maatschappelijk verantwoord inkoop doet de gemeente via het eigen gemeentelijke MVOI-beleid. Dit gaat om de de kosten voor het opstellen en uitvoeren van het beleid en het monitoren van bijvoorbeeld de social return.

Informatiehuishouding op orde

Digitaal werken ontwikkelt zich in hoog tempo en hier moet adequaat op ingespeeld worden. Duo+ heeft hierbij de verantwoordelijkheid om kennis te delen, taken in te richten en te adviseren over de werkprocessen om de informatiehuishouding kwalitatief op orde te krijgen en te houden.

Alle DUO-organisaties hebben hierin een eigen verantwoordelijkheid. We moeten volgens de afgesproken processen (zaakgericht) werken en er voor zorgen dat er geen achterstanden ontstaan. Om al deze ontwikkelingen te implementeren is voor een programmatische aanpak gekozen.

Informatieveiligheid

Uitvoeren informatieveiligheidsbeleid en actualisatie strategisch informatieveiligheidsbeleid

Informatieveiligheid is een onderwerp dat DUO-organisaties breed wordt opgepakt. In het laatste kwartaal van 2024 is het strategisch informatieveiligheidsbeleid voor de DUO-organisaties geactualiseerd naar de laatste wetgeving.

Voor overheidsorganisaties geldt specifiek dat zij momenteel al moeten voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Vanuit de Europese Unie is inmiddels opgelegd dat de lidstaten moeten voldoen aan de Network and Informations Systems Directive (NIS2-richtlijn). De NIS2 richtlijn is bedoeld om cyberbeveiliging en weerbaarheid van essentiële diensten te verbeteren en stelt strengere beveiligingsnormen en meldingsvereisten voor incidenten. De NIS2-richtlijn wordt momenteel vertaald naar Nederlandse wetgeving waarbij gemeenten zich zullen moeten verantwoorden naar een nieuwe toezichthouder, de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur. De verwachting is dat hiervoor het huidige ENSIA verantwoordingsproces verder zal worden uitgebreid, waarbij wellicht op termijn certificering noodzakelijk is. Wat wel nu al duidelijk is dat de nieuwe richtlijn stelt dat gemeenten vanuit een procesmethodiek nu wettelijk verplicht worden continue te werken aan het inzichtelijk maken van risico's op beveiligingsgebied.

Door deze methodiek zijn risico's mogelijk sneller inzichtelijk en kunnen nieuwe gewenste aanvullende beveiligingsmaatregelen sneller doorgevoerd moeten worden. Dit wil niet zeggen dat er in het verleden geen nieuwe aanvullende beveiligingsmaatregelen zijn doorgevoerd, maar de nieuwe wetgeving verwacht dat dit nu meer aantoonbaar middels de methodiek van 'Business Continuity Management' rondom Informatieveiligheid (BCM) zal moeten worden geïmplementeerd. Doordat het kabinet heeft besloten dat de NIS2 van toepassing is voor de hele gemeentelijke organisatie, betekend dit dat in 2025 dat er een verdere verbreding moet komen om de Informatieveiligheid in de gehele DUO-organisaties verder uit te rollen en te intensiveren.

Strategische personeelsplanning

Strategische personeelsplanning is cruciaal voor Diemen om voorbereid te zijn op toekomstige personeelsbehoeften en om een wendbare organisatie te blijven. Voor 2025 vragen we daarom een bedrag van € 750.000 aan. Een deel hiervan, € 200.000 is incidenteel. € 150.000 kan gedekt worden vanuit de stelpost "Groei van Diemen". Dit geld gebruiken we voor de volgende zaken:

- Autonome groei door uitbreiding van taken vanuit Rijk, groei van Diemen of gemeentelijk beleid. We denken onder andere extra capaciteit nodig te hebben bij handhaving, de uitvoering van Wmo-taken, leerlingenvervoer en vastgoedbeheer. De directie wil meer vrijheid hebben bij het toekennen van budget voor capaciteit. Voorheen werden alle formatie-aanvragen specifiek gemeld per programma. Door gewijzigde omstandigheden ontstaan er een gewijzigde capaciteitsbehoefte. Door niet vooraf exact vast te leggen waarvoor het budget nodig is kunnen we adequater reageren op capaciteitsvragen.
- Tijdelijk extra capaciteit. Hoewel we met extra inspanningen nog steeds goede mensen kunnen aantrekken, hebben nieuwe collega's vaak minder ervaring dan vertrekkende medewerkers en zijn ze minder bekend met gemeentelijke processen. We willen ruimte om de overdracht en het inwerken van deze nieuwe medewerkers intensiever te kunnen begeleiden. Daarnaast blijkt uit onze medewerkersopbouw dat we relatief veel medewerkers hebben tussen de 30-39 jaar en boven de 60 jaar. Deze groepen maken gebruik van (wettelijke) regelingen zoals zwangerschaps- en ouderschapsverlof en andere maatwerkregelingen. Dit betekent dat we vaak minder capaciteit beschikbaar hebben dan op papier staat.
- Uitbreiding teams en leidinggevenden. We onderzoeken welke aanpassingen nodig zijn in de organisatiestructuur, met aandacht voor aansturing en "span of control". Dit volgt uit de evaluatie van de in 2019 doorgevoerde organisatiestructuur. Mede door de groei van de organisatie moeten we aanpassingen doen in de omvang van teams en herschikking van taken per team. Dit betekent extra formatie voor leidinggevenden.

In de kwartaalbriefen rapporteren we waarvoor het budget voor de strategische personeelsplanning is ingezet.

Tot slot blijft het hoge ziekteverzuim een aandachtspunt. In 2024 zetten we inzetbaarheidscoaches in om teamleiders en medewerkers intensiever te begeleiden, zodat langdurige uitval wordt voorkomen. In 2025 volgt een nieuwe aanbesteding voor een arbo-arts met een breder dienstenpakket.

Overhead

In 2016 was inzicht in de bedrijfsvoeringskosten een belangrijk punt voor de vernieuwing van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Zo schrijft de BBV voor voor welke kosten tot de overhead gerekend moeten worden. Onderstaand een overzicht van de bedrijfsvoeringskosten (overhead) in de begroting 2025.

Soort kosten	2025	2026	2027	2028
Bijdrage Duo+ (gemeenschappelijke regeling)	-8.383	-8.398	-8.498	-8.598
Bijdrage Inkoopbureau Stichting Rijk	-169	-169	-169	-169
Directie en bestuursadvisering/-ondersteuning	-2.284	-2.050	-2.200	-2.350
Leidinggeven	-1.104	-1.104	-1.104	-1.102
Ondernemingsraad	-70	-70	-70	-70
Communicatie	-7	-7	-7	-7
Financiën	-30	-50	-50	-50
Juridische zaken	-600	-600	-600	-600
Personeel & Organisatie	-104	-104	-104	-104
Informatisering & Automatisering	-25	-25	-25	-25
Interne dienstverlening	-47	-47	-47	-47
Facilitair	-634	-634	-630	-629
Vervoermiddelen	-157	-157	-157	-155
Huisvesting	-1.273	-1.973	-1.946	-1.923
Overige kosten bedrijfsvoering	-702	-741	-772	-769
Verrekening overhead met grondexploitatie en tarieven	-658	-650	-619	-599
Totaal overhead	-16.246	-16.778	-16.997	-17.196

Voor Diemen bestaan de bedrijfsvoeringskosten (overhead) voornamelijk uit de bijdrage aan Duo+. Duo+ voert immers al onze bedrijfsvoeringstaken uit.

Als indicator zetten we de totale overheadkosten als verhoudingspercentage af tegen de totale salariskosten van de vakafdelingen. Zie hieronder de salariskosten per vakafdeling.

Team	2025	2026	2027	2028
Team Administratie Sociaal Domein	-1.011	-1.011	-1.011	-1.011
Team Sociaal Team Diemen	-867	-867	-867	-862
Team Burgerzaken en Klant Contact Centrum	-2.076	-2.076	-2.076	-2.021
Team Gebouwen en Facilitaire zaken	-1.063	-1.063	-1.063	-1.063
Team Handhaving	-1.527	-1.527	-1.527	-1.527
Team Infra	-1.842	-1.842	-1.842	-1.842
Team Projecten	-963	-963	-963	-963
Team Ruimtelijk Beleid	-2.203	-2.203	-2.203	-2.203
Team Samenleving beleid	-2.334	-2.334	-2.334	-2.279
Team Sportbedrijf	-1.245	-1.245	-1.245	-1.245
Team Sociale Zaken	-1.816	-1.816	-1.816	-1.816
Team Openbare Orde en Veiligheid en Vergunningen	-1.880	-1.880	-1.880	-1.880
Team Wijkbeheer	-2.035	-2.035	-2.035	-2.035
Team Wet Maatschappelijke Ondersteuning	-1.246	-1.246	-1.246	-1.246
Totaal salariskosten vakafdelingen	-22.108	-22.108	-22.108	-21.993

In de begroting rekenen we salariskosten naar producten (beleidstaken) toe. Wanneer deze producten onderdeel zijn van een kostendekkend tarief of grondexploitatie dan rekenen we ook bedrijfsvoeringskosten (overhead) toe. Verhoging van het overheadpercentage levert

voordeel op voor het begrotingssaldo en nadeel voor de hoogte van tarieven en de resultaten van grondexploitaties.

	2025	2026	2027	2028
Overhead uitgedrukt in percentage van salariskosten vakafdelingen	73%	76%	77%	78%

In de 2024 hebben we op basis van gewijzigde financiële perspectief de toerekening van overhead verhoogd naar 80%. Ondanks dat het gemiddelde percentage iets lager is handhaven we in 2025 het percentage van 80%.

Indicatoren

Indicatie van het behaalde resultaat door te kijken naar	Nul meting	Rekening 2023	2024	2025	2026	2027	2028
Arbeidsverzuim	4%	8,7%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%
Personeelsverloop	7%	28%	15%	15%	15%	15%	15%
Aantal vacatures	15	60	35	35	35	35	35
% facturen betaald binnen 30 dagen	65%	79%	95%	95%	95%	95%	95%
Aantal fte formatie per 1.000 inwoners (verplicht)	7,0	7,9	7,3	7,5	7,7	8,0	8,2
Aantal fte bezetting per 1.000 inwoners (verplicht)	6,7	7,2	7,0	7,1	7,4	7,6	7,8

Lokale heffingen

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen bevat alle onderwerpen die volgens artikel 10 van het BBV in deze paragraaf aan de orde moeten komen, te weten:

- De inkomsten;
- Het beleid ten aanzien van lokale heffingen;
- Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen;
- Een aanduiding van de lokale lastendruk;
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Verkenning verruiming lokaal belastinggebied 2026

Momenteel wordt tussen rijk en gemeenten gesproken over een nieuwe of aangepaste financieringssystematiek. De wens is om per 2026 tot een nieuwe wijze van bekostigen te komen, waarbij verruiming van het lokale belastinggebied een te onderzoeken onderdeel is. Het rapport 'Bepalen betekent betalen' (2015) beveelt een significante uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied aan. Het gaat daarbij om autonome keuzes, niet om het bekostigen van rijksdoeleinden. De auteurs van dit rapport Alexander Rinnooy Kan en Maarten Allers schreven op verzoek van de VNG in 2022 een notitie ter actualisering van de analyse, inclusief randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden. De VNG zet zich hiervoor in.

De geraamde opbrengsten

Onderstaand een overzicht over de periode 2023 t/m 2028 met de ontvangen en begrote belastingopbrengsten.

Opbrengsten	Rekening 2023	2024	2025	2026	2027	2028
Onroerende zaakbelastingen						
- woningen (eigenaren)	4.457	4.810	4.835	4.935	5.035	5.135
- niet- woningen (eigenaren)	2.252	2.210	2.450	2.450	2.450	2.450
- niet- woningen (gebruikers)	1.914	1.875	2.000	2.000	2.000	2.000
Precariobelasting	65	25	50	50	50	50
Toeristenbelasting	602	805	825	825	825	825
Kostendekkende tarieven						
Parkeerbelasting	1.230	1.436	1.286	1.636	1.287	1.637
Afvalstoffenheffing	4.937	5.738	6.037	6.037	6.033	6.033
Rioolheffing	3.535	3.889	4.240	4.351	4.802	4.900
Marktgelden	-	54	54	54	54	54
Lijkbezorgingsrechten	137	155	155	155	155	155
Burgerzaken	579	587	587	587	587	587
Bouwleges	2.297	944	944	944	944	944
Overige leges	135	76	76	61	61	61
Totaal	22.140	22.605	23.540	24.086	24.284	24.832

In bovenstaand overzicht zijn de voorstellen voor de jaarlijkse extra verhoging met € 5 van rioolbelasting terug te zien.

Het beleid ten aanzien van lokale heffingen

Alleen belastingen mogen bestemd worden voor zaken die de gemeente zelf bepaalt. Belastingen in Diemen zijn de OZB, de precario-, parkeer- en toeristenbelasting. De onroerende zaak belasting (OZB) is het belangrijkste gemeentelijke belastinginstrument.

Rechten (voorheen bekend onder de term retributies) mogen alleen ten goede komen aan de kosten die er voor gemaakt worden. Dit zijn de zogenaamde geoormerkte heffingen. De geoormerkte heffingen die in Diemen geheven worden zijn de afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Daarnaast geldt dat de andere belastingen maximaal 100% kostendekkend mogen zijn, zoals de leges uit (waaronder de omgevingsvergunning), de marktgeldverordening en parkeergelden.

In 2016 is de 'Nota Lokale Heffingen 2016' vastgesteld. In deze nota is aangegeven hoe sturing van de raad mogelijk is. Belangrijke vragen bij de sturing van de lokale lastendruk zijn:

1. Welke belastingen wil en kan een gemeente opleggen?
2. Wat is de grondslag van de belasting?
3. Welke kosten worden naar een tarief doorgerekend?

Planning is om in 2024, gelijktijdig met de vaststelling van de belastingverordeningen 2025, de geactualiseerde Nota Lokale Heffingen aan de raad aan te bieden. Onderdeel van de actualisatie is een onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges.

Ontwikkeling WOZ-waarden

De WOZ-waarden worden ieder jaar opnieuw vastgesteld. De peildatum ligt één jaar voor het belastingjaar. De Waarderingskamer houdt toezicht op de tijdige en correcte uitvoering van de Wet WOZ en geeft zijn goedkeuring alvorens de vastgestelde waarden mogen worden beschikt. Deze WOZ-beschikking sturen we toe op een gecombineerde aanslagbiljet gemeentelijke heffingen. Sinds 2013 zijn deze werkzaamheden uitbesteed aan Gemeentebelastingen Amstelland.

Voor de voorlopige prognose voor 2025 wordt aangesloten bij de algemene cijfers zoals deze blijken uit de Meicirculaire 2024 voor het Gemeentefonds. Uit deze landelijke cijfers blijkt dat de marktontwikkeling tussen 1 januari 2023 en 1 januari 2024 wordt geschat voor woningen op 3,5% en niet-woningen 1,25%.

Deze percentages passen we aan zodra de uitkomst van alle eigen taxaties bekend zijn en daartoe aanleiding geven. Zoals gebruikelijk wordt bij de vaststelling van de belastingverordeningen 2025 in december 2024 het OZB-tarief vastgelegd. Uiteraard houden we bij de berekening van het OZB-tarief rekening met de werkelijke tot dan toe bekende WOZ-stijging voor de begrote OZB-opbrengst 2025.

Geschatte WOZ-waarde (belastingcapaciteit)	2024	2025
Woningen	6.876.800.000	7.297.580.000
Niet-woningen	926.525.000	938.105.000

In bovenstaande tabel is bij de WOZ-waarde voor 2025 rekening gehouden met de verwachte areaaluitbreiding van 2024.

Onroerend zaakbelasting

Er zijn drie soorten onroerend zaakbelasting (OZB) die geheven worden:

1. OZB voor eigenaren van woningen;
2. OZB voor eigenaren van niet-woningen;
3. OZB voor gebruikers van niet-woningen.

Het is wettelijk niet mogelijk om verschillende tarieven te hanteren bij woningen voor bijvoorbeeld vrijstaande huizen en appartementen of koop- en huurhuizen. Ook is het niet toegestaan om bij de categorie niet-woningen onderscheid te maken in tarieven voor bijvoorbeeld courante objecten (winkels, kantoren, en dergelijke) en incurante objecten (scholen, sportcomplexen en dergelijke).

Het OZB-tarief is een percentage van de waarde van het onroerend goed, het object. Bij de bepaling van het OZB-tarief stuurt de gemeente op resultaat, met andere woorden op de totale belastinginkomsten. Voor het bepalen van het belastingtarief zijn er twee belangrijke variabelen, namelijk: de geraamde opbrengst en de waarde van al het onroerend goed in de gemeente.

Verder wordt bij de berekening van het tarief rekening gehouden met verminderingen vanwege bijvoorbeeld: leegstand bij niet-woningen, bezwaar- en beroep, vrijstellingen, kwijtschelding et cetera.

In de Kadernota 2025 stelden we voor de OZB-tarieven met het indexcijfer van 2,2% te indexeren. Vooruitlopend op het rapport met besparingen en ombuigingen stellen wij voor 2025 een extra verhoging van het OZB-tarief voor.

We kiezen voor een totale verhoging van 5% van het OZB-tarief voor woningen en hiermee genereren we € 135.000 aan extra opbrengsten. Over de afgelopen jaren heeft een stevige inflatie plaatsgevonden en de indexeringen in deze jaren op het OZB-tarief bleven daarbij achter. Daarnaast stellen we voor om het OZB-tarief voor niet-woningen slechts met 2,2% te indexeren. Reden voor dit verschil is dat in 2024 Diemen tot de top 20 van laagste OZB-tarieven voor woningen behoort van alle 342 gemeenten, terwijl voor niet-woningen Diemen minder gunstig scoort. Bij het OZB-tarief voor niet-woningen staat Diemen in 2024 namelijk in de middenmoot.

OZB-tarieven als percentage van de WOZ-waarde	2024	2025
Woningen - eigenaar	0,0661%	0,0670%
Niet-woningen - eigenaar	0,2727%	0,2752%
Niet-woningen - gebruiker	0,2591%	0,2615%

Bij de berekening van deze indicatieve OZB-tarieven is rekening gehouden met:

- een verhoging van 5,0% van de totale opbrengst;
- een waardestijging van 3,5% bij de woningen;
- een waardestijging van 1,25% bij de niet-woningen;
- en de areaaluitbreiding zoals opgenomen in de Kadernota 2025.

Precariobelasting

De gemeente heft precariobelasting voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven de voor de publieke dienst bestemde gemeentegrond. De laatste jaren wordt bestaan de opbrengsten ook voor gemeentegrond die gebruikt wordt voor de opslag van bouwmaterialen bij grotere bouwactiviteiten.

Voorstel is het tarief precariobelasting in 2025 met 2,2% te verhogen.

Toeristenbelasting

De gedachte achter de toeristenbelasting is dat een gemeente kosten maakt voor voorzieningen die ook door niet-inwoners worden gebruikt, maar waarvoor geen vergoeding uit het Gemeentefonds wordt verkregen. Hoewel de naam anders doet vermoeden, kan dus ook 'niet toeristisch' verblijf belast worden. De opbrengst van de toeristenbelasting vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. De toeristenbelasting wordt geheven op personen die niet staan ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand (GBA). De toeristenbelasting wordt veelal verhaald op die instanties die gelegenheid bieden tot verblijf met overnachting, zoals hoteliers, pensionhouders, Bed & Breakfast accommodaties en dergelijke. De verblijfbieder kan de toeristenbelasting doorberekenen aan degene die bij deze instanties overnachten.

Momenteel is er één hotel in Diemen. Dit hotel (hostel) is in 2018 open gegaan en heeft een capaciteit van ruim 770 bedden.

Het tarief toeristenbelasting is vorig jaar extra verhoogd met € 1,00 per persoon per nacht (verhoging van 45%). Daarmee is het tarief nu € 3,25 per persoon per nacht. In de begroting 2025 is het tarief geïndexeerd conform de uitgangspunten in de Kadernota 2025 met 2,2%.

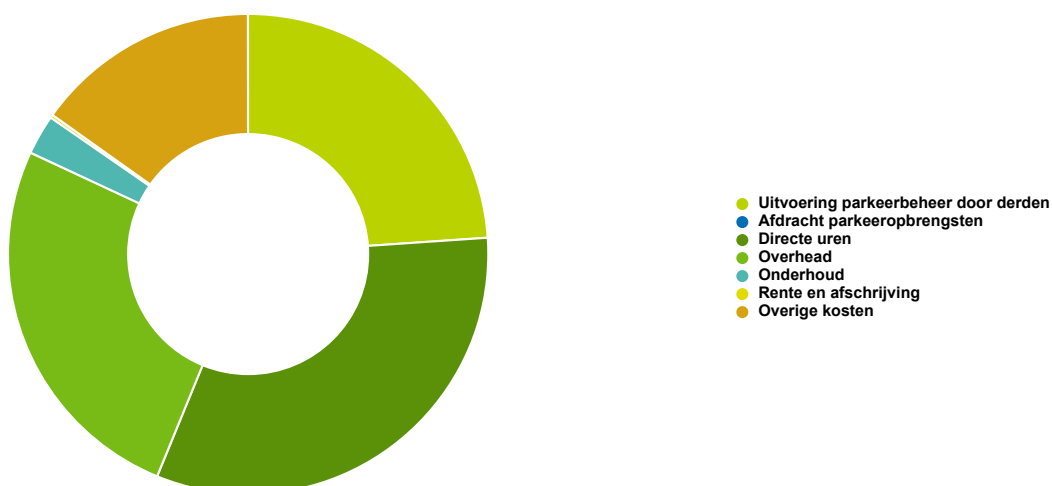

Parkeerbelasting

Bij het vaststellen van de parkeernota is uitgegaan van een 100% dekkende parkeerexploitatie. De geheven tarieven worden gebruikt ter dekking van de kosten en handhaving die gemaakt worden voor het product parkeren.

Aangezien de parkeervergunningen twee jaar geldig zijn wordt jaarlijks de opbrengst verrekend met de 'Egalisatiereserve parkeren'.

Soort kosten	2025	Soort opbrengsten	2025
Uitvoering parkeerbeheer door derden	-456	Parkeervergunningen en naheffingsaanslagen	709
Afdracht parkeeropbrengsten	-	Belparkeren	512
Directe uren	-615	Parkeerautomaten	99
Overhead	-491	Bijdrage uitvoering parkeerbeheer	236
Onderhoud	-51	Overige	75
Rente en afschrijving	-4	Verrekening voorziening	275
Overige kosten	-289		
Totaal toegerekende kosten	-1.906	Totaal opbrengsten	1.906
Onttrekking uit egalisatievoorziening			-

Rechten

Onder een recht (of voorheen een retributie) wordt verstaan: een gedwongen betaling aan de (lokale) overheid ter zake van een concrete, door de (lokale) overheid als zodanig, *individueel* bewezen dienst. Op dit punt verschilt zij van een belasting, waar geen rechtstreekse concrete tegenprestatie tegenover staat. Wanneer er twijfel is of het om een belasting dan wel om een retributie gaat, kiest de rechtspraak meestal voor de kwalificatie als belasting, omdat dit meer rechten verleent aan de burger.

In Diemen worden de volgende rechten geheven:

- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing;
- Leges;
- Marktgelden;
- Lijkbezorgingsrechten.

Bij de ramingen voor de heffingen met een directe tegenprestatie streven we zoveel mogelijk kostendekkendheid na. Uitzondering hierbij is de markt waarbij ook naar tarieven in de omliggende gemeenten wordt gekeken om ons zo niet “uit de markt” te prijzen. Bij de diverse leges spelen naast het streven naar kostendekkendheid ook andere factoren een rol. Zo heeft de wetgever een aantal tarieven vastgesteld, bijvoorbeeld voor de Verklaring omtrent gedrag, reisdocumenten en rijbewijzen (rijksdeel). Ook de tarieven voortvloeiende uit de Wet op de Kansspelen worden landelijk bepaald. Daarnaast houden we bij het vaststellen van de tarieven ook rekening met de regionaal of landelijk gangbare tarieven. Per afzonderlijke recht geven we een korte toelichting. Bij alle rechten passen we in ieder geval de prijsindexering van 2,2% toe.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing brengen we in rekening voor het ophalen en verwerken van huishoudelijk afval. Bij de afvalstoffenheffing passen we een tariefsdifferentiatie toe. Dat wil zeggen dat we onderscheid maken in een tarief voor een eenpersoons- en een tarief voor meerpersoonshuishoudens. De verhouding tussen éénpersoons- en meerpersoonshuishoudens is ongeveer 35% ten opzichte van 65%.

De studentenwoningen aan de Dalsteindreef en de studentenflats aan de Rode Kruislaan nemen we niet bij de berekening van het tarief. De eigenaar van deze complexen zorgt zelf voor de verwijdering van de afvalstoffen.

Het overgrote deel van de inkomsten vanuit de afvalstoffenheffing gaat naar Meerlanden voor de inzameling van het huishoudelijke afval. De afgelopen jaren zijn de kosten steeds verder toegenomen, ondanks betere afvalscheiding door de inwoners.

In 2023 heeft een extra indexatie van de tarieven van de Meerlanden plaatsgevonden. Dat heeft in 2024 geleid tot een extra tariefsverhoging van 17,5%. Voorstel is de tarieven voor 2025 conform de vastgestelde indexering van 2,2% te verhogen.

Nieuw risico is de verwerking van lachgascilinders. Sinds 1 januari 2023 valt lachgas onder de Opiumwet. Het gebruik en afdanken van lachgascilinders is dus verboden. Daarmee verviel ook het systeem van statiegeld op de cilinders waar het gas in verpakt zit. De praktijk is nu dat de cilinders worden gedumpt in de openbare ruimte en/of in huishoudelijk afvalcontainers. Dat kan ontploffingen in vuilniswagens en afvalverbrandingsinstallaties opleveren en dus grote schade en serieuze veiligheidsrisico's veroorzaken.

Het AfvalEnergieBedrijf (AEB) is daarom gestopt met het rechtstreeks accepteren van Diemens restafval. We moeten het restafval nu eerst laten fijnmalen voordat we het kunnen aanbieden bij het AEB. Dat kost extra geld. Vooralsnog wordt geraamd dat de meerkosten € 80 per ton bedragen. Uitgaande van 6.100 ton restafval zouden de extra kosten daarmee op € 488.000 uit kunnen komen. Wanneer er meer duidelijkheid is over oplossingen en kosten, komen we daarop terug.

Onderstaande tabel en grafiek geven u inzicht in de kosten die meegenomen worden bij de bepaling van het tarief.

Soort kosten	2025	Soort opbrengsten	2025
Aanneemsom Meerlanden (ophalen en verwerken)	-4.277	Afvalstoffenheffing	5.908
BTW-verrekening	-961	Overige bijdrage	129
Directe uren	-218		
Overhead	-174		
Afdracht afvalopbrengsten	-18		
Heffing en invordering	-211		
Rente en afschrijving	-93		
Overige kosten	-5		
Mutatie reserve	-80		
Totaal toegerekende kosten	-6.037	Totaal opbrengsten	6.037
Onttrekking uit egalisatievoorziening			-

Rioolheffing

Onder de naam rioolheffing heffen we een recht voor het lozen van afvalwater op de gemeentelijke riolering, het afvoeren van hemelwater, de rioleringszorg en het grondwaterbeheer. Als er minder dan 500 m³ huishoudelijk (afval)water per jaar op de riolering wordt geloosd, is er sprake van een rioolrecht kleinverbruik. Als er meer dan 500 m³ geloosd wordt, is er sprake van rioolheffing grootverbruik.

De gemeentelijke rioolheffing grootverbruik is gebaseerd op het door Waternet geschatte waterverbruik of de opname van de meterstanden. De tarieven rioolbelasting zijn als gevolg van de hoge stand 'Egalisatievoorziening riolen', de laatste jaren gelijk gebleven.

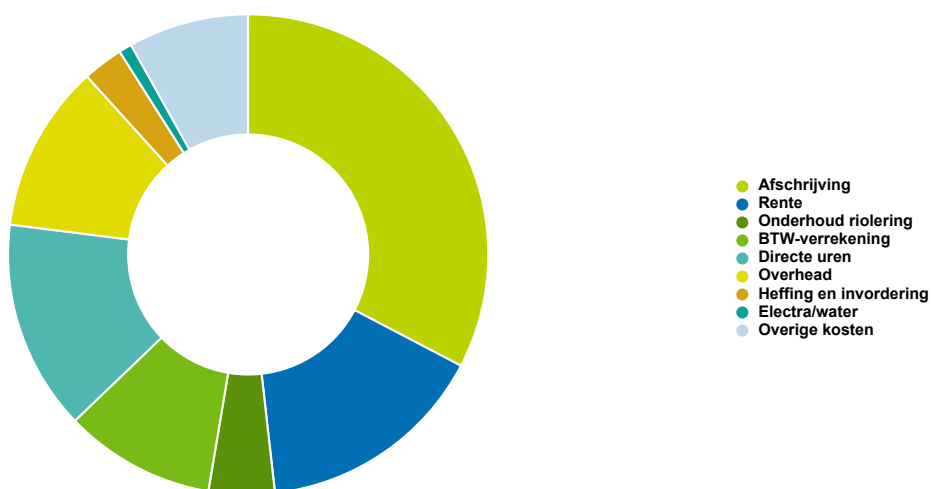
Uitgangspunt is een 100% kostendekkend tarief.

Diemen heeft veel aandacht voor klimaatadaptatie en wij willen voorop lopen bij het inzetten van maatregelen. De ambitieuzere normen voor het voorkomen van wateroverlast en droogteschade vraagt een grotere inspanning dan we in het verleden. Om ervoor te zorgen dat we ook in de toekomst voldoen aan onze zorgplicht zijn in het Programma Klimaatadaptatie 2024-2028 de ambities vastgelegd.

Om ervoor te zorgen dat we deze ook kunnen bekostigen, bevat het Programma Klimaatadaptatie een kostendekkingsplan. Dit kostendekkingsplan betreft de kosten die de gemeente maakt voor het verwerken van afvalwater, hemelwater en grondwater en vormt daarmee de onderbouwing voor de gemeentelijke rioolheffing.

Het Programma Klimaatadaptatie 2024-2028 gaat uit van een extra jaarlijkse stijging van het tarief rioolbelasting van € 5,- in de jaren 2025, 2027 en 2028. Deze stijging komt op de jaarlijkse stijging als gevolg van inflatie.

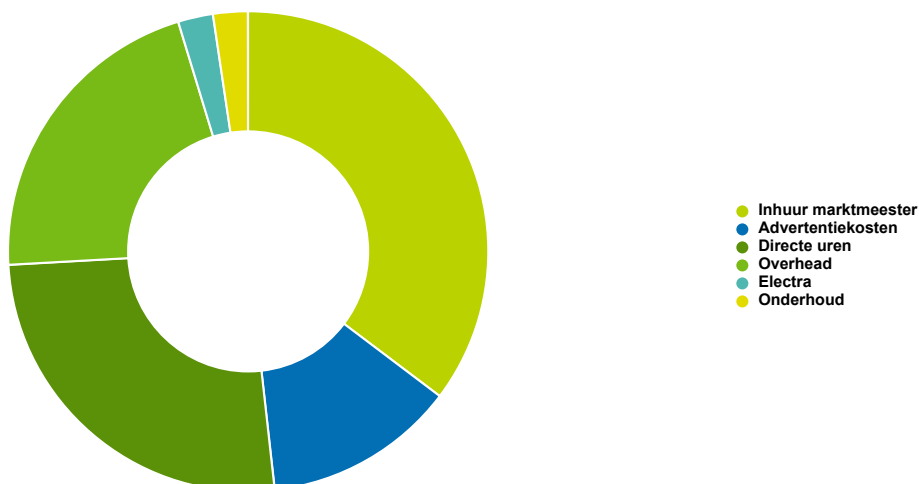
Soort kosten	2025	Soort opbrengsten	2025
Afschrijving	-1.519	Rioolheffing	4.040
Rente	-723	Rioolheffing - meerverbruik	200
Onderhoud riolering	-207		
BTW-verrekening	-473		
Directe uren	-658		
Overhead	-526		
Heffing en invordering	-126		
Electra/water	-41		
Overige kosten	-377	Verrekening voorziening	411
Totaal toegerekende kosten	-4.651	Totaal opbrengsten	4.651
Onttrekking uit egalisatievoorziening			-

Marktgelden

We brengen marktgeld in rekening voor het innemen van een standplaats op de weekmarkt. De losse standplaatsen rekent de marktmeester af en de vaste standplaatshouders krijgen per half jaar een aanslag marktgeld. Er is geen dekkingpercentage voor het tarief vastgelegd. Jaarlijks wordt in de begroting bepaald hoeveel budget we vanuit de algemene middelen beschikbaar stellen.

Soort kosten	2025	Soort opbrengsten	2025
Inhuur marktmeester	-30	Staangelden	54
Advertentiekosten	-11	Opbrengst werken voor derden	3
Directe uren	-22		
Overhead	-18		
Electra	-2		
Onderhoud	-2		
Totaal toegerekende kosten	-84	Totaal opbrengsten	57
Bijdrage uit algemene middelen			27

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten is een brede term voor grafrechten, begraafrechten en crematoriumrechten. Deze rechten worden in rekening gebracht voor het verlenen of verlengen van een uitsluitend recht op een graf, het verstrooien van as, het bijzetten van een urn en het huren van de aula/koffiekamer.

Diemen is sinds 2009 eigenaar van begraafplaats Rustoord en zorgt voor de exploitatie van de begraafplaats. De administratie en het begraaf technisch beheer is ondergebracht bij De Nieuwe Ooster. Destijds is besloten dat we jaarlijks € 50.000 beschikbaar stellen vanuit de algemene middelen voor de exploitatie. Dit is ook als dusdanig verwerkt in de begroting.

Soort kosten	2025	Soort opbrengsten	2025
Overige diensten derden	-62	Vergoeding onderhoud	174
Onderhoud	-91	Pachten	38
Directe uren	-54	Huuropbrengsten	13
Overhead	-43	Leges	2
Rente en afschrijving	-22		
Overige kosten	-14	Verrekening voorziening	8
Totaal toegerekende kosten	-286	Totaal opbrengsten	236
Bijdrage uit algemene middelen			-50

Leges

Bijna 70% van de kosten die gemaakt worden voor de legesverordening (burgerzaken, omgevingsvergunningen en APV) zijn personeelskosten.

Vooraf bij de leges voor burgerzaken zijn wettelijke tarieven vastgesteld (rijbewijzen, paspoorten). Deze tarieven zijn niet toereikend om de kosten te dekken. Het zou ook 'ongewenste' tariefverhogingen met zich meebrengen om de legesverordening wel kostendekkend te maken. Bovendien zouden de tarieven ten opzichte van de omringende gemeenten fors gaan afwijken. Conform bestaand beleid dekken we de meerkosten uit de algemene middelen.

Onderstaand een overzicht van de opbouw van de kosten en opbrengsten die betrekking hebben op de legesverordening. In 2024 hebben we de kostendekkendheid van de gehele legesverordening onderzocht. De resultaten van dit onderzoek verwerken we in de geactualiseerde Nota Lokale Heffingen 2024. Deze nota wordt gelijktijdig met de vaststelling van de belastingverordeningen 2025 aan de raad aangeboden.

Leges Burgerzaken:

Soort kosten	2025	Soort opbrengsten	2025
Directe uren	-686	Leges	571
Overhead	-470	Opbrengst overige diensten	6
Afdracht aan het Rijk	-217		
Rente en afschrijving	-11		
Materialen	-34		
Inhuur diensten derden	-20		
Overige kosten	-12		
Totaal toegerekende kosten	-1.450	Totaal opbrengsten	577
Bijdrage uit algemene middelen			-873

Leges omgevingsvergunningen:

Soort kosten	2025	Soort opbrengsten	2025
Directe uren	-757	Leges	959
Overhead	-488		
Inhuur diensten derden	-164		
Bijdrage aan gemeenschappelijke regeling	-328		
Overige kosten	-10	Verrekening met de reserve	463
Totaal toegerekende kosten	-1.747	Totaal opbrengsten	1.422
Bijdrage uit algemene middelen			-325

Overige leges:

Soort kosten	2025	Soort opbrengsten	2023
Directe uren	-1.315	Leges	15
Overhead	-622		
Inhuur diensten derden	-25		
Overige kosten	-22		
Totaal toegerekende kosten	-1.984	Totaal opbrengsten	15
Bijdrage uit algemene middelen			-1.969

Aanduiding van de lokale lastendruk

In de onderstaande overzichten hebben we weergegeven wat de woonlasten zullen zijn voor de verschillende groepen van inwoners van de gemeente Diemen. In 2025 stijgen de woonlasten met het indexeringspercentage van 3,5%.

Voor alle tarieven 2025 geldt dat dit *voorlopige* tarieven zijn. Bij de vaststelling van de belastingverordeningen 2025 in december 2024, bieden we de definitieve tarieven ter vaststelling aan de raad aan.

Rekenvoorbeelden ontwikkeling woonlasten voor huishoudens

Wijziging WOZ-waarde	Gemiddelde WOZ-waarde woning 2024	Geprognosticeerde Stijging/daling WOZ-waarde 2025	Geschatte WOZ-waarde woning 2025
Gemiddelde WOZ-waarde woning	420.000	3,5%	435.000

Overzicht gemeentelijke lasten voor een gezin met twee kinderen en een eigen woning c.q. appartement met een gemiddelde WOZ-waarde van € 435.000.

Gezinnen met 2 kinderen (eigen woning)	2024	2025	Verschil	Percentage
OZB	277,65	291,65	14,00	5,0%
Afvalstoffenheffing	473,40	483,80	10,40	2,2%
Rioolrechten (<500 m ³)	236,00	246,20	10,20	4,3%
Totaal	987,05	1.021,65	34,60	

Overzicht gemeentelijke lasten voor een alleenstaande met een eigen woning c.q. appartement met een gemiddelde WOZ-waarde van € 435.000.

Alleenstaande (eigen woning)	2024	2025	Verschil	Percentage
OZB	277,65	291,65	14,00	5,0%
Afvalstoffenheffing	375,45	383,70	8,25	2,2%
Rioolrechten (<500 m ³)	236,00	246,20	10,20	4,3%
Totaal	889,10	921,55	32,45	

Overzicht gemeentelijke lasten voor een gezin in een huurwoning (tarief):

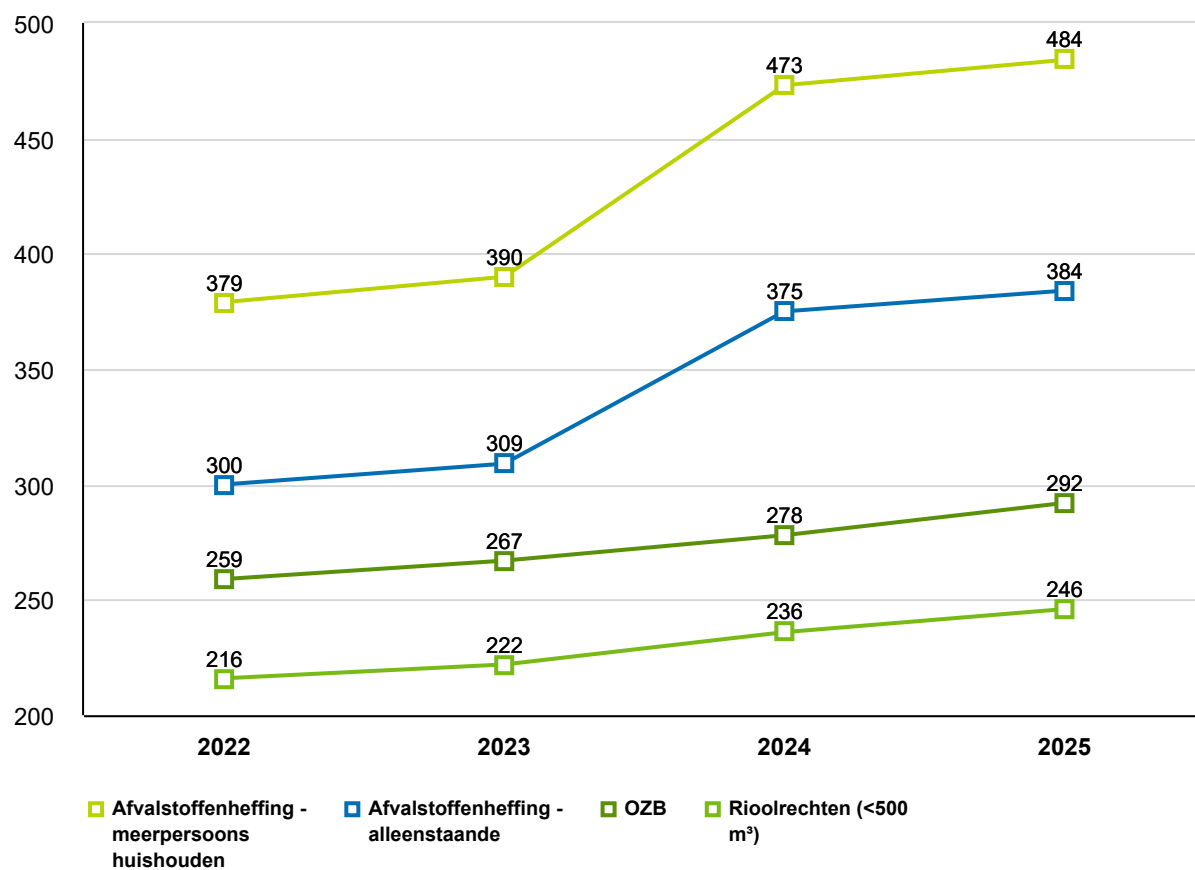
Gezin in een huurwoning	2024	2025	Verschil	Percentage
Afvalstoffenheffing	473,40	483,80	10,40	2,2%
Totaal	473,40	483,80	10,40	

Overzicht gemeentelijke lasten voor een alleenstaande in een huurwoning (tarief).

Alleenstaande in een huurwoning	2024	2025	Verschil	Percentage
Afvalstoffenheffing	375,45	383,70	8,25	2,2%
Totaal	375,45	383,70	8,25	

Verloop lokale lastendruk 2022 - 2025

De afgelopen jaren is de lokale lastendruk gestaag toegenomen. Onderstaande grafiek geeft inzicht in het verloop van de belangrijkste tarieven in de afgelopen vier jaar.

De plaats van Diemen op de ranglijst van het Coelo

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) onderzoekt jaarlijks de woonlasten voor huishoudens in alle gemeenten en houdt deze gegevens bij in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten vallen de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffen- en de rioolheffing.

In het overzicht worden de tarieven voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de onroerende zaakbelastingen op basis van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde opgesteld en vergeleken met de andere gemeenten. Gemeenten met de laagste woonlasten staan bovenaan en de duurste gemeenten staan onderaan de lijst. Er is hierbij onderscheid te maken in huiseigenaren en huurders.

Eigenaren:

Gemeente	Eén persoons- huishoudens	Meerpersoons- huishoudens	Rangnummer
Amsterdam	827	944	118
Amstelveen	916	974	161
Hilversum	816	974	165
Ouder-Amstel	1.024	1.038	232
Uithoorn	1.021	1.066	257
Diemen	972	1.070	259
Laren	1.438	1.684	344

Huurders

Gemeente	Eén persoons- huishoudens	Meerpersoons- huishoudens	Rangnummer
Amstelveen	268	326	52
Ouder-Amstel	314	327	54
Uithoorn	323	368	84
Hilversum	240	398	111
Amsterdam	352	469	180
Diemen	375	474	182
Laren	439	685	333

Kwijtschelding

Als de inkomsten van een belastingplichtige zo laag zijn dat het niet mogelijk is (ook niet na het treffen van een betalingsregeling) de aanslag te betalen, is het onder voorwaarden mogelijk om kwijtschelding te verlenen. Kwijtschelding kan alleen worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing.

Kwijtscheldingen	2025	2026	2027	2028
Afvalstoffenheffing	300	300	300	300
Totaal	300	300	300	300

Het wettelijk kader voor het verlenen van kwijtschelding is te vinden in de artikelen 255 en 255a van de Gemeentewet, artikel 26 van de Invorderingswet en de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. De beleidsvrijheid van de gemeenten is bij het verlenen van kwijtschelding beperkt.

Onderhoud kapitaalgoederen

Riolering en Stedelijk water

Beleidsplan (Programma Klimaatadaptatie 2024-2028)

In 2024 is het Programma Klimaatadaptatie 2024-2028 aangenomen door de gemeenteraad.

Regulier onderhoud

In 2025 reinigen we de riolen met groot materieel en inspecteren we de onderheide betonriolen. Aangetroffen schades repareren we bij voorkeur van binnenuit. Voor cyclisch onderhoud aan de rioolgemalen is een operationeel plan beschikbaar. Momenteel is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Projecten/groot onderhoud

Er is een sterke relatie tussen renovatie van de riolering en herbestratingwerkzaamheden. De verzakte riolering brengen we op het oorspronkelijke niveau terug, voordat we de ophoging en herbestrating uitvoeren. Daarbij voeren we verbeteringen aan het rioolstelsel uit. Het integraal uitvoeren van deze maatregelen is efficiënter dan apart uitvoeren. De volgende projecten voeren we in 2025 uit:

Project:	Lengte riolering: (in meters)	Uitvoering:
Vlindertuin	7.776	2024/2025
Scheepskwartier	6.722	2024/2025
Stammerdijk	250	2025
Bergwijkpark zuid	3.220	2025
Verlaging Oosterringvaart	0	2025/2026

Investerings/voorziening

De rioleringsinvesteringen voor de reconstructieprojecten zijn geraamd in het kostendekkingsplan van het Programma Klimaatadaptatie 2024-2028. De kapitaalslasten betalen we vanuit de egalisatievoorziening "Rioleringszorg". De hoogte van de rioolheffing is mede hierop afgestemd. De voorziening ontwikkelt zich binnen marges als voorzien in het programma.

Kwaliteit en onderhoudsniveau

De afvoerzekerheid verzekeren we jaarlijks tijdens de ronde van wijkgericht werken door met klein materieel de riolen te reinigen en de afvoer te controleren. De werking van de rioolgemalen wordt op afstand automatisch gemonitord en gealarmeerd met telemetrie. De monitoring van grondwaterstanden en neerslag is ook geautomatiseerd. Tijdens de reconstructieprojecten verbeteren we de capaciteit van de hemelwaterriolering. De gedragingen van het gemengd systeem in Diemen Centrum bij extreme neerslag zijn berekend middels een hydraulisch model. De kwaliteit van de rioolstelsels is goed en neemt (met iedere reconstructie) toe. In 2025 ronden we de reconstructie van Vlindertuin en Scheepskwartier af. Dat zorgt voor een verdere capaciteitsverbetering van het rioolstelsel.

(Beleids)ontwikkelingen

We voeren het Programma Klimaatadaptatie 2024-2028 uit. In 2025 ronden we de Beleidsvisie Openbare Ruimte af. Hierin nemen we de inpassing van klimaatadaptieve maatregelen integraal op, zoals waterberging voor het tegengaan van wateroverlast.

Verbrede zorgtaak

De verbreding van de rioleringszorgtaak bestaat uit inspanningsverplichtingen ten aanzien van hemelwater en grondwater. De grondwaterniveaus in Diemen monitoren we met een geautomatiseerd portaal. Als we structurele grondwateroverlast doelmatig kunnen bestrijden in openbaar gebied, dan treffen we daarvoor maatregelen.

Het voorkomen van wateroverlast als gevolg van extreme neerslag (klimaatadaptatie) valt onder de hemelwaterzorgplicht. Het Programma Klimaatadaptatie beschrijft normen en maatregelen voor Diemen. De voornaamste maatregelen integreren we in de herinrichtingsprojecten van het PGO en in nieuwbouwprojecten. Ze zijn daardoor nagenoeg budgetneutraal.

In 2021 zijn gezamenlijk met het gemeentelijk samenwerkingsverband BOWA/Isariz risicodialogen gehouden over Versnelling Klimaatadaptatie. De risicodialogen resulteerden in een regionaal uitvoeringsprogramma. Het Rijk heeft vanaf 2021 jaarlijks per werkregio subsidiegeld beschikbaar gesteld voor de uitvoering van maatregelen in het kader van klimaatadaptatie. Gemeente Diemen heeft in 2023 subsidie toegekend gekregen voor het verlagen van het waterpeil in de Oosterringvaart. Dit project werken we momenteel nader uit en de uitvoering start naar verwachting in 2025.

Wegen

Beleid

Het Beleidsplan Wegen uit 2013 is de basis voor het beleidsveld Wegen. We plannen het groot onderhoud met behulp van wegininspecties en voorspellingen over de zetting van de bodem. Het regulier onderhoud plegen we naar aanleiding van wegininspecties, schouwen en meldingen. De kwaliteit die we nastreven is vastgelegd in het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte uit 2013.

Groot onderhoud

De planning voor het groot onderhoud aan de wegen is ook leidend voor de planning van de projecten in het Programma Groot Onderhoud (PGO). In het PGO nemen we ook groot onderhoud aan groen, riolering, verlichting, waterlopen en speelterreinen mee. Het onderhoud betalen we uit zes voorzieningen. Dat zijn spaarpotten, die we bij iedere begroting aanvullen met dotaties.

We actualiseren het PGO iedere twee jaar. Daarbij bekijken we of de planning nog aansluit bij de situatie buiten. Ook berekenen we de kosten voor het onderhoud opnieuw. We kijken vervolgens of de dotaties volstaan om de voorzieningen op peil te houden.

In het najaar van 2024 gaan we het PGO herzien. Voor deze begroting gaan we dus nog uit van het PGO 2022-2026. De dotaties blijven dus gelijk aan vorig jaar.

Voor 2025 staat de uitvoering van de volgende projecten op de planning:

Project	Planning
Johan van Soesdijkstraat	2025
Oranjeplantsoen	2024-2025
Scheepskwartier	2023-2026
Vlindertuin	2024-2026
Tobias Asserlaan / Wandellandschap Oosterringdijk	2024-2026
Van Gemertplein	2024-2025
Oud Diemen	2024-2025
Verkeersstructuur Diemen-Zuid	2023-2025

Verloop voorziening groot onderhoud verhardingen

Verloop voorziening groot onderhoud verhardingen op basis van het programma groot onderhoud openbare ruimte				
Jaar	1-jan	Toevoegingen	Bestedingen	31-dec
2024	6.276	-7.617	1.824	483
2025	483	-2.280	1.824	28
2026	28	-1.821	1.824	31
2027	31	-1.824	1.824	31
2028	31	-1.824	1.824	31

Regulier onderhoud

In 2025 voeren we ook kleinschalig onderhoud aan de wegen uit. Dit doen we met de eigen dienst en met hulp van derden. Hiervoor zijn er intern Dienstverleningsovereenkomsten en Raamovereenkomsten opgesteld. Het onderhoud bestaat met name uit:

- Oneffenheden in de bestrating verhelpen door wortelgroei van de bomen;
- Herbestrating van kleine oppervlakken naar aanleiding van de (veiligheid)inspectie van het wegareaal;
- Gebreken herstellen die we constateren tijdens het schouwen van wijken, in het kader van het wijkgericht werken;
- Reparaties uitvoeren naar aanleiding van klachten of meldingen van bewoners.

Kwaliteitsniveau

De kwaliteit van de wegen voldoet aan doelen in het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte. Er is dus geen sprake van achterstallig onderhoud.

Kunstwerken (viaducten, bruggen en dergelijke)

Beleid

Het beheer- en onderhoudsplan Civieltechnische Kunstwerken van 2010 is de basis voor het beleidsveld Kunstwerken. Dit beleidsdocument geeft de kaders en uitgangspunten voor het onderhoud van kunstwerken. In het beleidsplan is de keuze gemaakt voor 'functioneel onderhoud' (functioneel en veilig). Daarnaast is er een uitvoeringsprogramma 2023-2027 voor de planning van het onderhoud.

We zijn bezig met het actualiseren van het huidige beheer- en onderhoudsplan. Hierbij kijken we vooral naar actuele onderwerpen zoals duurzaamheid, materiaaltoepassingen en onderhoudsstrategieën. Het uitvoeringsprogramma herzien we momenteel ook op basis van inspecties. We verwerken de nieuwe planning in het nieuwe PGO. Voor deze begroting gaan we nog uit van het uitvoeringsprogramma 2023-2027, dat verwerkt is in het PGO 2022-2026.

Groot Onderhoud

Op basis van het uitvoeringsprogramma 2023-2027 verrichten we groot onderhoud aan diverse kunstwerken. Voor 2025 betekent dit:

- Vervangen van enkele dekplanken van steigers;
- Vervangen van enkele dekken en leuning van (houten) bruggen;
- Vervangen en/of deelvragen van enkele houten bruggen;
- Vervangen van slijtlagen op de brugdekken.

Verloop voorziening Kunstwerken

Verloop voorziening kunstwerken				
op basis van het beheer en onderhoudsplan kunstwerken				
Jaar	1-jan	Toevoegingen	Bestedingen	31-dec
2024	477	-535	120	62
2025	62	-66	120	116
2026	116	-202	120	34
2027	34	-120	120	34
2028	34	-120	120	34

Het onderhoud aan de civieltechnische kunstwerken betalen we vanuit een voorziening. Het vervangen van een kunstwerk betalen we met een investering. Deze kosten zijn terug te vinden in het meerjaren-investeringsplan.

Regulier onderhoud

Naast groot onderhoud, voeren we ook regulier onderhoud uit aan diverse kunstwerken. Dit bestaat uit het herstellen van kleine gebreken, schades, conservering en reiniging van objecten. We zijn momenteel bezig met het opnieuw aanbesteden van het regulier onderhoud.

Kwaliteitsniveau

De kwaliteit van de kunstwerken voldoet aan de doelen in het beheer- en onderhoudsplan Civieltechnische kunstwerken. Er is geen achterstallig onderhoud.

(Beleids)Ontwikkelingen

In het nieuwe beheer- en onderhoudsplan komen de onderwerpen duurzaamheid, materiaaltoepassingen en onderhoudsstrategieën aan bod. Bij duurzaamheid kijken we onder andere naar milieuvriendelijk materiaalgebruik bij damwanden. Ook wijden we

een hoofdstuk aan de meest voorkomende materialen en hoe we die het beste vervangen/onderhouden.

Openbare Verlichting

Beleid

Het beleidsplan Openbare Verlichting van 2014 is de basis voor het beleidsveld Openbare Verlichting. In het beleidsplan is opgenomen hoe we de doelstelling (energiebesparing) uit het energieakkoord 2040 kunnen realiseren voor de openbare verlichting. Met name het toepassen van LED-verlichting en het 'slimmer' maken van verlichting door te dimmen, zorgen voor de benodigde energiebesparing. De kwaliteit die we nastreven, is vastgelegd in het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte uit 2013.

We zijn bezig met het actualiseren van het huidige beleidsplan Openbare Verlichting. Hierbij zijn leefbaarheid en duurzaamheid de speerpunten. De actualisatie loopt parallel met de actualisatie van het kwaliteitsplan openbare ruimte. We verwachten dat de actualisatie in 2025 klaar is.

Projecten en Groot Onderhoud

Het merendeel van de vervanging van openbare verlichting en omvorming naar LED-verlichting is opgenomen in het PGO. Het groot onderhoud is aanbesteed in een Raamovereenkomst Onderhoud en Beheer Openbare Verlichting. Het bestaat uit de volgende werkzaamheden:

- Het ophalen (vanwege de zetting) en verplaatsen van de lichtmasten tijdens herinrichtingen;
- Vervangen van lichtmasten en armaturen op basis van leeftijd;
- Omvorming conventionele verlichting naar LED-verlichting.

We vervangen ook openbare verlichting buiten het PGO om. Dit doen we om de omvorming naar LED-verlichting te versnellen.

Verloop voorziening Openbare Verlichting

Verloop voorziening groot openbare verlichting op basis van het programma groot onderhoud openbare ruimte				
Jaar	1-jan	Toevoegingen	Bestedingen	31-dec
2024	722	-872	220	70
2025	70	-229	220	61
2026	61	-280	220	1
2027	1	-220	220	1
2028	1	-220	220	1

Regulier onderhoud

Met het regulier onderhoud waarborgen we de werking van de openbare verlichting (bijdragen aan sociale- en verkeersveiligheid). Het regulier onderhoud is aanbesteed in een Raamovereenkomst Onderhoud en Beheer Openbare Verlichting. Het bestaat uit de volgende werkzaamheden:

- Vervanging van de lampen;
- Reparaties/vervanging van lichtmasten of armaturen;
- Verhelpen schade door aanrijdingen of vandalisme;
- Gebreken herstellen die we constateren tijdens het schouwen van wijken, in het kader van het wijkgericht werken;
- Reparaties uitvoeren naar aanleiding van klachten of meldingen van bewoners.

Kwaliteitsniveau

De kwaliteit van de openbare verlichting voldoet aan de doelen in het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte. Er is geen achterstallig onderhoud.

(Beleids)Ontwikkelingen

Het nieuwe beleidsplan richt zich op duurzaamheid (behalen van energiedoelstellingen), update regelgeving, onderzoeken van onderwerpen zoals Internet of Things (armaturen uitgevoerd met sensoren, software en ander technologieën) en verschillende scenario's van dimmen/schakelen.

Groen

Regulier onderhoud

In 2017 heeft het college besloten om het regulier onderhoud van openbaar groen te gunnen aan werkvoorzieningsbedrijf Pantar. Daarom is het voornemen om Pantar het groenonderhoud ook in 2025 te laten uitvoeren.

De bestekken grasmaaien A/B kwaliteit, ecologisch grasmaaien, en onkruidbeheersing op verharding besteden we in 2025 opnieuw aan. Hagen knippen is nog voor de komende 2 jaar aanbesteed en loopt dus nog door. Het idee is om vanaf komend jaar ook de overige bestekken meerjarig aan te besteden. Ook een deel van het onderhoud op Rustoord besteden we aan bij een aannemer.

Kwaliteitsniveau

Het Groenplan geeft kaders voor het groenonderhoud. De kwaliteit die we nastreven is vastgelegd in het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte uit 2013. Dit vertalen we door in het onderhoudsbestek.

Bij winkellocaties en het centrumgebied voegen we accenten toe in de vorm van bloembakken en hanging baskets. Door toepassingen van vaste planten brengen we ook fleurige en kleurige accenten aan in beplantingsvakken langs doorgaande routes en in woonwijken.

In alle nieuwe groenontwerpen houden we rekening met het opvangen van regenwater in openbaar groen, ontstenen en het beïnvloeden van hittestress met groen en bomen. Ook kijken wij naar de mogelijkheid van het aanplanten van toekomstbomen die, ondanks bodemdaling, toch minimaal 60 tot 100 jaar oud kunnen worden.

Dierenwelzijn

Sinds 2017 is er budget beschikbaar om de ambities in de nota Dierenwelzijn te kunnen uitvoeren. De Dierenambulance Amsterdam krijgt een vaste bijdrage en als tegenprestatie verzorgen zij de afhandeling van dieren in nood in de gemeente. Daarnaast voeren wij maatregelen uit, zoals ophangen van nestkasten en het geven van voorlichting. Ook dierenopvang de Toevlucht krijgt een jaarlijkse bijdrage voor hun activiteiten.

Plaagdierbestrijding

Informatie over plaagdierbestrijding richting bewoners en bedrijven is sinds 2018 uitbesteed aan het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD). Het KAD rapporteert binnengekomen meldingen aan de gemeente en adviseert bewoners en gemeente. We merken dat er de laatste jaren steeds meer overlast is. We vinden alleen doorverwijzen naar het KAD niet meer voldoende. Daarom start per 1 januari 2025 een nieuwe medewerker plaagdierbeheersing bij Team Wijkbeheer.

Voorziening en herinrichting plantsoenen

Plantsoenrenovaties voeren we over het algemeen gelijktijdig uit met renovaties van wegen of buurten. De herinrichting van de plantsoenen voeren we ook in 2025 integraal uit binnen de geplande projecten in het PGO (zie paragraaf Wegen).

Verloop voorziening Groen

Verloop voorziening groen op basis van het programma groot onderhoud openbare ruimte				
Jaar	1-jan	Toevoegingen	Bestedingen	31-dec
2024	2.892	-3.216	606	282
2025	282	-827	606	61
2026	61	-662	606	5
2027	5	-606	606	5
2028	5	-606	606	5

Beheer-/beleidsplannen

De raad heeft in 2011 het 'Groenplan Diemen' vastgesteld. Daarin zijn visie, beleid, structuur en beheer van het openbaar groen beschreven, inclusief een uitvoeringsprogramma. In 2018 is de update van het groenplan afgerond en goedgekeurd door de raad. Inmiddels is er weer een update nodig. In 2024 zijn we begonnen met een update van de beleids- en beheerplannen. We verwachten dat dit in 2025 is afgerond.

Onderhoud sportvelden

Regulier onderhoud

Zie programma Vrije tijd (voorheen programma Welzijn, sport en cultuur).

Bespeelbaarheid en onderhoudsniveau

Zie programma Vrije tijd.

Beheerplan

We hebben beheervoorschriften opgesteld voor alle onderhoudsaspecten. Deze zijn in 2015 geactualiseerd in het kader van renovatie/herinrichting voetbal- en korfbalvelden. Het onderhoudsniveau hiervan is naar behoren. We hebben gezien de aanleg van de nieuwe sportvelden in de gaten gehouden of dit beheerplan actualisatie nodig heeft. Zo heeft de aanleg van rubbervelden van SV Diemen komend jaar gevolgen voor het onderhoud, omdat dit ander materiaal is dan wat hier eerst lag.

Ook onkruidbestrijding vraagt om een andere aanpak. Onderzoek hierover loopt.

Materiaal sportpark

Bij de renovatie van het sportpark zijn er nieuwe veldtypes aangelegd die voorheen nog niet in Diemen aanwezig waren. Dit heeft als gevolg dat er nieuwe onderhoudswerkzaamheden komen op het sportpark. Hierdoor moeten we machines aanschaffen die er nog niet zijn. Zo moeten we de trekker vervangen voor een kleiner model, zodat we alle plekken kunnen bereiken.

Speel-, beweeg- en ontmoetingsplekken

Beleidsplan Spelen, bewegen en ontmoeten

Het beleidsplan Spelen, bewegen, ontmoeten en verblijven in de openbare ruimte is sinds 2019 actief. Naast het beleidsplan is er een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de periode 2020-2024. In 2025 kijken we of er een update nodig is.

Kwaliteit en onderhoudsniveau

Met het huidige onderhoudsniveau streven we een veilige, schone en functionele speelomgeving na. Door bewoners nadrukkelijk te betrekken bij groot onderhoud en ruimte te geven aan initiatief, kijken we zowel naar de fysieke als de sociale component van speelplaatsen. Hiermee vergroten we de onderlinge betrokkenheid en het gevoel van eigenaarschap van de buurt.

Regulier onderhoud

Kleine reparaties van speeltoestellen vallen onder klein onderhoud. Dit betalen we uit het exploitatiebudget en voeren we uit met eigen personeel of met hulp van derden. Hetzelfde geldt voor de vervanging van kleinere speeltoestellen. Mede dankzij het regulier onderhoud is er geen achterstallig onderhoud.

Voorziening en herinrichting

Vervanging van grotere toestellen en herinrichtingen van speel-, beweeg- en ontmoetingsplekken (oftewel groot onderhoud) betalen we vanuit de voorziening speelterreinen. Dit is opgenomen in het PGO. De voorziening speelterreinen gebruiken we voor vier categorieën werkzaamheden:

1. Groot onderhoud. Herinrichting buurt waarbij we de speelplekken per reconstructie/buurt oppakken.
2. Tussentijds groot onderhoud. Hierbij vervangen we toestellen na ongeveer 12 jaar.
3. Incidentele acties.
4. Ruimte voor initiatief van bewoners (dit is niet gekoppeld aan specifieke projecten).

Bij de volgende projecten staat de uitvoering of voorbereiding in 2025 gepland. In de laatste kolom is aangegeven in welke categorie van de voorziening het project valt. Dit geeft aan wat de aanleiding is om een speel-, beweeg- of ontmoetingsplek opnieuw in te richten.

Project	Planning	Categorie*
Wandellandschap Oosterringdijk	Uitvoering 2025	1. Groot onderhoud
Scheepskwartier	Uitvoering 2025	1. Groot onderhoud
Vlindertuin	Uitvoering 2025	1. Groot onderhoud
Biesbosch parkgebied	Voorbereiding/uitvoering 2025	2. Tussentijds groot onderhoud ¹⁶
Buitenlust	Voorbereiding 2025	1. Groot onderhoud

Verloop voorziening speelterreinen op basis van het programma groot onderhoud openbare ruimte				
Jaar	1-jan	Toevoegingen	Bestedingen	31-dec
2024	482	-502	98	78
2025	78	-141	98	34
2026	34	-132	98	-
2027	-	-98	98	-
2028	-	-98	98	-

Onderhoud waterpartijen

Onderhoud

Het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht is verantwoordelijk voor het onderhouden van de zogeheten stedelijke waterpartijen. De onderhoudswerkzaamheden van het waterschap betreffen het op diepte houden van de waterpartijen en het verwijderen van beplantingen die de doorstroming belemmeren. Alle overige onderhoudswerkzaamheden, zoals bescherming

¹⁶ afhankelijk van ontwikkelingen inbreiding

van oevers, ontvangstplicht van vrijkomende baggerspecie, overdimensionering van waterpartijen, waterbeleving en waterpartijen die niet stedelijk zijn, voert de gemeente Diemen zelf en op eigen kosten uit.

Het meerjariginvesteringsplan vernieuwen oevers is in 2018 afgerond. Het vernieuwen en omvormen van oeverbescherming naar ecologische/natuurvriendelijke oevers is hiermee klaar. In een tiental jaren zijn de oevers van Diemen waar dit mogelijk was veranderd van strakke vaste oevers met weinig natuurwaarde, naar oevers en waterpartijen die deel uitmaken van de groenstructuur met een groene uitstraling, die de biodiversiteit vergroten en de beleving van groen en water verbeteren.

Vanaf 2025 is er vanuit het waterschap subsidie beschikbaar voor verwijdering van beschoeiing en omvorming naar natuurvriendelijke oevers. Door nieuwe ontwikkelingen in de buitenruimte is er een klein aantal plekken die we nu ook kunnen omvormen. De komende maanden kijken we in overleg met Waternet wat er mogelijk is.

Kwaliteit en onderhoudsniveau

De voorziening groot onderhoud waterpartijen gebruiken we voor het duurzaam en zonder toekomstige vernieuwingsinvesteringen uitvoeren van het groot onderhoud aan oevers. Het jaarlijks onderhoud, zoals gefaseerd maaien en kleine reparaties, betalen we uit de exploitatiebegroting. Het beheer voeren we uit volgens het Meerjarenwerkplan oevers. Daarin zijn zowel beheer als vernieuwing beschreven. De kwaliteit van het onderhoud is naar behoren en er is geen achterstallig onderhoud geconstateerd.

Het groot onderhoud aan de waterpartijen maakt deel uit van het PGO.

Verloop voorziening waterpartijen

Verloop voorziening waterpartijen op basis van het programma groot onderhoud openbare ruimte				
Jaar	1-jan	Toevoegingen	Bestedingen	31-dec
2024	282	-313	30	-1
2025	-1	-16	30	13
2026	13	-	30	43
2027	43	-30	30	43
2028	43	-30	30	43

Gebouwen Diemen

Kwaliteit

De gemeentelijke gebouwen onderhouden we vanuit een jaarlijks onderhoudsbudget. Daarnaast hebben onderdelen van een gebouw een bepaalde levenscyclus. Na een bepaalde levenscyclus moeten we ze vervangen om schade of uitval te voorkomen. De beheerplannen voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen zijn financieel vertaald en in het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) verwerkt. Het meerjarenonderhoudsplan is in 2024 geactualiseerd. Het nieuwe MJOP 2014-2033 wordt in oktober 2024 in de gemeenteraad behandeld. De ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid hebben we hierin meegenomen. Door personeelstekort en de groei van Diemen hebben we in de uitvoering van diverse werken vanuit de Voorziening en Investerings enige achterstand opgelopen. We verwachten dat het personeelstekort in 2025 is verholpen. Het nieuwe meerjaren onderhoudsplan geeft weer een evenwichtig beeld over het onderhoud van de gebouwen in de aankomende jaren.

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud. De gebouwen die we voor de langere termijn willen behouden, zijn door het uitvoeren van preventief onderhoud, kwalitatief op orde.

Beheer en onderhoud

Over het algemeen voert de gemeente zelf het totaalonderhoud uit van de gemeentelijke gebouwen. Diverse gebouwen worden door gebruikers gehuurd. Voor deze gebouwen hebben we het dagelijks beheer en een groot deel van het binnenonderhoud aan derden uitbesteed. Het onderhoud aan de buitenzijde van de gebouwen en een deel van het onderhoud van de werktuigbouwkundige installaties voeren we in eigen beheer uit. Dit beleid is ook opgenomen in de huurcontracten. We maken een duidelijk onderscheid in verantwoordelijkheden tussen huurder/gebruiker/beheerder en de gemeente. De betreffende beheerders ontvangen van de gemeente jaarlijks een vergoeding voor de exploitatie van het gebouw.

Groot onderhoud

Naast de normale onderhoudswerkzaamheden (regulier en incidenteel onderhoud, contractwerkzaamheden, schilderwerken en dergelijke) zijn de nog niet uitgevoerde werkzaamheden reëel uitgezet in het nieuwe meerjarenonderhoudsplan 2024 - 2033. De volgende werken staan, naast de doorgeschoven werkzaamheden in 2025 gepland:

Locatie	Omschrijving
Gemeentehuis	Vervangen koelmachine
Gemeentehuis	Vervangen beveiliging en toegangscontrole
Gemeentehuis	Vervangen brandmeldcentrale
Gemeentehuis	Isoleren en overlagen dak
Gemeentehuis	Plaatsen zonnepanelen
Gemeentehuis	Vervangen airco's serverruimte
Sportcentrum Duran	Reviseren waterzijdige installaties
Sportcentrum Duran	Reviseren ventilatie
Gymzaal Schoolstraat	Isoleren gebouw
Begraafplaats Rustoord	Aanpassen E-installatie en LED verlichting gebouwen
Begraafplaats Rustoord	Gevelisolatie toepassen

Duurzaamheid

Bij het groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen is nadrukkelijk aandacht voor duurzame oplossingen. Veelal kunnen we door een (beperkte) extra investering de gewenste bijdrage aan reductie van energiekosten en CO₂-uitstoot leveren. De komende jaren staan diverse werken in het teken van duurzaamheid, waarbij we ook investeren in energieopbrengst en -reductie. Het doel blijft om bij vernieuwing, vervanging of noodzakelijke cyclische afschrijving innovatieve duurzame oplossingen te onderzoeken en toe te passen. We bekijken nadrukkelijk waar we duurzaamheid kunnen toepassen en waar we ambities versneld kunnen doorvoeren. Bij het realiseren van het nieuwe meerjaren onderhoudsplan is duurzaamheid nog sterker geïntegreerd. Er is voortgeborduurd op de vorige MJOP. Daarbij hebben we de duurzaamheidsdoelen vanuit de Duurzaamheidsagenda 2020 – 2025 geïntegreerd, waaronder de doelstelling 2030 klimaatneutrale gemeentelijke organisatie en circulair inkopen en opdrachtgeverschap.

In 2024 hebben we diverse installatietechnische vervangingen in het gemeentehuis uitgevoerd. Dit heeft een positief effect op het energetisch gebruik van het gemeentehuis. De voorbereidingen voor een nieuwe koeling in de vorm van een warmtepomp zijn inmiddels van start gegaan. Daarnaast kijken we ook naar de gevel van het gebouw. Dit is op een positieve manier van invloed op de duurzaamheid en het energetisch verbruik. Op het

dak van het onderkomen van de terreinmeester zijn zonnepanelen geplaatst. Eind 2023, begin 2024 is de nieuwe energiezuinige ventilatie in het Noorderlicht/gymzaal Diemen Noord opgeleverd.

Verloop voorziening onderhoud gebouwen				
Jaar	1-jan	Toevoegingen	Bestedingen	31-dec
2024	713	-450	320	583
2025	583	-825	320	78
2026	78	-320	320	78
2027	78	-318	320	80
2028	80	-278	320	122

Verbonden partijen

Inleiding

Onze gemeente vervult op een aantal manieren de haar in wet- en regelgeving opgedragen taken. Veel van die taken pakt Diemen zelf op. Ook voeren we publieke taken tezamen met derde partijen uit. Dat doen we zowel met andere overheden als met particuliere ondernemingen.

Deze paragraaf gaat in op een bijzondere vorm van samenwerking namelijk met partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij tevens een financieel belang heeft: de verbonden partijen.

Van een bestuurlijke relatie is sprake wanneer we zeggenschap kunnen uitoefenen door vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij en/of door stemrecht in die partij.

Van financieel belang is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die niet verhaalbaar zijn in geval van faillissement van de verbonden partij en/of wanneer financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente.

Partijen waaraan alleen een financieel risico kleeft nemen we op in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Partijen waarmee alleen een bestuurlijk belang is gediend, maken onderdeel uit van één van de programma's.

Deelname aan een verbonden partij is een manier, een instrument, om een gemeentelijk doel te bereiken. Dat betekent in het duale stelsel dat de beslissing tot deelname aan een verbonden partij en ook de aansturing daarvan primair de taak is van het college. De raad heeft daarbij een kaderstellende en controlerende taak. Kernvragen voor de raad zijn bijvoorbeeld of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds corresponderen met die van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen zijn gerealiseerd. Het budgettaire beslag en het hiermee gepaard gaande financiële risico dat de gemeente met verbonden partijen loopt en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen is hierbij van belang.

Conform artikel 15 van het BBV dient deze paragraaf tenminste te bevatten:

- De visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
- De beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen.

Visie en Beleid

Onze gemeente neemt deel in verbonden partijen vanuit een wettelijke opdracht, vanuit het streven naar schaalvergroting en/of ter ondersteuning van beleidsdoelstellingen zoals we deze in de begrotingsprogramma's hebben vastgelegd.

Verbonden partijen voeren in de regel beleid uit dat we in principe ook zelf kunnen doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partij. We blijven eindverantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's.

De samenwerking met andere overheden en particuliere ondernemingen is erop gericht de belangen van de inwoners van onze gemeente zo goed mogelijk te dienen. Dat kan bijvoorbeeld doordat als gevolg van schaalvergroting meer kwaliteit geboden kan worden en/of de kosten voor ons (en daarmee voor de burger) lager kunnen uitvallen.

De verbonden partijen

We kennen vier soorten verbonden partijen, namelijk:

- Gemeenschappelijke regelingen;
- Vennootschappen en coöperaties;
- Stichtingen en verenigingen;
- Overige verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

Ingevolge artikel 13 van de Wet op de gemeenschappelijke regelingen zijn de gemeenteraden bevoegd om voor de gemeenschappelijke regelingen die door de raden zijn ingesteld de leden voor het algemeen bestuur aan te wijzen. De samenstelling van de afvaardiging in de Algemene Besturen varieert per gemeenschappelijke regeling. Dit kunnen zowel portefeuillehouders als raadsleden zijn. Het is gebruikelijk dat de portefeuillehouders de raadsleden regelmatig informeren over zaken die de gemeenschappelijke regelingen betreffen. De gemeente is deelnemer in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

Bijdrage aan Gemeenschappelijke regelingen	2024	2025
Gemeenschappelijke regelingen		
1.01 Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland	1.514	1.604
1.02 Vervoerregio Amsterdam	-	-
1.03 Groengebied Amstelland	207	220
1.04 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	468	482
1.05 Amstelland-Meerlandenoverleg	44	45
1.06 Ombudsman Metropoolregio Amsterdam	8	8
1.07 Gemeentebelastingen Amstelland	800	843
1.08 Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Amstelland OGZ	1.450	1.558
1.09 Gemeentelijke Gezondheidsdienst (Veilig thuis)	159	183
1.10 Duo+	8.199	8.266
Vennootschappen en coöperaties		
2.01 Bank Nederlandse gemeente N.V. (BNG)	-	-
2.02 Meerlanden N.V.	-	-
Stichtingen en verbonden partijen		
3.01 Stichting RIJK	157	169
Overige verbonden partijen		
4.01 Metropoolregio Amsterdam	49	55
4.02 Sociale recherche Gooi- en Vechtstreek	60	60
Totaal gemeenschappelijke regelingen	13.055	13.433

Omvang eigen vermogen/vreemd vermogen en het financiële resultaat in de verbonden partij:

Gemeenschappelijke regelingen	Bron	Eigen Vermogen 01-01	Vreemd Vermogen 01-01	Eigen Vermogen 31-12	Vreemd Vermogen 31-12	Verwacht resultaat begroting 2025
Gemeenschappelijke regelingen						
1.01 Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland	<i>Begroting 2025</i>	21	96	22	94	
1.02 Vervoerregio Amsterdam	<i>Meerjarenbegroting 2025-2028</i>	-	-	-	-	-
1.03 Groengebied Amstelland	<i>Ontwerp programmabegroting 2025</i>	1.887	1.786	1.995	1.689	108
1.04 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	<i>Meerjarenbegroting 2025-2028</i>	2.280	33.009	2.280	32.864	
1.05 Amstelland-Meerlandenoverleg	<i>Begroting 2025</i>	214	-	183	-	-31
1.06 Ombudsman Metropoolregio Amsterdam						
1.07 Gemeentebelastingen Amstelland	<i>Raambegroting 2025</i>	-	-	-	-	
1.08 Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Amstelland OGZ	<i>Begroting 2025</i>	1.112		1.112		
1.09 Gemeentelijke Gezondheidsdienst (Veilig thuis)	<i>Concept Begroting 2025</i>	6.670		2.616		
1.10 Duo+	<i>Begroting 2025</i>	1.608	1.608	1.668	1.668	-
Vennootschappen en coöperaties						
2.01 Bank Nederlandse gemeente N.V. (BNG)	<i>Begroting 2025</i>	4.615.000	107.459	4.721.000	110.819	254.000
2.02 Meerlanden N.V.						
Stichtingen en verenigingen						
3.01 Stichting RIJK	<i>Begroting 2025</i>					
Overige verbonden partijen						
4.01 Metropoolregio Amsterdam		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
4.02 Sociale recherche Gooi- en Vechtstreek						

In de subparagrafen hierna geven we de belangrijkste informatie per gemeenschappelijke regeling weer.

1.01 Veiligheidsregio Amsterdam - Amstelland

Veiligheidsregio Amsterdam - Amstelland

Vestigingsplaats:	Amsterdam
Soort verbonden partij:	Publiekrechtelijk
Bestuurlijk belang:	Burgemeester in het Algemeen Bestuur
Mate van sturing:	Regulier sturing
Relatie met programma:	Veiligheid en openbare orde

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

De Veiligheidsregio is belast met de volgende taken:

- Het voorbereiden van de coördinatie bij de bestrijding van crises, rampen en zware ongevallen;
- De zorg voor het voorkomen, beperken en bestrijden van brand;
- Het beperken van brandgevaar;
- Het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en de zorg voor het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand;
- De opvang en zorg voor gewonden;
- De collectieve opvang van slachtoffers direct na de ramp in opvangcentra en het verlenen van psychosociale hulp;
- De bescherming van de volksgezondheid bij ongevallen en rampen met gevaar voor mens en milieu, om zo (extra) gewonden of verergering van letsel te voorkomen;
- Het voorzien in de Centrale Post Ambulancevervoer en de Gemeenschappelijke Meldkamer.

Ontwikkelingen 2025

De Veiligheidsregio verieuwt alle beleidsdocumenten voor de jaren 2025-2028. Zo zullen het Regionaal risicoprofiel, Regionaal beleidsplan crisisbeheersing, het regionaal Crisisplan en het Dekkingsplan brandweer opnieuw worden vastgesteld. De organisatieontwikkeling die in de afgelopen jaren is gestart zal worden voortgezet. Voor de begroting 2025 is gekozen voor een nieuwe structuur. De jaarrekening over 2024 zal nog worden verantwoord in de oude structuur, vanaf de jaarrekening 2025 zal de verantwoording in de nieuwe structuur worden opgesteld. Voor wat betreft de crisisbeheersing zal de organisatie van de bevolkingszorg verder worden uitgewerkt. Ook is het de bedoeling in het regionaal Crisisplan meer flexibiliteit in de crisisorganisatie wordt opgenomen.

Maatschappelijke risico's

De financiering van de veiligheidsregio is in 2024 aangepast. Wel blijven de loon- en prijsontwikkelingen een onzekere factor. Als deze kosten sterk toenemen zal een deel van de de verplichtingen/ voornemens niet kunnen worden uitgevoerd.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Begroting 2025	1.603	21	96	22	94	
2024	Begroting 2024	1.591	19	71	18	76	

1.02 Vervoerregio Amsterdam

Vervoerregio Amsterdam

Vestigingsplaats:	Amsterdam
Soort verbonden partij:	Publiekrechtelijk
Bestuurlijk belang:	De heren Jägers en Advocaat (gemeenteraadsleden) zijn lid van de Regioraad.
Mate van sturing:	Reguliere sturing
Relatie met programma:	Verkeer

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

De Vervoerregio Amsterdam behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van verkeer en vervoer in brede zin (o.a. openbaar vervoer, verkeersveiligheid, fietsverkeer, infrastructuur en duurzame mobiliteit).

Ontwikkelingen 2025

De opgaven in de regio zijn fors. Door personeelstekorten en overige externe factoren blijft het een opgave om projecten gerealiseerd te krijgen. De uitdagingen op gebied van mobiliteit en woningbouw leiden structureel tot hoge uitgaven. Ook voor verkeersveiligheid en het aantrekkelijk houden van het openbaar vervoer zijn structureel middelen nodig. De begroting 2025 van de Vervoerregio biedt meer ruimte dan voorheen. De begroting bestaat uit drie programma's: Verkeer & Vervoer, Overhead en Algemene Dekkingsmiddelen. Binnen het programma Verkeer & Vervoer kent de Vervoerregio diverse sub programma's. Deze dragen allen bij aan de strategische doelstellingen van het Beleidskader Mobiliteit 2023. De gemeente Diemen is betrokken in het voortraject van het Uitvoeringsprogramma 2025-2033. De door ons ingebrachte activiteiten zijn opgenomen in dit programma.

Maatschappelijke risico's

De Vervoerregio speelt een cruciale rol in de financiering, verduurzaming en de aansturing van het openbaar vervoer en daarnaast in de verbetering en uitbreiding van de infrastructuur o.a. door middel van subsidiering van een groot aantal projecten. Zonder de verbetering van de bereikbaarheid komt de ruimtelijke en economische ontwikkeling van de regio in gevaar.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Begroting 2025	0	-	-	-	-	
2024	Begroting 2024	0	-	-	-	-	

1.03 Groengebied Amstelland

Groengebied Amstelland

Vestigingsplaats:	Amstelveen
Soort verbonden partij:	Publiekrechtelijk
Bestuurlijk belang:	Wethouder Van den Berg vertegenwoordigt onze gemeente in het Algemeen Bestuur (AB) van het Groengebied.
Mate van sturing:	Reguliere sturing
Relatie met programma:	Leefomgeving en klimaat

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

De doelstelling van het Groengebied Amstelland kan worden samengevat als het duurzaam in stand houden van natuur en openluchtrecreatiegebieden in het landelijk gebied tussen Amstelveen en het Amsterdam-Rijnkanaal met een omvang en kwaliteit die voldoet aan de wensen van de inwoners van de omliggende gemeenten en de wijdere regio.

Ontwikkelingen 2025

Naar verwachting beslist het Algemeen Bestuur eind 2024 over een concept-ontwikkelingsprogramma met financiële scenario's. Het biedt de mogelijkheid om het botsen van belangen tegen te gaan, kansen te creëren en samenwerking met partners en bevolking te optimaliseren. Tot die tijd zijn de vastgestelde ambities in het ambitiedocument "Sprong naar de Toekomst" richtinggevend voor het beheer en de ontwikkelingen van Groengebied Amstelland.

Maatschappelijke risico's

1. Overmacht door pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
2. Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen;
3. Brand/hittestress door klimaatveranderingen;
4. Erfpachtcontractonderhandeling met Staatsbosbeheer;
5. Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen;
6. Veranderende wet- en regelgeving vanuit het politieke spectrum;
7. Vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen;

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Begroting 2025	220	1.887	1.786	1.995	1.689	108
2024	Begroting 2024	207	1.976	1.968	2.338	1.393	362

1.04 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Vestigingsplaats:	Zaandam
Soort verbonden partij:	Publiekrechtelijk
Bestuurlijk belang:	Diemen heeft, samen met andere AM-gemeenten, één vertegenwoordiger in het Dagelijks Bestuur (burgemeester Poppens van Amstelveen). Wethouder Hans Prins vertegenwoordigt Diemen vanaf september in het Algemeen Bestuur.
Mate van sturing:	Uitgebreide sturing
Relatie met programma:	Gebiedsontwikkeling en Leefomgeving en Klimaat

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

Op rijksniveau is bepaald dat de vergunningverlening, toezicht en handhaving aangaande bedrijven met een bepaald milieurisico een kwaliteitsimpuls diende te krijgen door verplichte regionale samenwerking in de vorm van omgevingsdiensten bij de uitvoering van deze taken. Dit draagt bij aan een schone en veilige woon- en werkomgeving voor iedereen en aan een verduurzaming van het bedrijfsleven.

Ontwikkelingen 2025

Belangrijke ontwikkelingen zijn de invoering en toepassing van de Omgevingswet, de situatie op de arbeidsmarkt, landelijke eisen aan de robuustheid van omgevingsdiensten, de samenwerking met andere partners en Tata Steel. Belangrijke speerpunten zijn nog steeds klimaat, milieu-gerelateerde gezondheid en transformatiegebieden. Bodem en Water wordt daarnaast steeds belangrijker. Het versterken van het instrumentarium en de organisatie-ontwikkeling zijn ook speerpunten. In de meerjarenbegroting 2025-2028 wordt per programma een overzicht gegeven van de ontwikkelingen, werkzaamheden, capaciteitsinzet en lasten. Dit zijn de programma's Bouw, Bodem en Milieu. Daarnaast zijn er programma's Randvoorwaardelijk en Bedrijfsvoering voor de algemene ondersteunende taken en werkzaamheden. Mede gelet op de situatie op de arbeidsmarkt zet de OD NZKG in op een beheerste groei.

Maatschappelijke risico's

Voor een gezonde, veilige en schone woon-, werk- en leefomgeving is de inzet van de Omgevingsdienst NZKG van groot belang.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Begroting 2025	482	2.280	33.009	2.280	32.864	-
2024	Begroting 2024	468	2.534	25.808	2.534	25.413	-

1.05 Amstelland-Meerlanden Overleg

Amstelland-Meerlanden Overleg

Vestigingsplaats:	Haarlemmermeer
Soort verbonden partij:	Publiekrechtelijk
Bestuurlijk belang:	Diemen wordt in de regiegroep (Dagelijks Bestuur) vertegenwoordigd door burgemeester Boog. Daarnaast vindt een maal per jaar een plenair overleg plaats, waaraan alle collegeleden deelnemen. Tevens zijn er domeinoverleggen voor de wethouders en een secretarissenoverleg.
Mate van sturing:	Reguliere sturing
Relatie met programma:	Samen besturen

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

De AM-partners zetten zich via het Amstelland-Meerlanden Overleg in voor een krachtig ontwikkelende regio en het bundelen van onze belangen. Zij blijven zich profileren als hét platform voor de zuidflank van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Het is voor de toekomst van de MRA en voor een krachtig bestuur nodig, dat er een balans is tussen Amsterdam en de flanken van de metropoolregio. Ook ziet Diemen hen als brug naar de burens. Het platform wordt benut om onze gezamenlijke belangen te behartigen in de MRA en de vervoersregio.

Ontwikkeling 2025

In 2025 leveren we vanuit de AM-regio een gezamenlijke (deelregionale) bijdrage geleverd bij de totstandkoming van de nieuwe MRA-agenda.

Maatschappelijke risico's

Er is geen aanleiding om in termen van maatschappelijke risico's de activiteiten van de AM te beoordelen.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Begroting 2025	45	214	-	183	-	-31
2024	Begroting 2024	44	89	-	108	-	18

1.06 Ombudsman Metropoolregio Amsterdam

Ombudsman Metropoolregio Amsterdam

Vestigingsplaats:	Amsterdam
Soort verbonden partij:	Publiekrechtelijk
Bestuurlijk belang:	Op basis van de gemeenschappelijke regeling (GR) is aan de Raad van de gemeente Amsterdam mandaat verleend om jaarlijks de begroting van de ombudsman voor het volgende kalenderjaar vast te stellen.
Mate van sturing:	Reguliere sturing
Relatie met programma:	Samen besturen

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

Als gemeente willen wij de dienstverlening zo goed mogelijk afstemmen op de wensen van onze burgers. Eventuele klachten van burgers over de manier waarop een medewerker of bestuurder hem/haar te woord heeft gestaan of over de wijze van dienstverlening, nemen wij serieus. Op grond van de klachtenregeling kunnen burgers een officiële klacht over een gedraging van de gemeente indienen. Daarnaast fungeert de Ombudsman als externe klachtinstantie voor de gemeente Diemen. Burgers kunnen daar terecht als ze ontevreden zijn over de wijze waarop hun klacht is afgehandeld.

Ontwikkelingen 2025

In de algemene regionale Jaarbeschouwing 2022 vraagt de Ombudsman onder de titel "Was er maar iemand om mee te praten" (in algemene zin geformuleerd) aandacht voor het probleem van talloze burgers die er maar niet in slagen om persoonlijk in contact te komen met de gemeente. Als ze er wel in slagen om in contact te komen, is de communicatie met de gemeente vaak juridisch van toon en weinig inlevend. Gemeenten moeten daarom investeren in het goede gesprek tussen medewerkers en bewoners. Medewerkers moeten de ruimte krijgen om bewoners te ontmoeten en kwaliteitsvolle gesprekken te voeren. Wanneer bewoners (eerder) hun verhaal kunnen doen, leidt dit tot meer wederzijds begrip, minder procedures en klachten. De aanbevelingen die hieruit volgen zijn met de Ombudsman besproken en worden in de dagelijkse werkwijze in Diemen, voor zover relevant, opgevolgd.

Maatschappelijke risico's

Het mag duidelijk zijn dat een gebrekkige dienstverlening van de gemeente het imago schaadt en een smet werpt op de breed gevoelde noodzaak om het vertrouwen van burgers in de (gemeentelijke) overheid te herwinnen. Onmiskenbaar is er een relatie met het aantal klachten.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Begroting 2025	8	308	275	309	324	-
2024	Begroting 2024	8	344	245	344	245	

Bron:

1.07 Gemeentebelastingen Amstelland

Gemeentebelastingen Amstelland

Vestigingsplaats:	Amstelveen
Soort verbonden partij:	Publiekrechtelijk
Bestuurlijk belang:	Geen
Mate van sturing:	Reguliere sturing
Relatie met programma:	Leefomgeving en klimaat & Financiën (algemene dekkingsmiddelen)

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

Door de krachten van een aantal gemeenten te bundelen in het samenwerkingsverband ontstaat een belastingorganisatie met meer kennis, kunde en personeelsformatie om het hoofd te bieden aan de ingewikkelde belastingwetten en -regels. Het uitgangspunt bij de samenwerking is dat elke gemeenteraad zelf het eigen belastingbeleid en de plaatselijke belastingtarieven blijft bepalen. Het doel van de samenwerking is om tegen zo laag mogelijke kosten voor de deelnemende gemeenten haar taken efficiënt en effectief uit toe voeren.

Ontwikkelingen 2025

De hoeveelheid bezwaren lijken weer in een normaal stramien te komen, vergelijkbaar met de jaren 2021 en 2022.

Steeds meer vraagt de maatschappij om transparantie. Dit vraagt om extra capaciteit bij vooral de waardering van woningen en niet-woningen. Ook de groei van de gemeenten leidt tot uitbreidingen van structurele werkzaamheden.

Maatschappelijke risico's

Wanneer belastingaanslagen onjuist of onterecht zijn opgelegd, dan heeft dit een afbreukrisico op het imago van de gemeente.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Begroting 2025	843	-	-	-	-	
2024	Begroting 2024	800	-	-	-	-	

1.08 Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Amstelland (GR OGZ)

Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Amstelland (GR OGZ)

Vestigingsplaats:	Amstelveen
Soort verbonden partij:	Publiekrechtelijk
Bestuurlijk belang:	Wethouder M. Everhardt vertegenwoordigt Diemen in het Algemeen Bestuur
Mate van sturing:	Reguliere sturing
Relatie met programma:	Sociaal

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

De deelnemende gemeenten hebben deze gemeenschappelijke regeling opgericht met het doel de taken op het terrein van de publieke gezondheid in gezamenlijkheid uit te voeren om op die manier invulling te geven aan de artikelen 1 en 2 van de Wet publieke gezondheid. Er is daarbij sprake van de volgende onderscheidende activiteiten.

- Epidemiologie & Gezondheidsbevordering
- Leefomgeving Milieu & Gezondheid
- Algemene Infectieziekten
- SOA Polikliniek
- Inspectie Kinderopvang
- Legionella preventie & Technische Hygiënezorg
- Jeugdgezondheidszorg
- Crisisdienst (Vangnet & Advies)
- Hygiënisch woningtoezicht en Lijkschouwing.

Ontwikkelingen 2025

Sinds december 2023 is er een nieuwe landelijke formatienorm (de zogenaamde Visinorm) voor de basisbezetting voor het uitvoeren van de kerntaken ná de ervaring van de pandemie. Tijdens de pandemie is gebleken dat de basisbezetting van de afdeling Infectieziektebestrijding (IZB) van de GGD té laag is om de kerntaken op dit gebied optimaal uit te voeren. In 2025 is er daarom een toename bij Infectieziektebestrijding in verband met de 'Visinorm'.

Maatschappelijke risico's

De activiteiten van de GR OGZ Amstelland en daarmee van de GGD Amsterdam zijn gericht op het bewaken en bevorderen van de gezondheid van de inwoners van o.a. Diemen.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Begroting 2025	1.557	1.112	0	1.112	0	
2024	Begroting 2024	1.496	1.112	-	1.069	-	

1.09 Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Veilig Thuis

Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Veilig Thuis

Vestigingsplaats:	Amsterdam
Soort verbonden partij:	Publiekrechtelijk
Bestuurlijk belang:	Wethouder M. Everhardt vertegenwoordigt Diemen in het Algemeen Bestuur
Mate van sturing:	Reguliere sturing
Relatie met programma:	Sociaal

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

Gemeenten zijn op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 verplicht om een Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK, genaamd Veilig Thuis) in stand te houden. Eind 2016 hebben het bestuur en de raad ingestemd om de taken, die ten uitvoering worden gebracht door Veilig Thuis en het Centrum Seksueel Geweld, onder te brengen in de gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam GGD Amsterdam-Amstelland. Na inwerkingtreding van de gemeenschappelijke regeling is het Openbaar Lichaam GGD Amsterdam-Amstelland een dienstverleningsovereenkomst aangegaan met de GGD Amsterdam. In deze overeenkomst wordt de uitvoering van de taken aangaande het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (Veilig Thuis), het Centrum voor Seksueel Geweld en opvang voor slachtoffers door de Blijf Groep. Daarnaast valt onder deze gemeenschappelijke regeling ook de regioaanpak 'Veiligheid voor Elkaar (2020-2024)'.

Ontwikkelingen 2025

Vanaf 2025 zullen regionale activiteiten van de Blijf Groep worden toegevoegd in de begroting GR GGD Amsterdam-Amstelland 2025.

De GR heeft een grote algemene reserve. Deze algemene reserve zal teruglopen tot een minimale reserve van 10%. Het uitgangspunt is dat dit nodig is om financieel gezond te blijven.

Maatschappelijke risico's

De financiële beheersbaarheid staat op gespannen voet met de wettelijke en inhoudelijke opgaven die we hebben binnen Huiselijk geweld en kindermishandeling.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Begroting 2025	183	6.669	0	2.616	0	
2024	Begroting 2024	159	10.274	0	6.669	0	

Bron: Meerjarenbegroting 2025-2028

1.10 Duo+

Duo+

Vestigingsplaats:	Ouderkerk aan de Amstel
Soort verbonden partij:	Publiekrechtelijk
Bestuurlijk belang:	Burgemeester Boog vertegenwoordigt Diemen in het Algemeen Bestuur
Mate van sturing:	Uitgebreidere sturing
Relatie met programma:	Samen besturen

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

De deelnemende gemeentebesturen delen de opgave om bestuurlijk en ambtelijk voldoende competent te blijven in de toekomst en vanuit deze gezamenlijke opgave willen ze elkaar versterken door samenwerking. Hiertoe willen ze de kwetsbaarheid verminderen, de kwaliteit van het werk verhogen en kosten besparen. Dit moet bereikt worden door een intensieve ambtelijke samenwerking op bedrijfsvoerings- en uitvoeringstaken.

De GR Duo+ voert derhalve per 1 januari 2016 de bedrijfsvoering uit voor de drie deelnemers en tevens de uitvoeringstaken rondom buurt en burger voor twee van de deelnemers (Uithoorn en Ouder-Amstel).

Ontwikkelingen 2025

De belangrijkste financiële uitgangspunten zijn de loon- en prijsindexering. Voor de begroting 2025 worden de volgende uitgangspunten voorgesteld:

- Loonontwikkeling De huidige CAO loopt tot eind 2024. Op dit moment is niet in te schatten wat de nieuwe CAOontwikkelingen zijn. Bij het opstellen van de Kadernota 2025 waren de nieuwe indexcijfers van het CPB nog niet bekend. Voorstel is de volledige CAO van 2024 door te berekenen in de salarissen van 2025. Als de definitieve CAO voor 2025 bekend is passen we deze alsnog toe door middel van een begrotingswijziging.
- Prijsindexcijfer In 2024 is een forse prijsontwikkeling doorberekend namelijk 1 1,7% voor de materiële zaken, dit volgens de inflatie van dat moment. Voorstel is een pas op de plaats te maken en af te wachten of deze aanpassing in 2024 voldoende is geweest om ook in 2025 de prijsontwikkeling op te kunnen vangen. Indien in specifieke gevallen aanpassing noodzakelijk is dan zal dit tussentijds meegenomen worden via een begrotingswijziging

Diemen neemt alleen de dienstverlening af van bedrijfsvoering (I&A, P&O, JZ, Financiën, post en archief) en het Stafbureau (informatieveiligheid, interne controle en inkoop). De belangrijkste ontwikkelingen voor 2025 zijn:

- Informatiehuishouding op orde, verbetering digitale archivering en implementeren Wet open overheid;
- Doorontwikkeling P&O, verbeteren werving- en selectieproces;
- Informatieveiligheid, beleid aanpassen aan nieuwe wetgeving;
- Inkoopfunctie, inrichting en professionalisering.

Maatschappelijke risico's

Duo+ voert voor Diemen de taken uit op het gebied van bedrijfsvoering. Dit levert niet direct een maatschappelijk risico op. Uiteraard is een adequate bedrijfsvoering wel van belang voor de vakafdelingen bij het realiseren van de ambities van het college.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Begroting 2025	8.263	1.608	1.668	1.608	1.668	

2024	Begroting 2024	8.244	1.583	1.741	1.583	1.741	

Vennootschappen en coöperaties

2.01 Bank Nederlandse gemeenten nv (BNG)

Bank Nederlandse gemeenten nv (BNG)

Vestigingsplaats:	Den Haag
Soort verbonden partij:	Privaatrechtelijk
Bestuurlijk belang:	Via het stemrecht in de aandeelhoudersvergadering heeft Diemen zeggenschap in de BNG.
Mate van sturing:	Reguliere sturing
Relatie met programma:	Financiën (Algemene dekkingsmiddelen)

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

Doordat de bank op grond van haar AAA (Moody's en Standard & Poor's) en AA+ (Fitch)-rating tegen zeer scherpe prijzen toegang heeft tot financieringsmiddelen en dat voordeel doorgeeft aan haar klanten draagt de BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Ontwikkelingen 2025

De BNG is vastbesloten een positieve bijdrage te leveren aan de grote maatschappelijke uitdagingen door transities waar te maken. Want als geld de wereld kan regeren, kan het onze wereld ook transformeren. Van vervuilend naar klimaatpositief. Van woningnood naar woongeluk. En van achterstandswijken naar buurten die klaar zijn voor de toekomst. De BNG wil samen met woningcorporaties, gemeentes en instellingen geld met impact besteden.

Maatschappelijke risico's

Er zijn geen maatschappelijke risico's.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Jaarrekening 2023	-	4.615.000	107.459	4.721.000	110.819	254.000

2.02 Meerlanden nv

Meerlanden nv

Vestigingsplaats:	Rijsenhout
Soort verbonden partij:	Privaatrechtelijk
Bestuurlijk belang:	Via het stemrecht in de aandeelhoudersvergadering en via een (met Aalsmeer gedeelde) zetel in de Raad van Commissarissen van de Meerlanden heeft Diemen zeggenschap in De Meerlanden.
Mate van sturing:	Reguliere sturing
Relatie met programma:	Leefomgeving en klimaat

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

Meerlanden pakt haar rol als grondstoffenregisseur in de keten voor de gehele regio en vervult een voorttrekkersrol om te komen tot een circulaire samenleving. Een samenleving zonder afval, maar waar grondstoffen na hergebruik en recycling als nieuwe producten worden terug gebracht in de kringloop. Een samenleving waar de openbare ruimte ook leverancier is van grondstoffen en bijdraagt aan een gezonde leefomgeving waar bewoners met plezier wonen, werken en recreëren. Een samenleving waar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kansen krijgen. Samenwerken is daarbij van cruciaal belang. Samenwerken met gemeenten, samenwerken in de keten, samenwerken met regionale soms landelijke partijen, samenwerken met kennisinstituten zoals Wageningen en Delft.

Ontwikkelingen 2025

Bij het realiseren van de missie 'Samen Sneller Circulair' ziet Meerlanden voor de komende jaren de volgende belangrijke ontwikkelingen en uitdagingen voor de regio, voor Meerlanden en haar klanten:

- Transitie naar een circulaire economie;
- Klimaatverandering en energietransitie;
- Duurzaamheid in verslaglegging.

Maatschappelijke risico's

De activiteiten van Meerlanden brengen risico's met zich mee; onzekere gebeurtenissen of ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het realiseren van de doelstellingen van de organisatie. Om deze risico's goed te beheersen, heeft Meerlanden risicobeheersings- en controlesystemen ingericht. In 2022 is deze aanpak verder versterkt door in te zetten op een nog meer beleidsmatige-, integrale- en doelgerichte benadering. Het systeem van risicomanagement omvat alle niveaus van de bedrijfsvoering en alle onderdelen van de organisatie. Risico's en beheersmaatregelen worden periodiek geanalyseerd, vastgelegd in een register en gemonitord door Meerlanden. De directie van Meerlanden ziet toe op de effectieve werking van dit systeem en streeft samen met de organisatie naar voortdurende verbetering en versterking.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2024	Jaarrekening 2023	-	33	33	39	27	

Stichtingen en verenigingen

3.01 Stichting RIJK

Stichting RIJK

Vestigingsplaats:	Heemstede
Soort verbonden partij:	Privaatrechtelijk
Bestuurlijk belang:	De gemeentesecretaris van Diemen maakt deel uit van het Algemeen Bestuur.
Mate van sturing:	Reguliere sturing
Relatie met programma:	Samen besturen

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

In de statuten is de doelstelling als volgt beschreven: 'Het creëren van voordelen op zowel financieel, kwalitatief als procesmatig gebied voor zelfstandige gemeenten, onder andere door het faciliteren van een regionaal inkoopbureau en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords'.

Ontwikkelingen 2025

In 2025 onderzoek Stichting RIJK of samenwerkingsverbanden ook kunnen toetreden tot de Stichting RIJK. Hiertoe is een statutenwijziging noodzakelijk. Planning is dit in 2025 te realiseren.

Maatschappelijke risico's

Niet voldoen aan rechtmatige aanbestedingen kan imagoschade opleveren over de betrouwbaarheid van de gemeente.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Begroting 2025	169					
2024	Begroting 2024	157					

Overige verbonden partijen

4.01 Metropoolregio Amsterdam (MRA)

Metropoolregio Amsterdam (MRA)

Vestigingsplaats:	Amsterdam
Soort verbonden partij:	Publiekrechtelijk (convenant)
Bestuurlijk belang:	Getrapte vertegenwoordiging via Amstelland-Meerlandenoverleg
Mate van sturing:	Reguliere sturing
Relatie met programma:	Samen besturen

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

De doelstelling van de MRA is het versterken van een toekomstbestendige economische ontwikkeling en hoogwaardige leefkwaliteit van de MRA. De overlegstructuur is vooralsnog opgedeeld in platforms; mobiliteit, economie en bouwen. Ook wordt specifiek samengewerkt op de thema's duurzaamheid, wonen en landschap.

Ontwikkelingen 2025

In 2025 ligt het accent op de totstandkoming en besluitvorming van een nieuwe MRA-agenda. Eind 2023 is hiermee begonnen. Vanuit de verschillende deelregio's wordt inbreng geleverd. Daarnaast wordt gemonitord hoe de verschillende beleidsspeerpunten leiden tot de gewenste resultaten. Bij het functioneren van de MRA is een belangrijke adviserende rol weggelegd voor de Raadtafel, met vertegenwoordigers van de deelnemers.

Maatschappelijke risico's

Indien de voorgenomen speerpunten van beleid niet of onvoldoende worden bereikt, raakt dit in algemene zin alle deelnemers. Het schaalniveau van de samenwerking is er niet voor niets. Belangrijke thema's en bijbehorende doelstellingen kunnen alleen worden gerealiseerd indien het noodzakelijke schaalniveau effectief wordt benut.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Begroting 2025	55	-	-	-	-	-
2024	Begroting 2024	49	-	-	-	-	-

4.02 Sociale recherche Gooi- en Vechtstreek

Sociale recherche Gooi- en Vechtstreek

Vestigingsplaats:	Bussum
Soort verbonden partij:	Publiekrechtelijk
Bestuurlijk belang:	Geen
Mate van sturing:	Reguliere sturing
Relatie met programma:	Sociaal & Inkomen en armoede

Het openbaar belang dat behartigd wordt:

Het samenwerkingsverband is belast met de opsporing van fraude op het gebied van de bijstandswetgeving en zorg.

Ontwikkelingen 2025

De Sociale recherche wil vooral werken aan een integrale aanpak van criminaliteit, het vergroten van veiligheid, signaleren van uitkerings- zorgfraude en het terugdringen van woon- en adresfraude.

Door schaalvergroting van de Sociale Recherche Gooi- en Vechtstreek in verband met aansluiting van twee nieuwe gemeenten kunnen de kosten licht stijgen, ca € 3000 op jaarbasis.

Maatschappelijke risico's

Er zijn geen maatschappelijke risico's.

Financiële gegevens

Jaar	Bron	Bijdrage	Eigen vermogen 1-1	Vreemd vermogen 1-1	Eigen vermogen 31-12	Vreemd vermogen 31-12	Resultaat
2025	Begroting 2025	63.000					
2024	Begroting 2024	60.000					

Bron:

Financiering

Algemeen

Deze paragraaf informeert de raad over het treasurybeleid en het risicobeheer van de financieringsportefeuille. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Daarbij moeten de kaders in acht worden genomen die zijn geregeld in de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido).

De Wet Fido

Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is het beheersen van de (mogelijk) uit de treasuryfunctie voortvloeiende risico's. Door middel van het stellen van eisen aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm worden de renterisico's van zowel de korte als de lange schuld door de wet begrensd. Ook verplicht de wet gemeenten twee treasury instrumenten te hanteren:

- Het door de raad vaststellen van een treasurystatuut;
- Het in de gemeentebegroting en –rekening opnemen van een financieringsparagraaf.

Treasurystatuut

Het beleidsmatige kader voor het uitvoeren van de treasuryfunctie is vastgelegd in het 'Treasurystatuut Gemeente Diemen 2016'. Het statuut onderscheidt vier algemene doelstellingen:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-) resultaten tegen ongewenste financiële risico's;
- Het minimaliseren van de interne en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten.

Financieringsparagraaf

Interne ontwikkelingen

De treasuryfunctie baseert het treasurybeheer op een liquiditeitenplanning die dezelfde periode omvat als de meerjarenbegroting. Een juiste liquiditeitenplanning maakt het mogelijk tijdig financieringsbeslissingen te nemen die beantwoorden aan de doelstellingen die we in het treasurystatuut hebben geformuleerd (zie hiervoor). Ook in 2025 blijft de aandacht gericht op het steeds nauwkeuriger in beeld krijgen van de kasstromen als gevolg van investeringen, grondexploitaties en specifieke uitkeringen. Daarnaast volgen we de ontwikkelingen van het rentepercentages voor langlopende geldleningen.

Externe ontwikkelingen

De prognose van de BNG voor een 10-jaars staatslening over een jaar is 3,5%. De verwachte rente voor een 30-jaars lening is 3%. Op basis van deze prognoses hanteren we in de begroting voor toekomstige leningen een rentepercentage van 3,5% in lijn met de huidige rente.

Treasurybeheer

Bij het treasurybeheer onderscheiden we de volgende deelfuncties:

- Risicobeheer (renterisico's en kredietrisico's);
- Kasbeheer;
- Gemeentefinanciering.

Risicobeheer

Risicobeheersing vormt één van de pijlers van de wet Fido. In beginsel kunnen de risico's die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie worden onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Voor onze gemeente zijn de twee laatstgenoemde risico's niet van toepassing, want we hebben geen vrij verhandelbare aandelen en dergelijke en leningen worden uitsluitend verstrekt, aangegaan of gegarandeerd in euro's.

Renterisico's kortlopende schuld

Het renterisico op korte termijn financiering (leningen met een looptijd korter dan één jaar) wordt in beeld gebracht via de kasgeldlimiet. Deze stelt beperkingen aan financiering van uitgaven met korte termijn leningen. Op basis van de Wet Fido bedraagt de kasgeldlimiet 8,5% over de omvang van de begroting. Door de hogere begrotingsomvang stijgt ook de kasgeldlimiet. Voor het begrotingsjaar is de kasgeldlimiet € 9.4 miljoen ($8,5\% \times € 110 \text{ miljoen}$). Indien twee opeenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschreden wordt, merkt de toezichthouder dit aan als structureel. In dat geval verplicht de toezichthouder de gemeente maatregelen te treffen om de overschrijding teniet te doen.

De financieringsbehoefte dekken we voor een groot deel door langlopende geldleningen, waardoor wij de kasgeldlimiet niet verwachten te overschrijden.

Voor het begrotingsjaar 2025 geldt voor onze gemeente de volgende kasgeldlimiet:

Kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal	110.644
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,50%
Kasgeldlimiet	9.405

Renterisico langlopende schuld

Doel van deze norm uit hoofde van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) is te voorkomen dat bij herfinanciering en/of renteherziening van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rentestand grote schokken optreden in de hoogte van de rente die de gemeente moet betalen. De norm beperkt de budgettaire risico's. De jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van de totale lasten van de begroting.

Het renterisico op de vaste schuld wordt berekend door te bepalen welk deel van de langlopende leningen in enig jaar moet worden geherfinancierd. Of waar op grond van de leningvoorwaarden de rente eenzijdig door de tegenpartij kan worden herzien. De wet stelt criteria voor de berekening van het risico op de vaste schulden, zoals deze zijn vastgelegd in de definitie van de renterisiconorm. Door middel van deze norm wordt een kader gesteld waarmee een zodanige opbouw van de langlopende leningen wordt bereikt, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt.

De volgende tabel geeft de renterisiconorm weer die we voor 2025 en de jaren daarna in acht moeten nemen.

Modelstaat B					
Stap	Variabelen renterisiconorm	2025	2026	2027	2028
-1	Renteherzieningen				
-2	Aflossingen	5.000	-		
-3	Renterisico (1+2)	5.000	-	-	-
-4	Renterisiconorm	22.129	22.036	22.006	22.817
(5a) = (4 -/- 3)	Ruimte onder renterisiconorm	17.129	22.036	22.006	22.817
(5b) = (3 -/- 4)	Overschrijding renterisiconorm	-	-	-	-
Berekening Renterisiconorm					
(4a)	Begrotingstotaal 2025	110.644	110.181	110.032	114.086
(4b)	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
(4) = (4a x 4b / 100)	Renterisiconorm	22.129	22.036	22.006	22.817

Uit de tabel blijkt dat we de renterisiconorm in de komende jaren niet zullen overschrijden.

Kredietrisico's

Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren:

- Het risico verbonden aan door de gemeente verstrekte leningen en uitgezette beleggingen (deposito's);
- Het risico verbonden aan door de gemeente verstrekte directe en indirecte borgstellingen.

De Wet Schatkistbankieren beperkt de beschikkingsbevoegdheid over de eigen middelen van de gemeente Diemen. Tevens maakt het fondsvorming voor specifieke doeleinden onmogelijk. Verder dient de gemeente Diemen dagelijks overtollige liquide middelen naar de schatkist af te romen, evenals eventuele tekorten uit te zuiveren. Hierdoor zijn er geen risico's op deposito's voor de gemeente Diemen. Bij door de gemeente verstrekte langlopende leningen is tot nu toe geen enkele geldnemer in gebreke gebleven bij zijn betalingsverplichting. Er zijn geen aanwijzingen dat daarin in de komende jaren verandering optreedt.

Bij door de gemeente Diemen verstrekte gemeentegaranties in de vorm van directe borgstelling is tot nu geen enkele geldnemer in gebreke gebleven. Er zijn geen aanwijzingen dat dit in de komende jaren anders zal zijn. Bij de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en de stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) bekleedt de gemeente een achtervangpositie. Hierdoor staat de gemeente indirect borg voor de langlopende leningen die onder directe borging van het WSW aan woningcorporaties zijn verstrekt en voor de hypothecaire geldleningen (met Nationale Hypotheek Garantie) die onder directe borging van het WEW aan particulieren zijn verstrekt.

Kasbeheer

In het kader van het kasbeheer zien wij erop toe dat ook in 2025 de liquiditeitspositie voldoende garandeert dat de gemeente tijdig aan kortlopende verplichtingen (korter dan 1 jaar) kan voldoen. Zo nodig zal hierbij gebruik gemaakt worden van de kredietfaciliteit van € 5 miljoen die de gemeente bij de BNG heeft of gaat gebruik gemaakt worden van kasgeldleningen. Hierbij vindt ook afweging van de kosten plaats.

Dividend en rentebaten van leningen

Het volgende overzicht geeft de mutaties weer in het verloop van de dividenduitkeringen en rentebaten die we de komende jaren verwachten te ontvangen.

Dividend en rentebaten van leningen	2025	2026	2027	2028
Dividend	104	104	104	104
Langlopende leningen (u/g)	100	100	100	100
Kortlopende leningen (u/g)	-	-	-	-
Totaal	204	204	204	204

Voor de begroting 2025 houden wij rekening met een dividenduitkering van € 104.000. Naar verwachting zal dit de komende jaren aanhouden.

De rentebaten van geld gestald bij het Svn voor Startersleningen en Duurzaamheidsleningen vormen het merendeel van de rente over uitstaande langlopende leningen (u/g). Daarnaast ontvangen we rente over leningen aan sportverenigingen als gevolg van de eenderde regeling. Sinds 2009 mogen geen hypothecaire leningen meer worden verstrekt aan ambtenaren. Door aflossingen op de hypotheek neemt de rentebaat uit deze bron hierdoor langzaam af.

De Gemeentefinanciering

Voor de financiering van de diverse investeringen trekt de gemeente langlopende leningen (langer dan 1 jaar) aan. Per 1 januari 2025 heeft de portefeuille langlopende leningen een omvang van € 43,5 miljoen. De nieuwe investeringswensen leiden tot financieringswensen daartegenover staan de inkomsten uit grondexploitatie en subsidieregelingen. Vooralsnog verwachten we de komende vier jaar geen grote inkomsten uit grondexploitatie. Dit leidt ertoe dat de financieringsbehoefte de komende jaren gaat oplopen. Daarnaast moeten we vrijvallende langlopende leningen herfinancieren. In 2025 moeten we € 10 miljoen herfinancieren.

Afhankelijk van het realisatietempo van de investeringen verwachten we een financieringsbehoefte. Hoe verder weg de financieringsbehoefte komt te liggen hoe onzekerder ook het te hanteren rentepercentage. In de ramingen voor de rente van langlopende geldleningen houden we daar rekening mee en ziet u oplopende budgetten.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie bestaat uit het saldo van:

- De werkelijk betaalde rente over aangetrokken leningen en opgenomen middelen in rekening courant ('rood-stand');
- De werkelijk ontvangen rente over verstrekte leningen en credit-saldi in rekening courant.

Het volgende overzicht geeft het verloop weer van het geraamde saldo van de financieringsfunctie voor de meerjarenbegroting t/m 2028.

Saldo financieringsfunctie	2025	2026	2027	2028
Betaalde rente langlopende leningen (o/g)	-1.325	-1.900	-2.350	-2.650
Betaalde rente kortlopende leningen (o/g)	-5	-5	-5	-5
Ontvangen rente langlopende leningen (u/g)	100	100	100	100
Ontvangen rente kortlopende leningen (u/g)	-	-	-	-
Totaal	-1.230	-1.805	-2.255	-2.555

We verwachten de komende jaren geen grote ontvangsten uit grondexploitatie. Hierdoor zal voor de bekostiging van nieuwe investeringen en de herfinanciering van vrijvallende leningen nieuwe leningen moeten worden aangetrokken. Rekening houdend met de verwachte oplopende rente ziet u de rentelasten voor langlopende leningen fors oplopen.

Rentes

Activa	Begroting 2025	Passiva	Begroting
Integraal gefinancierd	154.250	Eigen vermogen	49.610
Project gefinancierd	-	Voorzieningen	5.659
Onderhanden werk	-	Schulden bij banken	69.793
Vorderingen	-	Overlopende passiva	-
Liquide middelen	-		
Overlopende activa	-29.189		
Totaal	125.061	Totaal	125.061

Post	2025	2025
Externe rentelasten totaal		-1.330
Extern rentepercentage totaal	3,50%	
Externe rentelasten projectfinanciering		-
Externe rente excl. projectfinanciering	nvt	
Rente eigen vermogen		-
Rente voorzieningen		-
Rentepercentage grondexploitatie	1,75%	
Rente grondexploitatie		239
Rentepercentage voorzieningen op basis van contante waarde	nvt	
Rente voorzieningen contante waarde		-
Bespaarde rente		-

Rentetoerekening	2025	2026	2027	2028
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	-1.330	-1.905	-2.355	-2.655
Externe rentebaten	100	100	100	100
Saldo rentelasten en rentebaten	-1.230	-1.805	-2.255	-2.555
Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	239	205	212	256
Rente projectfinanciering die aan het betreffende taakveld wordt toegerekend	-	-	-	-
Saldo doorberekende rente	239	205	212	256
Aan de taakvelden toegerekende rente	-991	-1.600	-2.043	-2.299
Rente over eigen vermogen	-	-	-	-
Rente over voorzieningen	-	-	-	-
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	-991	-1.600	-2.043	-2.299
De aan de taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	4.130	4.747	4.683	6.535
Rente resultaat op het taakveld Treasury	3.139	3.147	2.640	4.236

Indien bij de jaarrekening blijkt dat het renteresultaat op het taakveld Treasury groter is dan 25% van de werkelijke rentelasten, dan is de gemeente verplicht dit volgens het BBV te corrigeren.

Grondbeleid

Algemeen beleid

Algemeen beleid

In januari 2019 is de *Nota Grondbeleid, actualisatie per 1-1-2019* door de gemeenteraad van de gemeente Diemen vastgesteld. Hiermee hebben we ons grondbeleid voor de komende jaren geactualiseerd. In de geactualiseerde nota zijn beleidskaders, die betrekking hebben op het gemeentelijk grondbeleid, samengevoegd. Ook hebben we in deze actualisatie rekening gehouden met gewijzigde wet- en regelgeving van onder andere Besluit, Begroting en Verantwoording (BBV), Aanbestedingswet, Europese regelgeving staatsteun en Wet vennootschapsbelasting overheidsondernemingen. Tevens hebben we rekening gehouden met ontwikkelingen in de maatschappij, mogelijke ambities en opgaven waarvoor grondbeleid in Diemen wordt ingezet. Daarnaast staat in de nota binnen welke juridische kaders en met welke keuzevrijheden we werken.

Een van de belangrijkste beleidsuitgangspunten die we met deze nota voortzetten, is dat de gemeente sinds 2011 de voorkeur geeft aan passief/faciliterend grondbeleid voor het ontwikkelen van projecten. Faciliterend grondbeleid is het hoofduitgangspunt waarbij we alle kosten (in theorie) verhalen op de initiatiefnemer. Met faciliterend grondbeleid beperken we ons tot onze regulerende en publiekrechtelijke taak. De aankoop en exploitatie van gronden gebeurt bij voorkeur door private partijen. Alleen in situaties, waarbij risico's voldoende beheersbaar zijn, kan actief grondbeleid toegepast worden, waarbij de gemeente zelf gronden verwerft en uitgeeft. Daarnaast kan het zijn dat het bestuur een ruimtelijke ontwikkeling wenselijk vindt, maar dat marktpartijen dit niet kunnen of willen oppakken. Dan zal de gemeente ook actief grondbeleid moeten voeren. Tot slot heeft de gemeente historisch gezien, nog een (beperkt) aantal gronden in bezit, die zij de komende jaren actief verkoopt.

Dit betekent dat de gemeente Diemen een situationeel grondbeleid voert: passief waar kan en actief waar moet. Het college maakt een afweging of zij gebruik wil maken van actief of facilitair/ passief grondbeleid.

In de nota Grondbeleid is ook vastgelegd dat het college elk jaar bij de jaarrekening het Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG) aanbiedt aan de gemeenteraad. Dit zal ook in 2025 het geval zijn. Hierin leggen we verantwoording af en geven we inzicht in alle activiteiten rond het beheren en exploiteren van gronden; o.a. over grondexploitaties en 'gronden niet in exploitatie'.

Grondprijzen

Naast de Nota Grondbeleid legt de gemeente in een aparte nota haar grondprijsbeleid vast: de Nota Grondprijzen. De vaststelling van deze nota is een bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders. De *Nota Grondprijzen, actualisatie per 1-1-2023*, heeft het college in december 2022 vastgesteld. De volgende actualisatie wordt per 1-1-2025 verwacht.

Erfpacht

Op 28 mei 2020 heeft de gemeenteraad de Nota Herziening erfpachtbeleid vastgesteld. Hiermee zijn de kaders voor uitgifte in eeuwigdurende erfpacht van gemeentelijke gronden t.b.v. woondoeleinden vastgelegd. Met dit kader kunnen we de bestaande tijdelijke erfpachtcontracten omzetten naar een nieuwe toekomstbestendige regeling. De regeling is

ingegaan per 1 oktober 2020, wat inmiddels geresulteerd heeft in de eerste omzettingen vanaf eind 2020. Naar verwachting zullen ook in 2025 nog een aantal adressen converteren, maar waarschijnlijk minder dan de piek begin 2021-2022.

Grondexploitaties

Plantage de Sniep, Holland Park West en Buitenlust zijn momenteel de drie actieve grondexploitaties in de gemeente Diemen. Waarschijnlijk zal eind 2024 duidelijk zijn of er meer (beperkte) grondexploitaties (zoals bijvoorbeeld Harmonielaan) bijkomen, gekoppeld aan de ruimtelijke ambities die in het programma Gebiedsontwikkeling zijn beschreven.

Projectinhoud

De projectinhoud wordt beschreven in Paragraaf Grootschalige Projecten.

Financieel

De grondexploitaties zijn via het Meerjarenperspectief Grondzaken 2023 geactualiseerd ten behoeve van de Jaarrekening 2023. Een overzicht van de financiële stand van zaken wordt in het MPG gegeven, dat jaarlijks wordt opgesteld en aan de raad aangeboden.

Berekeningsmethodiek

Grondexploitaties worden doorgerekend met de Dynamische Eindwaarde Methodiek. Dat wil zeggen dat we bij het berekenen van het resultaat alle kosten en opbrengsten inclusief inflatie en rente tot de einddatum van het project meenemen. In de gemeente Diemen rapporteren we op basis van het resultaat bij afsluiting van het project (de eindwaarde).

Grootschalige projecten

Inleiding

In deze paragraaf nemen we eenmalige grootschalige projecten op die (grote) gevolgen (kunnen) hebben voor onze financiële huishouding. Dat betreft in ieder geval de grootschalige ruimtelijke projecten met een eigen grondexploitatie (Plantage de Sniep en Holland Park West) en het project dat op basis van exploitatieovereenkomsten wordt uitgevoerd (Bergwijpark-Holland Park). Het gaat in deze paragraaf ook om eenmalige grootschalige investeringen die tot gevolg hebben dat de resterende financiële beleidsruimte wordt ingeperkt. In deze paragraaf komen aan de orde:

- Plantage de Sniep;
- Holland Park

Plantage de Sniep

Doel

De nieuwbouwwijk Plantage de Sniep is nagenoeg gerealiseerd. Het doel van het project is om tot afronding te komen. Het gaat daarbij om realisatie van deelplan de Rietschuurhof en de afronding van de laatste werkzaamheden in het openbaar gebied.

Projectfase

In het project de Plantage de Sniep is tot nu toe veel gebeurd. De afgelopen jaren hebben we ruim 1000 nieuwbouwwoningen toegevoegd, vrije kavels ontwikkeld, een brede school met bijgebouw gebouwd en het openbaar gebied aangelegd.

We werken in 2025 aan het voorlopige sluitsluk van de Plantage de Sniep, de ontwikkeling van het Rietschuurhof(nieuwbouw) en het monument de Grote Rietschuur.

In het Rietschuurhof (nieuwbouw) maken we een woonhof voor senioren, met een mix van sociale en middendure huurwoningen. De woningcorporatie De Alliantie leidt deze ontwikkeling. Het komende jaar gaat zij aan de slag met het verder uitwerken van het ontwerp.

Voor de Grote Rietschuur zelf zoeken we een ontwikkelaar die van dit gebouw een Diemense koesterplek kan maken. We zoeken een partij die een creatief concept weet op te zetten waarin de Rietschuur wordt gerestaureerd en omgetoverd tot een plek met een mix van maatschappelijke en meer rendabele functies die samen een duurzaam sluitende exploitatie opleveren. Het komende jaar wordt dit verder uitgewerkt.

Ten slotte leggen we de laatste hand aan de werkzaamheden in het openbaar gebied bij de Sportlaan. Hier wordt onder andere een steiger aangelegd.

Holland Park

Doel

Doel is de gefaseerde transformatie van een (voormalig en verouderd) kantorengedebied tot een multifunctioneel, stedelijk en duurzaam woongebied met verschillende ondersteunende voorzieningen.

Projectfase

Het project kent vier verschillende deelgebieden, ieder als deelproject te beschouwen:

- Campus Diemen Zuid, een studentencampus met ruim 1.700 wooneenheden (studenten en 'young professionals') en verschillende commerciële functies;
- Holland Park Oost, een woongebied met circa 2.100 woningen;
- Holland Park West, een woongebied met ruim 700 woningen en een brede school;
- Holland Park Zuid, een woongebied met circa 1.500 woningen en voorzieningen

De Campus en deelplan Holland Park Oost zijn grotendeels gerealiseerd. Holland Park West is in aanbouw en in Holland Park Zuid is de ontwikkeling van het eerste perceel (locatie Inholland) gestart.

Realisatie

Per deelproject gaan we kort in op de realisatie.

Campus Diemen Zuid

De huidige Campus Diemen Zuid is eerder in twee fases gerealiseerd. Met de initiatiefnemer (eigenaar) onderzoeken we of er een inbreiding mogelijk is met sloop-nieuwbouw, waaronder het kantoorpand Campus Offices. Verder kijken we naar toevoeging van een woonprogramma en naar opwaardering van het openbaar gebied. Onderdeel van de beoogde uitbreiding is een toevoeging van seniorenwoningen. In samenspraak met de initiatiefnemer wordt gewerkt aan een nog vast te stellen (ruimtelijk) programma van eisen en de initiatiefnemer is daarvoor gestart met participatie.

Holland Park Oost

Sinds 2017 zijn gefaseerd woningen opgeleverd in dit deelplan. In 2022 is de publiek toegankelijke buitenruimte - waaronder het centrale park - ingericht en grotendeels overgedragen aan de gemeente. De oplevering van de laatste 296 appartementen en (commerciële) voorzieningen vindt vanaf eind 2024 plaats. Daarna zal het omliggende gebied in 2025 woonrijp wordt opgeleverd.

Holland Park West

Gefaseerd worden daar 750 woningen, een brede school en verschillende (maatschappelijke) voorzieningen ontwikkeld en gerealiseerd. In 2023 is de brede school in combinatie met de eerste woningen opgeleverd en in gebruik genomen. De overige fases met woningen en voorzieningen zijn in verschillende stadia van ontwerp of realisatie. De voortgang werd geremd vanwege onvoorziene marktomstandigheden, waardoor de ontwikkelaar woningen uit verkoop heeft moeten halen. Inmiddels is in 2023 fase 3 (242 woningen) in aanbouw genomen, is fase 2A (88 woningen) in verkoop genomen en wordt fase 4 verder ontwikkeld. Ongeveer 80% van de grond is geleverd aan en betaald door de ontwikkelaar, het restant wordt geleverd en betaald nadat de laatste vergunning voor de bouw (fase 2B) is verleend.

Holland Park Zuid

In Holland Park Zuid zijn vier grondeigenaren die allen voornemens zijn de percelen aan ontwikkelaars te verkopen. Er is een vastgesteld bestemmingsplan met stedenbouwkundig plan als onderlegger, dat als kader fungeert om planinitiatieven te kunnen beoordelen en begeleiden richting uitvoering. Aangezien op alle gronden een Wet voorkeursrecht gemeente is gevestigd, heeft de gemeente in juli 2022 de voorwaarden vastgesteld waaronder zij wil meewerken aan een grondverkoop en ontwikkeling. De ontwikkeling van ieder stedenbouwkundig blok in Holland Park Zuid vormt een separaat deelproject.

Eén van de grondeigenaren (Hogeschool InHolland) heeft haar perceel in 2023 verkocht aan een ontwikkelaar. De ontwikkeling daarvan is eind 2023 gestart. De ontwikkelaar van dit Steigerblok is medio 2024 gestart met de benodigde participatie en richt zich op een start bouw in 2025.

Op het perceel van De Key (Sportblok) zijn eind 2022 door de gemeente 30 modulaire woningen geplaatst voor de tijdelijke opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Deze woningen verplaatsen we uiterlijk 2025 naar een permanente(re) locatie, zodat ook op dit perceel woningbouw kan plaatsvinden.